PROFIRA SADOVEANU

Rechinul

EDITURA EMINESCU

Coperta colecţiei : **Wanda Mihuleac**
Ilustraţia copertei : **Tudor Jebeleanu**

PROFIRA SADOVEANU

Rechinul

1987
EDITURA EMINESCU
București, Piața Scînteii 1

AVERTIZARE

Poate n-o să mă credeți, dar eu mă simt datoare să vă spun că materialul volumului de față nu-mi aparține, așa cum lutul unei vaze ori amfore nu poate fi al meșterului care le-a fasonat. O să vă pară o invenție romantică și demodată, ca cele de care se slujeau romancierii veacului trecut, ca să prezinte un roman, eu totuși vă voi spune-o.

Anul trecut, în toamnă, mi-a adus factorul un plic voluminos, pe dosul căruia am descifrat un nume complet necunoscut : Miranda Val. Am cercetat să văd de unde-a fost trimis : Constanța. Am cîntărit apoi coletul destul de greu, pe cînd trăgeam cu coada ochiului la scrisul lat și lăbărțat, ca cel al unui copil ce se căznește să deseneze litere mari și citețe ; apoi, cu un oftat, am rupt învelitoarea șaradei pe jumătate dezlegate, căci nu mă îndoiam că voi găsi în plic un manuscris. În adevăr, am dejghiocat un caiet gros, — avea mai mult de trei sute de foi —, plin de același scris, de care vă vorbeam, de data asta însă mic și turtit, pe-alocuri ilizibil. Cînd am dat prima foaie, ca să văd titlul — care nu se afla — a zburat jos un pliculeț, ce l-am deschis. Iată scrisoarea pe care mi-o adresa proprietara caietului misterios :

„Stimată doamnă Profiriță, încep prin a vă cere iertare că vă tulbur, dar m-am gîndit că dumneavoastră n-o să zvîrliți caietul pe care vi-l adresez, fără a vă uita prin

el. Dacă ar fi trăit maestrul Sadoveanu, i l-aș fi trimis lui, desigur; deși, la drept vorbind, mi-nchipui că în aceleași mîini ar fi ajuns, așa cum avea obiceiul să facă marele nostru dispărut, — după spusele dumneavoastră —, în cazuri similare. Și-apoi, poate greșesc, dar sînt încredințată că vă convine materialul pe care vi-l trimit în dar. Stați. Nu vă-ncruntați de îndrăzneala mea și citiți mai departe, fiți bună... Sînt o anonimă și n-am veleități de scriitor, am însă o dorință arzătoare ca spovedania pe care v-o încredințez să nu se piardă, să mucezească în vreun sertar ori să ajungă în lada de gunoi. Pentru asta, mă cred în stare să accept toate consecințele, adică o renunțare totală la orice drept, de orice fel. Veți folosi materialul meu ca pe niște note documentare, fără de nici un scrupul, exact ca și cum eu nici n-aș exista. Cartea, romanul, poemul, ori cum vreți să-l numiți, va fi opera dumneavoastră, că nu mă îndoiesc că veți scri-o din nou, în stilul pe care vi-l cunosc. Poate că vă gîndiți că sînt prezumțioasă socotind atît de prețios materialul meu. Să-l categorisesc, să-l cîntăresc nu mi-am dat osteneală, vă spun drept, singurul lucru pe care l-am avut în vedere e să fiu sinceră, autentică, umană, adăugînd la asta, desigur, faptul că nu sînt atît de lipsită de simț critic ca să nu-mi dau seama că felul cum am pus problema în depănarea spovedaniei e destul de original ori, dacă nu original, măcar viu, dinamic și, poate, emoționant. Nădăjduiesc ca fiecare femeie să găsească în ea ceva din zbaterea de pasăre rănită care doarme, ascunsă, sub un zîmbet stereotip, în fiecare dintre noi.

Să nu mă căutați zădarnic, că nu mă veți găsi; acolo unde mă aflu, sînt foarte bine ascunsă. Vă mulțămesc din suflet pentru tot ce veți face pentru mine, căci nu știu ce îmi spune că veți face negreșit. A, da, uitasem să vă aduc la cunoștință că, de doriți ori de simțiți nevoia să vă duceți „acolo", căutați la finele caietului și veți găsi adresa exactă. O să vă duceți, nu? Dacă o să vă duceți, aș îndrăzni — dar să nu rîdeți de mine, vă rog, — să duceți domnului Calicula Mustakis ceva bun, orice veți crede dumneavoastră, însă să știți că șunca îi place cel mai mult; dacă nu e în preajmă, să faceți cum făceam eu, adică să bateți două cuțite unul de altul, c-atunci aleargă de unde

este, la chemare... Vă rog să nu vă supărați, dar cred c-o să vă pară bine să-l cunoașteți.

Mulțumindu-vă încă o dată din toată ființa mea, rămîn a dumneavoastră îndatorată pe veci,

MIRANDA.

P.S. Scuzați-mă că iscălesc așa ; de fapt, însă, așa exist, doar ca Miranda...

După asemenea scrisoare, era normal să mă grăbesc a citi textul acelei spovedanii „donate" de către o necunoscută. Și, ca să răspund la curiozitatea dumneavoastră legitimă dacă m-a interesat ori nu „materialul" autoarei anonime, vă spun doar că am plecat numaidecît, două zile după asta, anul trecut, pe la 1 noiembrie, în satul 2 mai, *ducînd cu mine un pachețel de șuncă proaspătă. Gazda de la adresa indicată mi-a confirmat că-n adevăr stătuse aproape două luni la dînsa, în camera cu sobă, pe care mi-a arătat-o, o doamnă care a spus întîi c-o cheamă Maria Val și mai pe urmă a mărturisit că în realitate ar chema-o Miranda Val. La întrebarea mea dacă n-o înscrisese la Miliție, a răspuns oarecum încurcată că întîi doamna — care se referise la niște buni clienți ce-o trimiseseră la ea — spusese că șade doar două ori trei zile, și-apoi șederea se mai prelungise, și știți și dumneavoastră cum se-ntîmplă, cu-atît mai mult cu cît nu mai era în sezon, și putea trece drept o rudă... Am înțeles, deci, că nu aveam, pe calea asta, cum să descopăr identitatea necunoscutei mele, pe care un scrupul imperios și legitim mă îndemna s-o caut, s-o găsesc.*

De găsit am găsit pe domnul Calicula Mustakis, care s-a ospătat din șunca adusă de mine, dar nu din mîna mea, ci dintr-a gazdei, după care și-a lins bine blănița-i neagră și plastronașu-i alb, imaculat, curățindu-și apoi și lăbuțele, în aceeași culoare ca și vesta, ca să treacă pe urmă, discret și c-o nespusă demnitate, printr-o spărtură-a gardului, în grădina vecină. Am găsit cimitirul cazematei negre, fîntîna părăsită, am auzit în depărtare goarna măgarului — de n-o fi fost cumva un altul ? — în orice caz, Marea era aceeași, aceeași și mereu tot alta, nemărginire pe altarul căreia îngenunchease și se spovedise acea

Mirandă Val, care zăcea pe totdeauna închisă în răcliţa caietului de pe biroul meu, acasă.

Ce-aţi fi făcut în locul meu ? Materialul era interesant. L-am epurat pe cît posibil de prea bogatele descrieri şi divagaţii, l-am aranjat, l-am periat — lăsîndu-i totuşi frescheţa stilului — atît de metaforic şi colorat — şi... rezultatul îl ţineţi chiar acum în mîini. Oare îl ţine şi Miranda ? N-aş crede. Ceva îmi spune că s-a încorporat dragei ei Mări, ori a zburat pe vînturi, ca fulgul unui pescăruş. Dacă-i cumva aşa cum bănuiesc, atunci „Rechinul" devine un testament, eternul testament al tuturor femeilor care-au iubit, au suferit şi-au dispărut fără-a descoperi taina în care se învăluie iubirea — enigmă pe veci nedezlegată...

PARTEA ÎNTÎI

Nu ești tu ucigașa, Mare, —
fiară cu mii și milioane de spinări
pline de alge, de nisip și spume,
cea mai bătrînă și mai vicleană fiară
de pe lume,
ce mi te guduri, azi, albastră,
îmi lingi picioarele cu limbi de rîpă
și, de m-aplec,
îmi dai cu botul umed pe obraz
ca un cățel —,
n-ai sfîșiat tu inima cu ciocuri de oțel
ș-ai spînzurat-o într-un clipș
pe-nșelătorul tău grumaz ?
N-ai ucis tu, — dihanie de-apocalips ?
(Ep-Us. Cartea Mării. Cînt XII)

NICI VORBĂ CĂ AM FĂCUT ȘI FAC abuz de ceai și mai cu seamă de cafea ; totuși, de ce nu li se-ntîmplă și altora să se trezească brusc în timpul nopții cu sentimentul că la doi pași e ceva care poate să-ți facă rău ? Inima mi se oprește din mers, în timp ce groaza îmi pune transpirație fierbinte la rădăcina părului și între sîni. O fracțiune de secundă mă întreb :

— Ce-i de făcut ?

— Și, în aceeași clipă, c-o zvîcnitură de găină al cărei cap s-a despărțit de trunchi, am și sărit pe latura dinspre perete a patului și am deschis ușa la baie, aprinzînd lumina. Nu mai este nevoie să-ncui în urma mea, m-am și dezmeticit complet, casa e liniștită, albă, normală și prietenoasă ; totuși, mă-ntorc prin cealaltă parte, prin antrețel și hol.

— Ce este ? mă întreabă, cu voce adormită, cineva.

— Nimica, m-am trezit din somn.

Intru la mine-n dormitor, aprind lumina de la pat ; dar, bineînțeles că nici n-ar fi nevoie, așternutul m-așteaptă, cald încă, în liniștea netulburată a miezului de noapte : două și-un sfert.

— Intoxicație, îmi spune medicul. Cafeaua, doamnă dragă ! Nu e așa că vă pocnește maxilarul ?

— În adevăr că mi se-ntîmplă să clămpănesc cînd mestec, de parcă aș avea în gură o proteză veche, ce joacă-n gingiile retrase, adîncite.

— Asta-i ! Lăsați cafeaua ! Și-o să scăpați și de halucinații !...

Căci mi se-ntîmplă să și zăresc în fața ochilor figuri ce mă privesc din întuneric, pe cînd se pregătesc să mă atace. O dată, o femeie bătrînă, știrbă și gheboasă ; altă dată, un cap, deasupra patului, rîzînd ca dintr-o cadră ce-a prins deodată viață... ; ba, grozăvie, mai mulți necunoscuți stînd și-așteptînd, într-un genunchi, cu pușca îndreptată spre mine, să mă deștept...

Am avut nenorocul să sar cu capul în perete, crezînd că aș descăleca în mijlocul odăii, ori umilința să mă tîrîi în genunchi, încet, pe lîngă pat, să nu mă simtă „inamicul". Chiar după sobă n-am sărit, așa cum a pățit un prietin de-al meu, după cîte mi-a spus... în schimb, însă, mi s-a întîmplat, în graba-mi de-o fracțiune de secundă, să mă lovesc cu nasul de muchia unei uși și să văd stele verzi...

— Bine că nu v-ați crăpat nasul !... m-a mîngîiat bătrînul doctor la care m-am dus, a doua zi, de dimineață, temîndu-mă ca umflătura ce mă desfigura să nu-mi joace vreun renghi.

Cafeaua ! Ceaiul ! Desigur că amîndouă erau de vină ; totuși, mi-aduc aminte că și-n copilărie mi se-ntîmplau asemenea povești, ce mă lipseau de cîteva ore de somn și pe atunci, nu beam nici ceai și nici cafea. Atunci ? Sistemul meu nervos, desigur.

— E un complex !... mi-a spus un medic căruia i-am mărturisit, cu oarecare jenă, meteahna mea. Cine știe ce spaimă din copilărie e de vină. O să vă dau...

Dar la ce bun să vă mai spun ce fel și cîte feluri de pilule mi-a dat să iau ? Dintre toate pe cîte mi le-a prescris, am încercat pe-aceea de a dormi cu o lumină în odaie, căci cu pilulele-am pățit-o rău, mă adormeau ziua-n amiaza mare, așa, stînd pe un scaun, la ora unsprezece dimineața ! Dar și la lumînare am renunțat curînd, căci mă trezeam din ceas în ceas și a doua zi nu mai eram bună de nimic.

Am renunțat la cele prescrise ; în schimb, spaimele n-au renunțat la mine ; ba, mă persecută și-n trezie, găsindu-mă cu ochii bine căscați și cu urechile ciulite.

Uite, de pildă, odată, eram la Mare. Mă aflam singură acolo. Locuiam într-o vilă mărginașă, una din cele mai depărtate, tocmai lîngă Complexul pionierilor, dacă

știți, de unde șoseaua spre Constanța începe a fi pustie, fără clădiri, pe vremea ceea, prin 1952, îmi pare.

Ziua stăteam la plajă destul de mult — nu ca să mă bronzez, cît să mă uit la Mare, pe care o iubesc cu pasiune. Odăița mea era jos, la parter, și într-o latură, avînd intrare separată și dînd direct afară ; așa că puteam să ies și mai cu seamă să intru la orice oră din noapte, fără să deranjez pe nimeni și fără a mă supune rînduielii care cerea ca după ora unsprezece să nu se mai dea drumul celor întîrziați. Astfel, mi s-a întîmplat o dată — plictisită de o reprezentație ce avea loc la Cazino și care se tot lungea ca o peltea — să mă desprind de grupul care mă adusese și s-o pornesc spre casă, singură, cu toate protestele celor din jur :

— Cum să te duci, la ora asta, singură ?

— Stai ! Nu se poate !

— Nu vezi ce întuneric e ?

În adevăr, nu era lună și, pe șoseaua pustie, o beznă densă, neprietinoasă. Ieșind de la lumina și zarva în care se juca revista bucureșteană, — cu inima bătîndu-mi, bineînțeles, și cu senzația destul de neplăcută că am făcut-o din îndărătnicie și dintr-un fel de puerilă bravadă :

— Ce ? Credeți că mi-i frică ?

Probabil c-așa le-am și spus celor care voiau să mă oprească și așa îmi repetam și mie pe drum, pe cînd grăbeam întruna pasul, că pînă la urmă m-am trezit alergînd de-a binelea.

Bineînțeles că era natural să mi se pară drumul lung, căci spaima de care v-am vorbit puncа din ce în ce stăpînire pe mine ; pe măsură ce-naintam în negurile dinainte-mi și se stingeau în urmă luminile și zarva vieții. Pînă atunci nu mă gîndisem să socotesc cam cît era de la vila în care locuiam și pînă la Cazino ; era destulă cale, abia acum îmi dădeam seama, cînd alergam din ce în ce mai iute și începusem chiar să gîfîi și, totuși, vilișoara spre care mă duceam era încă foarte departe. Recunoșteam, pe rînd, clădirile văzute zilnic, în lumina soarelui ; însă, abia acuma observam că sînt destul de răsfirate și că de la una la alta era destul spațiu deșert. Vilele erau toate în întuneric, mute și închise ; toți locuitorii lor fiind rămași la spectacolul de estradă. Pe șosea nimeni. Nici o mașină nu trecea. Nu, nici pe departe nu mi-aș fi închipuit deșertul acela negru în care m-aruncasem de bună

voie, așa, fără de nici un rost, la urma urmei. Nu m-aștepta nimeni. N-aveam de isprăvit nici o lucrare grabnică. Nu-mi era somn, dormisem și după-amiază două ceasuri. Nu eram nici bolnavă, ca să mă duc să-mi fac vreun leac ori să mă culc cît mai degrabă.

Prin întunericul acela neprietinos, Marea însăși, iubita mea prietină, mă-nspăimînta. Mi se-ascundea privirilor și, de-acolo, din negurile ce pluteau în stînga mea — fugeam din nord spre sud, înspre Constanța — o auzeam cum clipocește viclean, sinistru și nevăzut, ca o dihanie ce se linge pe buze după ce-a ospătat, ori care se pregătește să ospăteze. Nu-mi era frică de ea, firește ; totuși, misterioasa și nevăzuta ei prezență mă strîngea-n spate, nu știu cum, parcă m-ar fi pîndit din umbră, numărindu-mi pașii grăbiți și ticăitul agitat al inimii.

O clipă m-am gîndit :

— Ce-ar fi să mă întorc ?

Însă, fiind la jumătatea drumului — era destulă cale de bătut și înapoi, spre Cazino ; și-apoi, mîndria, cu toată frica, nu mă lăsa s-o fac. Mi-era rușine s-o spun că mă temusem și, bineînțeles, să-mi recunosc greșala. Ș-apoi, pe lîngă asta, se ridica și o revoltă-n mine : de ce să-mi fie frică ? Ce putea să se-ntîmple ? Și de ce să fiu lașă ? Încă o goană bună și sînt acasă, la liniște, departe de zarvă, cu-atît mai mult cu cît toți sînt plecați și pot să gust tăcerea vilei deșarte, fără de gălăgia obișnuită a celor veniți acolo în concediu să se distreze. Nu, nu avea nici un rost să fac cale întoarsă. Și-i rușinos să-ți fie teamă într-o localitate ca Mamaia. Așa că am început s-alerg din ce în ce mai iute, cu răsuflarea înghețată de aerul destul de răcoros al nopții. Atunci, am auzit deodată :

— Stai !...

Era un ordin scurt, brutal.

C-un zvîcnet dureros, m-am poticnit din mers. În prima clipă, n-am zărit pe nimeni. Prin întuneric, însă, un pas s-apropia. Curînd, am deslușit o uniformă de soldat și-o armă, care — pe măsură ce se apropiau — deveneau bolovani grei, zdrobindu-mi sufletul sub greutatea lor.

Soldatul, adică sentinela, era un om destul de scund și subțirel și se apropia alene, fără grabă, uitîndu-se în jur. Cînd a fost la doi pași, i-am văzut bine chipul, la lumina lanternei pe care-o apropiase și-o îndrepta spre mine : avea un maxilar deosebit de dezvoltat și ochii lui apro-

piați, de sub sprîncenele stufoase și întunecate, mă atinteau răutăcios, ba chiar — mi s-a părut — cu ură :

— Încotro ?

I-am spus, în aparență liniștită, și cine sînt și unde locuiesc ; de unde vin, de ce, toată povestea.

— Actele !...

I-am întins buletinul, pe care îl purtam totdeauna la mine ; deși, de obicei, în stațiuni, nu se obișnuiește.

A deschis cărțulia ; nu știu, mi s-a părut ori a ținut-o o clipă cu josu-n sus ? A deschis buletinul, mi-a căutat fotografia, m-a ațintit cu-același rînjet al ochilor și-al maxilarului puternic ; a comparat cele două imagini ; apoi, iar a întors în toate sensurile carnețelul ; pe urmă, s-a uitat atent în jur...

Știu ce-o să ziceți : desigur tot ce mi-au spus, după aceea, cei cărora le-am povestit cu amănunte întîmplarea ; în clipa aceea, însă, în care m-am aflat doar eu cu noaptea neagră și Marea undeva ascunsă, în coasta mea, și cătana aceea ce se uita cu viclenie-n jur, cred că pot spune că m-am simțit ca cel ce se trezește deodată în fața unui pluton de execuție. Desigur, n-am țipat, deși-mi venea s-o fac, să chem după-ajutor. Nici n-am făcut vreun pas ; era zădarnic să încerc să fug. Ce puteam face ? Singurul lucru ce-l aveam de făcut era să-mi păstrez calmul și să domin dușmanul pe care îl aveam în față. Deci, cu glas calm și cu deplină siguranță, i-am poruncit să se grăbească, pentru că nu am vreme de pierdut ; e și tîrziu și risc să nu găsesc portarul treaz, ca să-mi dea drumul înăuntru.

— Ar trebui să mă-nsoțești pînă la vilă ! i-am spus, sever. O vezi ? Nu mai e mult pînă acolo...

El nu spunea nimic. Din cînd în cînd iar se uita în jur, furiș, pe jos, ca un dulău ce-ar căuta un os pierdut ; apoi, iar învîrtea în mînă buletinul, pe urmă ridica în fulger ochii spre mine, rînjind, — ori cel puțin așa era figura lui : un rînjet permanent, probabil din născare.

O veșnicie a durat clipa aceea, în care cele mai năstrușnice și mai nesăbuite ipoteze îmi treceau prin minte și mă gîndeam, cu inima răcită, că poate-i cel din urmă ceas din viața mea...

Ei și ? aveți să ziceți.

Ei și, pe cînd — cercînd să-nfrînez spaima — întindeam mîna indignată după carnet —, s-a auzit un

automobil. Atunci, ca la comandă, soldatul mi-a dat grabnic buletinul și eu am început a fugi înspre vilă. Nu mai exista timp. Goana probabil c-a durat cîteva clipe ; însă furtuna din mine, care abia acum se dezlănțuise, m-a făcut să mi se pară un ceas, o zi, un an, o viață.

Nu mai știu cum am descuiat, cum am intrat, cum m-am trîntit pe pat — așa îmbrăcată cum eram. Nici nu puteam să plîng. Doar tremuram, cuprinsă ca de friguri. Apoi, poate c-am adormit într-un tîrziu, nu-mi mai aduc aminte ; ori poate n-am dormit deloc pînă la ziuă, cînd am prins a-mi face bagajele, ca să mă duc la gară, să iau cel dintîi tren. Dezgustul, groaza, sila, spaima puseseră cu-așa putere stăpînire pe mine, că toate celelalte lucruri dispăruseră cu totul. Pînă și Marea, draga mea Mare, mi se părea ostilă, murdară, sălbatică, rea. Balaur ! Balauri erau toate din jur, și cerul și nourii, copacii, casele și oamenii, toate mi se păreau balauri !

— Bine, dar n-aveai nici un motiv să crezi că sentinela ar fi avut intenții rele. Își făcea pur și simplu datoria !... au replicat, firește, toți cei cărora le-am spus povestea mea.

— Atunci, de ce privea mereu jur-împrejur ?

— Să vadă dacă nu ai cumva vreun complice. Cum erai îmbrăcată ?

— În pantaloni, cu o jachetă albă, marinărească, la două rînduri de nasturi.

— Aha ! O apariție ciudată, în orice caz. Nu uita că fugeai !

— Bine, dar era natural ! Prin bezna ceea !

— Putea ușor să creadă că te așteaptă, undeva, o barcă și un complice cu marfă de contrabandă, ori chiar mai mulți.

— Absurd ! Ș-apoi, important e ce simțeam...

— Ei, ce simțeai ?

— Simțeam primejdia în preajmă. Nu, nu mă-nșel. Privirea aceea spunea cu totul altceva decît suspiciune față de un eventual contrabandist care se pregătește să treacă Marea.

— Și ce spunea ?

— Știu eu ? Putea să mă împuște, dac-ar fi vrut. Aveam la mine bani. M-ar fi zvîrlit în Mare și nimeni, nimeni n-ar fi aflat ce s-a-ntîmplat cu mine niciodată. Da, te asigur că ar fi fost o crimă perfectă, fără de nici un risc.

— A ! Te gîndeşti c-o sentinelă care priveşte toată ziua trupuri de femei goale răsturnate-n nisip...

— Nu mă gîndesc precis la nici una din ipotezele ce s-ar putea enumera. Ştiu doar atît că am simţit fiori de gheaţă, în clipa aceea. Rămîn încredinţată că viaţa mi-a ţinut doar într-un fir de păr. Că, dacă nu trecea maşina pe şosea...

— Maşina salvatoare ? Păreri ! O simplă coincidenţă şi-atîta tot. Poate că într-adevăr soldatul era mai slab de minte şi se gîndea să te ducă la post ori să consulte pe-un alt tovarăş. Un biet ostaş căruia i se spusese să stea de pază şi să oprească pe suspecţi.

— Şi eu eram suspectă ?

— Oarecum da. Firesc nu este ca o fată să fugă pe şosea, la o oră tîrzie, prin bezna nopţii...

Dumneavoastră ce ziceţi ? De vină e doar complexul de care v-am vorbit la început, care mă face să văd chipuri stranii în beznă ? De vină o fi poate cafeaua prea multă şi prea tare pe care o beau ?

Oricum, iluzie ori nu, mogîldeaţa ce mi se părea că mă suspectă, pe malul Mării, în beznă, ca şi figurile ciudate ce-mi răsar noaptea-n odaie — în vreme ce-mi pare că m-am trezit din somn — îmi dau o senzaţie groaznică, sentimentul că mă pîndesc zeci de pericole. Să fie, oare, o sensibilitate sporită ? Sau sentimentul conservării este în mine aşa de puternic încît, în orice clipă, stau la pîndă, cu inima zbătîndu-se ca o aripă plăpîndă de fluture.

•

La asta mă gîndeam atunci, la Mare, în dimineaţa aceea de septemvrie a anului 1968, pe plaja de la *2 mai*. Cunoaşteţi plaja de la *2 mai* ? E o fîşie de nisip ce se întinde între Mangalia şi Vama-Veche, de-a lungul satului ce i-a dat numele şi-n prelungirea grădinilor de zarzavat ori viişoarele aparţinînd sătenilor comunei. Cu alte cuvinte, o plajă încă primitivă, aflată „pe şanţul" gospodăriilor din *2 mai*, în mărăcinii căreia ies la păscut măgarii şi turmele de oi şi se hîrjonesc cînii scăpaţi din lanţ şi copiii bălani ai lipovenilor. Acolo a încolţit ideea răstrşnică ce m-a îmboldit să scriu această spovedanie, la Mare, pe plaja de la *2 mai*, în 29 septemvrie 1968, la orele zece precis, că m-am uitat la ceasul brăţară, lipindu-l apoi şi de ureche, într-un gest reflex, să văd dacă trăieşte, să-i ascult tică-

ştul inimii pitite în cutiuţa de metal cu căpăcel de sticlă, bătea precipitat, ca şi acea din pieptul meu şi ca şi toate inimile care aşteaptă neliniştite, încordate, fie o întîlnire de dragoste, fie întoarcerea celui iubit, fie rezultaul unei operaţii, ori pur şi simplu un telefon pe care trebuie să-l dai peste trei ore, aşa cum aşteptam eu. În definitiv, de ce eram la fel de agitată ca Marea, care tot zădarnic fierbea sub ochii mei, deşi — după furtuna de cu o zi înainte — vremea se-nseninase şi-un soare strălucitor curgea spre maluri ca o lavă incandescentă, smălţuind nisipul umed plin tot de scoici, bărbi şi coame de alge şi grămezi mari de bolovani scoşi din adîncuri şi azvîrliţi pe mal ca nişte rămăşiţe, mărturii ale unei lumi necunoscute ? La ce bun zbuciumul talazului care-mi pulsa în ochi, în timple, în urechi, în vîrful degetelor de la mîini şi de la picioare, ba îmi săgeta absurd pînă şi-n gît ori tresărea în sîn, ca o zbatere de aripă ? Ştiam doar dinainte cum va decurge telefonul :

— Alo !...

— Alo !...

— Ce faci ? Vii, Rec ?

— Îmi pare rău, dar n-am să pot pleca din Bucureşti.

— De ce ?

— Îţi spun cînd ne vedem...

— Atuncea, săptămîna viitoare ?

— Da. Poate. Mai dă-mi un telefon. Salut !

— Salut !...

Atunci, la ce bun chinul telefonului ? N-ar fi fost mult mai simplu să-mi fac valizele şi să mă sui în tren, în loc să mă încăpăţînez să stărui pe plaja rece şi pustie, ca doamna cu turban verde, care stă îmbrăcată, cu poşeta sub braţ, în fortăreaţa de nisip rămasă moştenire de la cei doi tineri nemţi, care-au plecat acum o săptămînă ? Săracii ! Cît au săpat şi au clădit, cît au fortificat cu pietre cărate în braţe de la mari distanţe, măcar c-au stat doar două zile ! În fiecare dimineaţă, pe la ora unsprezece, cînd coborau la plajă, aveau de furcă cu „refacerea" redutei : ba găseau bolovanii zvîrliţi, ba erau zidurile date jos, ba erau astupate şanţurile dimprejurul fortăreţei, ba lipsea crucea de lemn înfiptă la intrare... Vă spun drept, crucea chiar eu am smuls-o şi-am îngropat-o în nisip, adînc... să nu se mai găsească. Am făcut asta pe-nserate şi pe furiş, ca un rău-

făcător, uitîndu-mă cu grijă împrejur, să văd de nu mă spionează cineva...

Dar, dacă plecam, n-aveam să mai știu niciodată : avea ori nu de gînd să vie Rec, duminică, la Mare ? Poate avea de gînd să vie... și-atunci ? Mai bine să rămîn și să-l aștept, deși a început să fie frig în camerele fără sobă și vremea nu mai e de plajă. Ce tare s-a speriat lunganul de la „Parc-Hotel", cînd i-am spus c-aș dori să stau în decembrie și ianuarie la Mare !

— Nu ! Nu ! se apăra, cu ochi mari, îngroziți. De ce ? Nu ! Nu ! Îl înțeleg acuma pe Ovidiu ! Nici nu vă-nchipuiți ce trist și dezolant e ! Vînt ! Furtună !...

— Mie îmi place și vîntul și furtuna și ploaia și ninsoarea !... i-am răspuns, zîmbind.

La hotelul în care doream să mă instalez, la „Internațional", o englezoaică stă cu bagajele la ușă, așteptînd, pe gînduri. Un american vorbea la telefon. Terasele, în spulber de nisip, priveau și ele îngrozite, spre întinsul plajei pustiite.

— Închidem sîmbătă !... mi-a dat răspunsul, la recepție, omul cu ochi bulbucați.

Pînă și măgărușul legat în cărăruie, în dosul caselor din sat, nu mai e scos să pască. I-aud, de undeva, dintr-o grădină, goarna... Doar oile cu lîna prinsă-n scaieți și glod mai trec, ca de-obicei, de-a lungul coastei, mînate de la spate de un cioban cu sacu-n cap. Plaja, virgină — necălcată de picior de om — unduiază în vînt, ca un lac pe care fug rotocoale și cercuri nesfîrșite. La țărm, nisipul violet strălucește în soarele orbitor, ce se revarsă ca o lavă de lumină, în valuri lungi, ascunse, — venite nu știu cum pe dedesubt, din adîncul Mării, care se zbate scurt și puternic, parc-ar plesni din bici — ; doar zvîcnet și limbi prelungi, care îmi ling picioarele.

Pe-o dimineață ca asta de toamnă, în care Marea fierbea mocnit, la focul luminii și zvîcnetul ei de sub capacul pus îmi lovea în urechi regulat, — mergînd pe gînduri de-a lungul plajei, printre ciolanele bolovanilor colțuroși și bărbile încîlcite ale algelor veștede, la ora zece precis, — am dat cu ochii de puiul de delfin. A fost ca un contact electric ; uitîndu-mă cu coada ochiului la micul trup neînsuflețit — că n-avea nici un metru lungime —, care zăcea pe plaja radioasă, în soare, cu gîtul sfîrtecat, într-un somn dens de pietrol greu de urnit din loc, mi-am dat de-

odată seama că și în mine zăcea o ființă care încet, încet se destrăma, se balansa în valurile din adîncuri, la fel cum sigur că se legănase și puiul de delfin în apa Mării, care-l scuipase îndată, ca pe-un pai ori ca pe-o scoică, pe nisipul plajei. Pe cînd eu nu puteam să vărs pe gură bolovanul, pe care dintr-o dată îl simțisem în lăuntru-mi, ca pe-o enigmă apăsătoare, plină de mii de întrebări... De cînd să fi murit ființa aceea care zace-n mine ? Și cine a ucis-o ? Cum ? Și de ce ? Ori poate povara din mine e numai o părere, așa ca pietrele acelea de un alb văros, ce zac pe plaja de sub mal și care, la un pocnet al unui cauciuc de camion ce trece pe șosea, prind dintr-o dată viață și se răsfoaie ca o fulguire de nea ori ca petalele unei flori uriașe, albe, scuturate de o pală de vînt și proiectate spre ceruri — pescărușii ? Dar nu, ființa aceea din mine murise cu adevărat. Și dacă mă gîndeam, știam și cum a fost asasinată. C-o lovitură adîncă de cuțit, ori poate chiar mai multe lovituri adînci și crîncene, sălbatice. Și, lucru curios, acea ființă semăna leit cu mine ; ba, parc-aș fi fost chiar eu însămi.

Hm ! Rîdeți de mine dacă vreți ; dar nu glumesc deloc. Mai mult, sînt de-a dreptul revoltată că nu-s luate în considerație asemenea asasinate „morale" — să le zicem. Rămîn pe veci nepedepsite, deși — după părerea mea — sînt mult mai grave decît acelelalte „pipăibile"... Da. Mă gîndesc cu-amărăciune și cu un zîmbet, totodată, ce-ar fi dacă aș da urmare bănuielii mele și-aș denunța, în chip *real*, c-a fost asasinată o femeie. Ba, chiar, aș declara și cine-i presupusul criminal. Și, bineînțeles, acesta ar fi imediat interogat și pus sub arestare provizorie...

Interogarea ar decurge cam așa :

— Așadar, dumneavoastră declarați c-a fost ucisă o femeie ?

— Da.

— Ați cunoscut-o ?

— Da.

— Numele ei ?

— Miranda Val.

— Profesiunea ?

— Pictoriță.

— Vîrsta ?

— Treizeci și nouă de ani.

— Și data morții ?

— Nouăsprezece fevruarie, 1968.

— Şi unde s-a descoperit cadavrul ?

— Nu s-a descoperit, e undeva ascuns.

— Atunci, de unde ştiţi c-a fost asasinată ?

— Am fost de faţă.

— Interesant ! Puteţi să-mi spuneţi şi cum s-a săvîrşit acest asasinat ?

— Da. C-o lovitură de cuţit.

— Şi criminalul susţineţi că este inginerul Cristi Ismail ?

— Da. El. Rechinul.

— Pardon ?

— „Rechinul" l-au poreclit, la joc, prietinii, în glumă.

— Interesant. Dovezi ?

— Nu am.

— Păcat ! Să vie arestatul !...

Cînd îmi închipui ce speriat, cît de nedumerit şi indignat ar fi săracul Rec, în faţa unei asemenea nesăbuite acuzări, îmi vine să şi rîd şi am şi-o negrăită milă. Ce ochi ar face şi cum s-ar înroşi de enervare, cînd comisarul i-ar spune aspru şi sever :

— Unde eraţi în ziua de nouăsprezece fevruarie, anul curent, la ora şase, după prînz ?

— Nu-mi mai aduc aminte.

— Să vă spun eu. În strada Eroilor, 103, etajul patru.

— Posibil.

— Aha ! Atunci poate v-aduceţi aminte şi cu cine eraţi ?

— Da. Probabil cu Miranda Val.

— Exact. Şi ce s-a întîmplat, îmi puteţi spune ?

— Cum ce s-a întîmplat ? Am stat de vorbă.

— Şi altceva ?

— Nimic.

— Să vă împrospătez memoria. Miranda Val stătea cu spatele la sobă. Şi dumneavoastră i-aţi spus aşa : „Ştii că era să mai am un copil" ? La care dînsa a răspuns : „Ce fel ? Aşa ca mine" ? „Nu, unul adevărat", i-aţi răspuns dumneavoastră. Acum vă amintiţi ? Aşa a fost ?

— Se poate.

— Şi ce-a făcut, atunci, Miranda Val ?

— Nimica.

— Nimica, hai ? Să vă spun eu. A rămas ca trăsnită, s-a făcut galbenă la faţă şi-a început a plînge. La care dumneavoastră ce-aţi făcut ? Vă amintiţi ?

— Nu.

— Să vă spun eu. Aţi spus : „După ce am asemenea necazuri, îmi mai faci greutăţi şi tu ?“

— Ei, şi ?

— Cum „ei, şi“ ? Aţi scos cuţitul şi aţi lovit-o drept în inimă. A decedat pe loc.

— Absurd. Unde-i cadavrul ?

— Încă nu l-am găsit.

— Şi nici n-aveţi cum să-l găsiţi. Dar, apropo, cine v-a informat ?

Atunci, dacă avea să aibă loc o confruntare, ar fi fost culmea. Cînd aş fi apărut pe uşă, Rec, ca trăsnit, s-ar fi uitat la mine ca la o nebună. Apoi, ar fi-nceput a rîde alb.

— Domnule comisar, ştiţi cine-i doamna ?

— Nu.

— Întrebaţi-o !

— Numele dumneavoastră, doamnă !

— Miranda Val.

— Adică moarta ?

— Da.

Ei, spuneţi şi dumneavoastră acuma dacă ar lua legea măsuri în contra acestei presupuse crime, de care l-aş fi acuzat pe Rec ? Ba, dimpotrivă, aş fi ieşit eu vinovată.

— Întîi de toate, v-aţi bătut joc de omul legii. Probe de nici un fel, cadavru ioc, că doar n-o să vă spintecăm, ca să constate doctorii de specialitate c-aţi fost lovită mortal, în inimă ? C-aţi decedat „moral“ sub lovitură ? Şi-al doilea, chiar dacă presupunem c-a fost „o crimă“, fie ea şi morală, de unde putem şti că Cristi Ismail e „criminalul“ ?

Şi-ar fi avut dreptate. De unde puteam şti cu certitudine c-atuncea am murit ? Ori c-am murit cu-adevărat ? Şi cine a ucis, — dacă există o victimă ? Atîtea întrebări care rămîn fără răspuns, la fel cum nu se poate şti dacă delfinul a fost rupt de un parmaci ori încolţit de un rechin şi în ce groapă a fost aruncat Tarzan, căţelul cu urechi de liliac şi picioruşe scurte, pe care l-au găsit mort în şosea, deunăzi ? De cîte ori păşesc pe cărăruşa din grădină, mă uit şi cercetez : poate sub tufa cea de boz, ori poate chiar sub gardul scund din fund ? Ori l-or fi aruncat, departe, într-un şanţ ? Real e numai somnul lor încremenit, som-

nul albastru de pe nemărginirea gîndurilor mele ; dar şi acela e înşelător, ca şi culoarea pietrelor strălucitoare în soare şi terne-apoi, la o lumină obişnuită, banală si vulgară.

De fapt, cînd te gîndeşti cît de puţine lucruri ştim noi, oamenii obişnuiţi, îţi vine să şi rîzi că mai avem pretenţie să dezlegăm enigme. De pildă, eu, care îmi irosesc atîta vreme mîzgîlind cu pensula pe pînză ori cu creionul pe hîrtie, habar nu am care-i culoarea pe care-aş da-o plajei de după ploaie ! Roşie, violetă ori trandafirie ? Iar Mării din marginea acestui ciudat ţărm roz-cărămiziu, cum aş putea să-i dau un verde ca de iarbă crudă-n primăvară ? M-ar crede cineva că sînt asemenea talazuri acre, de care să ţi se strepezească dinţii ?

Nu m-aş mira, desigur, de neştiinţa celor care habar nu au că Marea e-n stare să semene-a pisică. Nici eu nu am aflat-o decît acuma două nopţi. Trezită brusc din somn, prin întuneric, am auzit un zbîrniit uşor, continuu : probabil unul din cei doi pisicuţi — Satana ori Păpuşa — care s-a strecurat cumva, fără să prind de veste, în odaie. Îndată am aprins lumina şi-am început să caut : în pat, sub pat, prin colţuri, pe prichiciul geamului. Nimic. Am stins, gîndind că am halucinaţii auditive. Mă apucase groaza. Credeam că sînt bolnavă, că am temperatură, că mi s-au zdruncinat nervii de tot. Cînd, mi-a venit deodată o idee ; m-am dus la geam şi l-am deschis. Da. Marea, toropită, aşezată colac în albia-i enormă, torcea încetişor, exact ca un motan sătul cuibărit la căldură...

Dar cîte nu ştim... De pildă, pun ramaşag că v-aţi fi speriat la fel cu mine, v-aţi fi frecat la ochi crezînd că-i numai o părere, cînd, prin april, în primăvara asta, aţi fi văzut sărind în copce, pe nisipul plajei, un iepure ! Aş fi-nclinat să spun că-i un căţel, dintre acei cu picioruşele ca fusele ; dar ei nu fug în copce şi nici nu au urechi lungi, înălţate ! Era un iepure, după cum am aflat îndată după asta, şi încă unul cunoscut de toată lumea, cu domiciliul bine stabilit, chiar în grădina lui moş Taras, unul din gospodarii satului.

Dar, iepurele de pe plajă treacă-meargă. Mai grav e că dacă m-aţi întreba pe mine ce mi-a venit să bat cîmpii în cartea asta cu spovedanii abracadabrante despre o victimă fictivă şi-o crimă ce pare de domeniul fantasmagoriei, nu

prea aș ști ce să răspund. Să spun că vreau părerea publicului cititor la soluționarea enigmei ? Dar eu măcar nu știu dacă, acolo unde m-oi afla cînd va apare cartea, voi mai putea primi mesajul dumneavoastră. Atunci, s-afirm că am simțit imperioasa nevoie de-a arunca aceste note pe hîrtie, învălmășit, exact așa cum îmi răsar în minte și că le scriu doar pentru mine ? Ar fi comod, căci mi s-ar trece cu vederea greșalele și stîngăciile ; dar neadevărat, căci altfel de ce aș fi urcat mașina mea „Continental" pe masă, gata să trag în patru copii textul ? Atunci ? Să recunosc că-s vanitatea întruchipată și c-am ales povestea asta senzațională, sperînd să minunez pe toată lumea ? Adevărat n-ar fi nici asta, căci, pîn' la urma urmei, tot o poveste de dragoste va fi și cartea mea, — poveste petrecută pe malul Mării Negre, cu ceasul la ureche și numărînd clipele, în așteptarea unui telefon. — De altfel, făcînd din nou o paranteză, țin să vă pun în cunoștință că am mania număratului, număr absolut tot : gîștele dntr-un cîrd, vagoanele unui tren lung de marfă, nuanțele unui covor, papanașii de pe planșeta de la bucătărie, ouăle din paner, — din ochi, bineînțeles, adică adevărată performanță. Stupid, nu ? Recunosc. Pe plaja de la *2 mai*, în ziua aceea de septemvrie a anului o mie nouă sute șaizeci și opt, era cu totul altceva : atuncea așteptam să dau un telefon și era natural să număr și fracțiunile de clipe, dacă s-ar fi putut; cu-atît mai mult să duc întruna ceasul la ureche și să constat cu ochii c-a mai trecut un sfert de ceas și-i ora zece și cincisprezece minute, adică exact cît trebuia ca să mă-ntorc de la delfinul mort și să ajung în dreptul fîntînii părăsite, pe locul acelei cazemate aruncate-n aer, acum doi ani în toamnă, din care n-au mai rămas decît vreo cîțiva colți de stîncă și cîțiva stîlpi de fier încîrjoiați și strîmbi ; bucățile de piatră, mari cît un pepene, se zice că aterizaseră, ca niște bombe proiectate de un minuscul tun, pînă-n ogrăzile căsuțelor sătești, speriind cînii, ce se-nvîrtiseră în jurul țărușilor de care erau legați, gata să se sugrume cu bucățica de lanț ce le mai rămăsese.

Nu știu de alții, dar mie nu-mi displace paragina. Așa, de cîte ori ajung aici, în dreptul acestor cîteva măsele negre și tocite și a acelor cîrje răsucite și-ndoite, unele cu cîte-o jumătate de mîner, altele fără, parc-aș da de-un liman. Mă și așez, de multe ori, pe cîte-un colț, ca să mă uit la Mare, deși asprimea pietrei mă ciupește și mă mușcă,

chiar dacă am pe mine pantaloni de schi. Mă simt aşa de bine aici, poate pentru că-mi aminteşte de alt asemenea loc părăsit, dintr-o îndepărtată livadă a copilăriei. Ca şi-n Mangalia, în bătrînul loc din jurul moscheei, singurul loc din tot oraşul unde mă simţeam deodată uşurată, descătuşată, îndată ce încălecasem băieţeşte micul grilaj şi mă plimbam pe cărăruşele prăfoase, printre vechi pietre năpădite de muşchi, mîncate de ploi, de vînturi şi ninsori, şi care mă primeau prietinos şi dulce, ca pe unul de-al lor. Ba, parcă adormeau şi mai adînc şi mai fără de grijă la ticăitul paşilor mei vii, — de parcă aş fi fost o bunicuţă trează ce le păzeşte somnul plin de fantastice şi poate sîngeroase vise...

Ca şi fîntîna veche, părăsită, care-a rămas ca un balaur încolăcit şi împietrit, în mijlocul nisipului, păzind adîncul închis pe veşnicie poate cu lacată. E aşezată parcă anume pentru mine, exact în dreptul cazematei negre şi are-n juru-i bănci de piatră, să mă aşez pe ele, comod, picior peste picior, — deşi miroase prin apropiere a gunoaie de tot soiul. Săraca ! Uite, numai cînd mă gîndesc, şi un năvalnic talaz îmi năpădeşte-n inimă, — un val trandafiriu şi cald c-un gust cam amărîu, nu valuri vinete, sărate, ca cele pe care le aştepta cu zilele, cu lunile, ba cîteodată chiar cu anii, fîntîna părăsită. Le aştepta poate la fel ca mine, în ziua aceea de septemvrie, cu inima bătîndu-i în adîncuri neştiute de nimeni ; le aştepta cu nerăbdare, cu speranţă, cu pasiune... Să se repeadă ca un vultur uriaş, cu aripile desfăcute, într-o rotire tot mai apropiată, tot mai năvalnică. A ajuns pînă la trei metri, pînă la doi, pînă la unu ! Hai, mai aproape, mai aproape aşa ca altădată, demult — cît să fie de-atunci ? — cînd a trecut nu numai peste gura ei umplînd-o de nisip şi spume, ci a ajuns pe malul încîlcit în spini, tufe de rapiţă, urzică moartă, laptele cucului şi romaniţă ! Ba, a intrat şi pe portiţele grădinilor, ori cel puţin a încercat să intre, dar pînă la urmă s-a sfiit... Să facă şi ea baie, o baie rece, violentă, furtunoasă, în care din labe să nu dea decît tot Marea, care se scaldă de dimineaţa pînă seara, de seara pînă dimineaţa, din primăvară pînă-n toamnă, din toamnă pînă-n primăvară, în vecii vecilor, amin. Şi ea să stea doar cufundată-n apă tulbure, gata să se-nece, de n-ar fi fost răgazurile cînd valurile se retrăgeau o clipă şi avea chip să mai respire-o toană. Şi chiar dacă s-ar fi-necat

atîta pagubă să fie ! Poate chiar asta dorea bătrîna fîntînă părăsită, altădată atît de căutată, împodobită cu cumpănă înaltă, cu lanț și cu căldare, cu greu capac, ba chiar și cu ulcică agățată-n cui și prinsă-n lănțișor. Avea o apă foarte bună și mai puțin sărată decît cele din sat, deși era pe plajă, la treizeci-patruzeci de metri de apa Mării Negre.

Paraginā era și-n mine, desigur, — nu nalt dudău de-a valma împletit cu spini, urzici, scaieți, foi veștede, vreascuri și resturi de tot soiul. Și, printre ele, pe ici pe colo, cîte o floare rară, miraculos scăpată de ghearele necruțătoare ale vremii, cîte-o lumină dulce, suavă, ce trece ca un înger printre gunoaiele și putredele valuri ale paraginei, cîte un cîntec ori o șoaptă care tresare povestind ceva grozav de minunat care a fost cîndva, dar bine nu-și aduce aminte nici cînd, nici unde cel ce povestește ori vrea să-mi povestească, la ureche. Poate, dacă s-ar gîndi mult și-ar da dudăul la o parte, dac-ar plivi prin strania și părăsita lui grădină, dac-ar stropi cu lacrimi calde — poate și-ar aminti în întregime de unele povești frumoase, care-au trecut prin ierbile livezii tinere, demult. Dar, ca și cazemata ruptă și turtită, ca și fîntîna astupată, și ca și Marea imensă și adîncă ce-și scurmă neîncetat în mărunțaie cercînd s-arunce pe nisipul plajei ceva din infinita-i, străvechea necuprindere, ca toate locurile singuratice de pe lume, aștept și eu zădarnic să se întîmple o minune, — ca piatra să învie, ca ruginitele lăcăți să se deschidă, ca floarea curcubeului să iasă din adîncuri de talazuri, și vremea, răsucindu-se deodată pe călcîie, să meargă de-a îndăratelea, ca racul...

De fapt, orice e cu putință, căci, dacă pietrele și cioburile de cărămidă adunate zilnic din brazda plajei vestesc că în curînd enormul bolovan al vechiului Calatis va prinde viață, de ce nu s-ar putea ca piatra ce-mi apasă pe suflet să se sfarme la cuptorul încins al duioșiei, ca să apară în ochii mei ca un izvor de apă vie ? Și, precum soarele ieșind zilnic din Mare răsfrînge luciri de pietre scumpe — încercuind întreg pămîntul în schimbătoarele lumini multicolore — de ce nu s-ar putea ca, din cotloanele de beznă ale ființei mele, ca și din frămîntarea talazurilor fără fund, să iasă neașteptate flori de curcubee ?

Cît despre timp, cu el am altă socoteală ; cum nu există cu adevărat, ci-i doar închipuire omenească, îl pot

ușor face să stea pe loc, să meargă înainte ori chiar să dea înapoi. Pe mine nu mă sperie nici firma lui vestită, nici numeroasele lui sucursale de pe Glob, nici calendarele și ceasurile lui, — roboți puși să ne aducă aminte că-mbătrînim și că moartea-i la ușă... Ca și o mare societate pe acțiuni, al cărei șef necunoscut de toată lumea ar fi riscat bani grei pentru un profit imaginar, la fel și marile uzini ce macină în gol ceva existînd doar în fantezia presupușilor inventatori, marea uzină a Timpului are drept șef un soi de marionetă, susceptibilă de a fi jucată cum vrei, dacă îl ai la mînă, cunoscîndu-i secretul.

De pildă, e de ajuns să spui :

Eni
meni
mincla
mincla
ozo
pozo
pagativ
aer
faier
vec !...

V-asigur că îndată timpul se dă-napoi, ca racul, și te trezești la vîrsta de cinci ani, umblînd prin nisip și apă și culegînd pietre rotunde, ca să joci „florile", cu semeni de aceeași vîrstă.

Cercați și, dacă nu vă reușește, probați cu alta, la fel de eficace :

O, bombon
o mizomizoron
antr dan la dans
fetr reverans,
o, bombon
o mizomizoron!...

Cercați și veți vedea că totodată timpul s-a și oprit în loc și te privești buimac și-ncremenit, ca-n polobocul cu grăunțe în care te-ai ascuns și nu-ndrăznești să faci nici o mișcare; ori chiar a dispărut de tot, cufundîndu-se în Mare, sau tupilîndu-se după malul surpat, acoperit de spini și

de scaieți E-un joc care îmi reușește totdeauna. Faci doar un pas și zbori din calendar. Zbori, zbori, ușoară — aș zice ca un fulg, de n-ar fi blestemata de inimă, pe care n-am cum s-o smulg din mine și s-o azvîrl și care mi se zbate-n piept ca o mașinărie ce-a fost întoarsă pînă la refuz ș-acuma se dezvîrte vertiginos, în salturi — zbor, zbor și... aterizez pe o movilă dintr-un material care parcă nu seamănă cu cele ale tărîmului din care vin : nu e nici catifea și nici matasă, deși e mîngîioasă și moale ca și ele ; nu sînt semințe ori grăunțe, deși mi se cufundă cald picioarele, ca-n polobocul din copilărie ; nu sînt mărgele, deși lucesc și curg boabă de boabă, șiraguri lungi și nesfîrșite ; să fie pur și simplu nisip, ca cel de pe plaja pe care-am părăsit-o în calendar ? Dar, nu văd florile cu cinci petale scrise de labele pescărușilor — floare care la fel de bine poate fi ș-un desen copilăresc închipuind un om : cu cap, două brațe rotunde și două piciorușe dolofane? Și nu se văd nici urmele tălpilor de cauciuc cu adînci săpături ale bocăncelor mei ? Atunci ? Poate e puf, căci mă cufund ca-ntr-o saltea ? Sau or fi nouri, căci văd în fața mea că mi se-ntinde la picioare cerul albastru și nemărginit, în el cu soarele atîta de aproape, că mă orbește și mă frige. Dar nu-nțeleg de ce se mișcă ușor, de parc-ar vrea să vie mai aproape, să-mi sărute picioarele ? Mă las pe spate și-atuncea înțeleg : Marea s-a cucuiat deasupra capului, unde se tot tălăzuiește, furioasă, purtîndu-și valurile înspumate într-o continuă mișcare ; e mult mai palidă ca cerul și doar pe laturi de e mai colorată, pe margini, unde șiroaiele de lacrimi — ca niște pete de cerneală ce s-ar fi scurs jur-împrejur — o tămînjesc cu violet.

Dra iată, dintr-o dată, observ că nu sînt singură. Un om s-apropie de mine, printre nouri, și îmi întinde mîna să mă scol. Are o mînă mare, caldă. Ne înțelegem din priviri. Parcă mi-ar spune :

— Nu-ți fie teamă !

Și i-aș răspunde, radioasă :

— Cu tine nu mi-e teamă !

Și am intra numai noi doi, în transparența cerului albastru, ce ne-ar cuprinde lin, purtîndu-ne pe unda-i străvezie și adîncă, în golul căreia s-a cufundat și mingea soarelui și-a dispărut privirii noastre... Ba nu, nu, iată-l ! Cum înotăm pe spate, îl văd că s-a urcat în Mare, sus, și ne privește de acolo, surîzînd, plecînd spre noi o suliță

de aur. Oare e paradisul răsturnat ? De unde harababura asta ? Nu văd nici pomi, sus, pe pămînt, nici animale ; pe cînd, aicea jos, în rai, nici pomul paradisului, nici şarpe şi nici diavol. Ori poate c-am muşcat din mărul păcatului şi ne-a zvîrlit din naltul cerului ? Nu cred c-aş fi muşcat ceva, căci îmi simt trupul curat, uşor, ca cei care n-au început încă să devoreze toate cele din jur. Ori poate l-am mîncat ? Şi apa cerului e apa Mării în care, însă, peştii încă n-au învăţat să-noate şi Marea de deasupra capetelor noastre e paradisul pe care l-am pierdut într-o clipită ?

Da, poate ne aflăm pe-un alt tărîm, pe care, curînd, în dosul malului surpat, acoperit de spini şi mărăcini, va apărea enorma matahală a unui brontozaur ce se numeşte eră, printre dunele de nisip ale căreia se vor iţii ochii de căpcăun ai veacurilor, îşi vor lua zbor anii, lunile, săptămînile şi zilele, zvîrlite de mîna timpului care fusese izgonit ? Curînd, vor fi doar Miranda şi Rec, care se scaldă, în apa Mării Negre, pe-o zi caldă de vară, senină, fără de vînt, o zi care are-un sfîrşit, o zi în care nisipul devine roz, apoi cărămiziu şi apoi violet, pe cînd întinsul Mării se deschide luînd întîi culoarea turcoazelor, ca mai pe urmă să se albească treptat şi brusc să se întunece, lăsînd ca luna doar să-şi mai croiască poteci de ametist în întuneric, în vreme ce se urcă pe cer trandafirie, pe urmă galbenă şi apoi pală, albă ? — Cît despre soare, demult culcat după dealul înfierbîntat de cuptorul lui iulie care de-abia s-a stins, va prinde-a sforăi uşor, amestecîndu-şi visul cu suspinul neistovit al Mării şi cu şopotul de-ndrăgostit al vîntului hoinar.

Da, e posibil să trec ca din fotografia întîi în cea de-a doua — fotografii privite aproape simultan —, adică de la costumul Evei şi-un peisaj de vară cu valuri liniştite, la un costum de schi şi o privelişte de la un Pol necunoscut, unde talazurile toamnei tîrzii stau înălţate ca nişte urşi albi deasupra apei furtunoase. Să mă transform cît ai bate din palme dintr-un copil ce-şi ţine, de-a valma cu nisip, nasturi, pietricele, scoici, simburi şi bomboane colorate, în buzunarul pantalonaşilor de doc, într-o năframă legată cu trei noduri, bogata-i colecţie de numărători şi jocuri, pe care le scoate aşa, netam-nesam, fără de voie, cînd a cotrobăit prin săcuşorul alb un pic cam descusut din pricina prea marei greutăţi pe care-o poartă :

— Unde-i Lupul ?
— În pădure !
— Ce face ?
— Se spală !
— Cu ce se șterge ?
— Cu prosop de borangic !...

Adică, de la era naivă, sălbatică și magică a primitivului, la cea a omului împovărat de griji și de probleme, care se uită la un ceas „Movado", cu gîndul la un telefon, și care cearcă să descurce, cu încăpățînare, o „crimă" rămasă fără rezolvare și fără asasin, — enigmă pe potriva acelui lup „care se șterge cu prosop de borangic", ce mă intrigă și-acuma, la fel ca în copilărie. De ce se spală lupul? Asta-i una. Dar pentru ce se șterge ? Și culmea, cu prosop de borangic ? Ia stați și vă gîndiți numai un pic și veți vedea, întocmai ca și mine — nu o absurditate, nu o dobitocie, nu o naivitate, ci culmea perfidiei și a cruzimii, cu mănuși albe din proaspăt spălate și călcate și trase cu grație pe-o mînă care a fost scăldată-n sînge. „De ce se spală lupul" e o șaradă a unui înțelept de lîngă piramide ori de la poalele Himalaei ; sau poate a unuia și mai bătrîn, care-a trăit trei sute ori chiar trei sute și cincizeci de ani, de îi crescuseră sprîncenele că „trebuia să le ridice cu cîrja", pe cînd urechile și nasul i se transformaseră în cartilagii enorme ca cele ale elefantului... De ce se șterge cu prosop de borangic e alta și mai tragică, mai dureroasă decît prima ghicitoare, — enigmă de care mă-ncrîncen și mă-nfior la fel ca în apropierea strămoșului nostru ce-a învățat să scrie, să citească, după ce-a izbutit cu mari eforturi să meargă-n labele de dinapoi, ba chiar să fugă, așa-n picioare ridicat, cu labele de dinainte bălăbănindu-i-se caraghios, să-și ție echilibrul. Ați stat vreodată culcat, pe-o bancă, în parc, privind de jos în sus la cei ce trec ? Este ceva de un haz irezistibil ; nu-mi dau bine seama de ce, dar din poziția culcată, vezi bine efortul făpturii care s-a ridicat în labele de dinapoi și-și cumpănește cu efort trupul greoi ; ai netă impresia c-asiști la un număr de circ, — un senzațional, fenomenal, universal dresaj al celui ce se tîra mai ieri prin crengile pădurilor, lepăind apa rămasă-n urma ploilor. A trebuit să se scufunde multe păduri și să apară la flăcăruia soarelui alți munți și tot alți munți și ape, pînă a izbutit dresorul genial să-l facă pe lupul care știa să execute „hopa" să se șteargă cu un prosop, ca mai pe urmă,

cine știe cînd să-l și învețe că acel prosop să fie de mătasă, de o mătasă cît mai subțire și mai scumpă, ca acele pe care, acuma două zile, Marea uriașă le sfîșia întruna, zvîrlindu-le mereu pe țărmul de culoarea liliacului, c-un fîșîit și dulce și aspru în aceeași vreme ; Marea uriașă ce ne-a dat la fiecare dintre noi, cîndva, cîte-o sămînță din puterea ei sălbatică și plină de viclenie totodată și care-n clipa asta, la zece și douăzeci și cinci — după mortala invenție ce-mparte viața-n firicele de nisip spulberate de vînt — își fierbe sub capace rămășițele nenumărate ale vietăților ucise, în vreme ce se pregătește, ca un căpcăun, să le ospăteze pe toate deodată, la vremea prînzului, exact cum face și vecina mea : de două zile încheiate taie și spintecă, decapitează și jumulește, pentru nunta feciorașului ei, o sută douăzeci de aripate, ca să nu mai spun de cele optzeci de oca de carne cumpărate de la măcelărie pentru patru mii de sărmăluțe și ca să nu mai pomenim de bietul porc Vasilică, ce-a fost înjunghiat și-apoi jertfit pe rug și care acuma fierbe în oale, crătiți și ulcele, mocnit, zvîrlind spre cer abur subțire, străveziu, ca un prosop de borangic, de sub capacele care tresar și mormăie, ca niște cîini, cînd vrei să le iei osul, și ca și valurile Mării, acum, sub ochii mei — sau, mai precis, în coada ochilor mei vineții — și în urechile mele ciulite, care-i ascultă mîrîiala și hîrîiala scurtă cu colți rînjiți gata să facă „hap !“ și să te-nghită, pe cînd mai depărtat aud sughițul ascuțit al chiuielelor de nuntă :

U-iu-iu ! U-iu-iu !
Soacră mare,
soacră mare,
dă-ne pită
și mîncare !...

Ieri după-masă, cînd s-a adus zestrea miresei, — pe cînd un moșnegel cu glasul tremurat cînta vechiul, frumosul cîntec :

Să bem vin,
să mîncăm poamă,
Leliță Ioană !

cu toată chiuiala, care parcă umbla în labele de dinapoi, ducînd în cîrcă patul, dulapul, scaunele, masa şi alte mobile mai mărunţele, cu toată piuiala puilor ce alergau prin curte şi grădină, urmăriţi îndeaproape de căpcăuni, cu toată horcăiala găinilor executate pe eşafod, — am plîns de mila celor doi miri, ori poate de mila întregii omeniri. Plîngeam şi mă gîndeam dacă şi Mohiser — turcoaica de peste drum — care purta şi ea într-însa, ca mine, o povară — atîta doar că ea avea să nască o fată vie, o viitoare Nuzet ori Erdi ori Selima, pe cîtă vreme eu purtam în mine ceva fără de viaţă — dacă şi Mohiser avea să vie la nunta pentru care se cumpăraseră nu mai puţin de două sute de pîini mari duble, douăzeci şi cinci de chilograme de măsline, opt salam de Sibiu, douăzeci caşcaval ; se plămădiseră şi se copseseră nu mai puţin de şaptezeci de chilograme de cozonac, se aduseseră nenumărate lăzi de struguri, o sută cincizeci de sifoane şi două butoiaşe de vin nou, tulburel... nuntă spre care întindea gîtul speriat, din adăpostul odăiţei mele, Calicula Mustakis, motanul negru cu plastronaş şi ghetre albe şi nişte mustăţi atît de groase şi zbîrlite, că se simţiseră în stare să-i dea porecla binemeritată, pe lîngă cea de împărat roman la care-o simplă literă — un *c* în loc de *g* — îl arăta că-i simplu muritor de rînd, stînd pe la uşi şi pe la porţi şi cerînd de pomană ; Calicula Mustakis era atît de îngrozit de cele ce se petreceau la el acasă — unde nu mai călcase de cînd începuse balamucul — încît mă întrebam, privindu-i spaima, de ce nu are la gît prosop de borangic, în loc de vesta-i albă de blăniţă — în vreme ce stăpînii lui erau încă-n pădure şi începuseră cel mult a se spăla ?

Dar oare nu fiecare dintre noi s-a-ntors ori se întoarce uneori în acea epocă de piatră, în care vechii, autentici „hippy“ se-nţelegeau prin semne ?

— Mi-i foame !
— Mi-i somn !
— Hai ! Vino !
— Du-te !
— Taci !...

Miraculos cum poate să dispară cărţi de Istorie, de Geografie, tratate de Ştiinţă şi de Artă şterse într-o clipită şi-nlocuite de-un alb strat de uitare. Dar, mai mult încă, pînă şi rădăcinile care te ancorau de viaţă, de familie şi lanţurile ce te ţineau prizonier al vieţii sociale, toate să

cadă, rupte, sfărmate și să te simți brusc liber, sălbatic, nedomesticit, ca frații noștri care abia dacă descoperiseră misterul focului.

Ca într-o vrajă care ți-a pus ocheanul fermecat pe ochi, nu vezi decît ce vrei și restul din jur se estompează și el, ca și hîrțoagele bibliotecilor strînse de sute de ani în rafturi și dulapuri, ca toate cuceririle civilizației, care-au făcut din om un zeu atotstăpînitor. De haine nu mai ai nevoie ; poți umbla gol ori doar c-o simplă centură la mijloc ; de masă nu mai ai nevoie, oricare bolovan e de ajuns, ori palma pe care ții aceea ce înfuleci în grabă, hămesit ; cît pentru somn, de ce-ar mai fi nevoie de pat, cînd plaja de nisip călduț, în soarele ce te păzește cu suliță de aur pe cerul de deasupra capului, e cel mai bun culcuș. Cînd vrei, intri în apa Mării, care te spală fără săpun, doar cu sarea ei vie, aspră, lunecoasă. Încolo, tot ce se află-n jur — oameni, case și animale — sînt spulberate de briza vînturilor aprige ce bîntuie în acea margine a lumii și-a Istoriei.

Dar, cînd se-ntîmplă ca acei vilegiaturiști, căzuți cu hîrzobul din văzduhul civilizației, să fie și îndrăgostiți, atunci trecutul rămîne pentru aceștia doar ca o vagă remușcare, ca o minusculă insectă care i-ar înțepa ori ca o muscă îndărătnică ce se așază tot în același loc...

Pentru ei, capătul acela al pămîntului e-al lor, numai al lor. Nu înțeleg de ce-ar mai fi și alții care-ar pretinde, de pildă, că Golful Iepurașului ori cel al Rechinului, aflate undeva între dune de nisip, la malul Mării celei negre, ar putea fi ș-al lor la fel de bine, căci nici unii nici alții nu au peceți ori învoieli, care s-ateste proprietate în regulă. Vin, deci, aici, ca în nisipul lor, în care dezgroapă fructul pus cu o zi-nainte la păstrare, în groapa adîncă, umedă și rece, — fruct pe care îl mînîncă așa, fără de farfurii, de linguriță și șervețele. Își potrivesc culcușul între dune, la adăpost de vînt, unde se pîrjolesc pînă ce simt că sînt aproape arși ; atunci, s-azvîrl în apa răcoroasă, care îi cheamă de-atîta vreme, făcîndu-le nerăbdătoare semne cu mîni de furtunoase talazuri, pe cînd îi strigă întruna cu gura-i înspumată.

E drept că uneori visează urît. Se face că le-a ieșit în cale, fără veste, un animal ce seamănă cu ei, atîta doar că e-mbrăcat cu straie ciudate, are la mînă o vietate a cărei inimă se-aude cum bate-ncetișor ; în cap, un fel de coș

de papură ori paie și-n mînă tot un coș la fel, ceva mai mic. Și, culmea, arătarea aceea care le iese înainte, așa, ca din pămînt, pare că i-ar cunoaște :

— Ce faceți ? Cînd ați sosit ? Și unde locuiți ?

Se vede că le cunoaște limba lor, căci altfel nu l-ar înțelege ce-i întreabă. Curios. De unde-a răsărit aicea, pe meleagurile lor, creatura ciudată, care nu se lasă și-și urmează interogatoriul !

— Stați mult ? Pînă la cîte ale lunii ? Eu am sosit la 14 iulie...

Ce lună și ce iulie ? Se vede că-i nebun !

Dar, iată, c-au răsărit și alte lighioaie, mai multe, tot mai multe. Sînt chiar atît de multe, că nu mai ai pe unde umbla, te lovești de ele, te împletești, te-agăți, te freci, te-nozi și te ghiontești. Doamne ! Ce-i asta ? Au apărut și niște corturi nalte, nalte, unele cu țuguiuri, și e zarvă și o forfotă. de parc-o mare înfuriată urlă de te-asurzește ; pe cînd nisipul, urcat deodată în naltul cerului, sub pașii acelor ființe de pe un alt tărîm, îți intră-n ochi, în gură și în nas.

Iată că dintr-o dată tot peisajul e schimbat. Parc-ar fi noapte. Și, totuși, sori nenumărați stau spînzurați de-acele corturi nalte, țuguiate, — niște sori mici ș-atît de-apropiați, că razele lor albe aproape te orbesc, dacă te uiți țintă la ei. Se-aud cîntări ori mai degrabă răgete și răcnete, țipete, bufnituri... Și, mai cu seamă, miroase-a carne arsă. Oare cine-i pus la frigare ? Pe cine se pregătește să-nfulece acele ființe pe care le simt ș-acum în preajmă ? De văzut nu le văd, dar sînt pe undeva, pe-aproape, căci s-ar părea că glasurile lor răsună din umbră.

Ce vis ! Cînd se trezesc, acolo, în nisipul cald al dunelor bălane, la cîțiva pași de apele bătrîne ale Mării Negre care le face semn de bun trezit și le vorbește în limba ei de la-nceputul lumii — limbă uitată de oameni și înțeleasă doar de alge, de crabi, de pești și poate și de pietre — se îngrozesc că acel vis rău ar putea fi aievea !

— Ce întreba ? Cînd am venit ?

— Cine ? Omul din vis ?

— Da. Ce straniu ! Habar nu am de cînd sîntem aici.

— Firesc ! E-așa de mult de atunci, că mi-a crescut barbă de-un cot și coamă ca de leu !

— Eu m-am uitat în apă, deunăzi, şi nu m-am cunoscut. Cînd am sosit, eram aproape albă ; acum sînt ca fundul tigăii în care frigem peştii...

Şi iar mi-aduc aminte de coşmar, cu inima bătînd. „Ce-ar fi, gîndesc, dacă acest coşmar s-ar repeta întruna, în fiecare zi ? Ori dacă s-ar preschimba deodată în realitate ?" Am fi şi noi înveştmîntaţi ca cei din vis, am avea ceas la mînă, Rec ar fi fără păr pe faţă, cu părul scurt tăiat ; iar eu c-un paneraş în cap şi altul mai micuţ pe braţ ? Şi am intra în corturile nalte cu sori mici spînzuraţi de ele, ca nişte fantastice podoabe rotunde, sclipitoare ?

Şi totuşi parcă mi-aş aminti c-am fost şi eu pe-acel tărîm de vis. Cînd ? Nu ştiu. Dar amintirea îmi stăruie, supărătoare. Am fost ? Şi, dacă am fost, va trebui să mă întorc ? Voi mai cunoaşte oare acele obiceiuri, pe care le-am uitat ? Aş prefera ca patul de nisip şi nesfîrşitul izvor al Mării Negre să fie vis din care să nu mă mai deştept ; iar visul rău pe care l-am visat să fie, de vrea, realitate. Un vis din care să nu mă mai deştept, un vis al epocii de piatră, în care noi, singurii oameni ai colţului acela de lume, de la marginea unei neţărmurite ape, să stăm la focul de găteje, pe care mîriie-n surdină pirostriile, sub micul ceaunaş în care fierbe mămăliga... Alături un cort, ş-atît. Noaptea să ne-nvelească în aşternutul ei imens, briza să stea de strajă învîrtindu-şi întruna, ca o morişcă, paloşu-i de vînt ; iar Marea să ne-ngîne cîntece de leagăn ori să ne povestească istorii fioroase despre cumplite şi viforoase naufragii ale unor vechi pescari ce s-ar fi-ncumetat să-i scurme în adîncuri...

— Dormi ?

— Nu.

— E lună. Ce-ar fi să ne plimbăm pe plajă ?

— Hai !...

Şi să ieşim în tainicul văzduh, pe care luna pune pete de argint, de parcă Marea ar fi crescut nemăsurat şi, retrăgîndu-se, ar fi lăsat bălţi peste tot. Călcînd prin ele, desculţi, fără să ne udăm. Ne-apropiem de ţărm şi dinţii dantelaţi ai mamei noastre Marea se cască-a zîmbete de spumă. Rîde, rîde mereu şi colierele-i de taină vin pîn'la noi, vii şi strălucitoare, oferindu-se-n dar. Ne aplecăm şi le culegem : sînt reci şi lunecoase. Cînd ridicăm palmele-n sus, în ele nu mai e nimic : toate mărgăritarele şi perlele s-au şi întors de unde au venit, din funduri de talazuri.

Și, cînd, tîrziu, de adormim în paza apei, a vîntului ș-a lunii, visăm iar visul cel urît îl alungăm, trîntindu-ne pe cealaltă parte :

— Auzi !... Iulie... dată... cînd... plecare... De unde or fi venind acele ființe cu-asemenea năstrușnice idei ?

Dar, îmi aduc aminte îndată că-i un vis. Un vis ; dar dacă e un vis din care, curînd, ne vom trezi ? Ar fi posibil oare ? Ceva îmi spune că orișice e cu putință și-acesta e visul cel mai rău, pe care îl visez cu ochi deschiși.

*

Toată copilăria, ba chiar și prima tinereță, — pînă ce am pierdut pe cea mai scumpă ființă de pe lume —, moartea fiind legată pentru mine de cimitir, de-nmormîntări și ciocli, cercam să mă feresc de ele, ca de o boală rea, o holeră, o ciumă... Îmi amintesc cu ce uimire am ascultat, odată, pe-o bună cunoștință, care îmi povestea cum se urcase, pe-o ploaie, într-o droagă, — ea și iubitul ei — ca să ajungă mai repede în centrul Parisului, la casa în care locuiau. Pe mine doar mirosul de lumînări ori fluturarea aripilor negre de la straiele cioclilor erau în stare, pe atunci, să mă îmbolnăvească pentru un timp.

Apoi, îndată după moartea mamei mele, deodată cimitirul s-a prefăcut într-o grădină cu nesfîrșite și-ntretăiate alei, cu monumente ciudate, ba chiar de haz și comice ; mormintele erau acuma simple movile de pămînt, coroanele și oalele cu flori erau legate doar de văduvele învestmîntate-n negru ; băncile de la căpătîiele mormintelor erau popasuri de odihnă ; cavourile, simple căsuțe mirosind a pivniți vechi și neacrisite... Cît despre toate cele legate de trecerea omului în cealaltă lume, acestea mi se păreau acum un fel de iarmaroace, un fel de rituale serbări ale unor sălbatici, care, în loc de curcubeu de pene în cap, cercei în nas și cingători de iele, ar fi avut pe ei halate de fantome negre și-ar fi făcut pași lenți, solemni, în loc de pași săltați, de dans...

Moartea pentru mine nu mai avea ceva de spaimă ; la întîlnirea cu ea aveam să-i ating mîna, netemător, ori să i-o string chiar prietinește. Poate destinul îmi rezerva o întîlnire scurtă și fulgerătoare, în așa fel ca să nu am timp să-i zăresc fața, și nici să nu-i simt mîna rece, înghețată. Bătrînii noștri o așteptau, de obicei, vreme îndelungată,

pe pat, cu ochii la fereastră ori la uşă. Pentru unii din ei putea să fie un schelet cu coasa la spinare, ori un străin cu faţa suptă şi întunecată, în strai fără culoare, — un călător tăcut care le intra, la înserat, în casă... Pentru alţii, putea fi o femeie tristă, misterioasă, cu văl pe faţă... În orice caz, aveau vreme să-i simtă alăturarea, prezenţa şi uneori să-i strîngă mîna îndelung ori, cîteodată, să se sufoce sub sugrumarea ori pumnalul ei. Noi, cei de-acum, am început a ne deprinde cu întîlniri fulgerătoare, ceea ce ne împiedică de a ne satisface legitima şi marea curiozitate de-a o vedea măcar o clipă...

Eu, însă, m-am întîlnit cu ea, pe-o iarnă cu troiene cît gardul şi ger ce scăpăra în diademe scumpe, pe cărările croite anevoie între pereţi de gheaţă. Pe înserate, cînd lumina zilei ce s-a stins învie dintr-o dată în raze galbene, ce străpung palid întunecimea nopţii care cade. Ieşisem din odaia mare, supraîncălzită, a unei case de odihnă — unde venisem să lucrez —, ca să mă duc pînă devale, la cantină, să iau cu sufertaşul cina din acea sară. Eram gros îmbrăcată, cu pantaloni de schi, cojoc, căciulă, bocanci. Gerul pişca grozav. Cărăruia era îngustă şi lucie, ca sticla, Nu era mult de mers, dar nu puteam înainta prea iute. Mi s-a părut un ceas pînă am ajuns, am intrat la bucătărie direct, am luat cina pentru trei persoane, am predat bonurile şi am ieşit din nou în gerul de afară.

E drept că nu mă dezbrăcasem, în graba mea de-a isprăvi cu masa cît mai iute, aşa că frigul, la întors, mi s-a părut de două ori mai aspru. Am grăbit pasul, cu-atît mai mult cu cît nămeţii, un fel de uriaşi ce se plecau deasupra mea din urmă, îmi cam trezeau fiori de spaimă. Tăcere neclintită, ţipenie de om, doar vîntul scuturînd din brazi zăpadă peste mine şi-nşelătoarea lumină a becurilor, care zbăteau din aripi ca nişte stranii fluturi, punînd bălţi în întunecime, pe sticla cărăruiei, ce scîrţia şi luneca sub paşii mei precipitaţi...

Şi-atunci, nu ştiu ce s-a-ntîmplat. Ca printr-un vis, mi-aduc aminte că am urcat două-trei trepte, apoi c-aş fi deschis o uşă... Cred că plîngeam, în orice caz, scînceam, de parcă m-ar fi bătut ori ar fi tras în mine cineva. Se pare că spuneam :

— Am căzut ! M-am lovit la cap !...

Dar asta n-are nici o importanţă. Intrasem, cu sufertaşul în mînă, neatins, eram întreagă şi nevătămată, doar

plină de zăpadă, lucru firesc, cum mai ningea încă afară. M-am așezat pe pat. Inima îmi bătea puternic, zbîrnîind, în timp ce creierul — și mai cu seamă partea lui cea stîngă — îmi tresărea din vreme în vreme, dureros. Mai important e că uitasem să vorbesc cu șir și nu mai cunoșteam nici locuri, nici oameni, nu mai știam nici nume, de parcă dintr-o dată mă întorceam de pe un alt tărîm, de unde toate se văd dintr-un alt unghi și unde toate sînt hîiite și schimbate.

— Sîntem la Foișor !... îmi repeta tovarășa de cameră.

— Unde ?

— La Foișor !

Da, eu știam ceva de-un foișor, dar altul, dintr-alt loc și care nu semăna cu-acesta în care mă aflam.

— Eu sînt Marina ! Și ea e Gabriela !...

Marina, Gabriela ! Cine erau ? Parc-aș fi auzit de ele, dar cînd ? Demult. Ori poate că mă înșelam ? Poate nu auzisem niciodată ? Sau poate că într-altă viață ?

— Ești în camera ta ! Te-ai dus cu sufertașul s-aduci cina și... ai căzut ! Așa-i ?

— Da. Am căzut ! Și m-am lovit așa de tare !...

Asta-mi părea realitate, adică singurul lucru șters complet din memorie, tocmai acel gol din viața mea, în care moartea îmi apăruse-ntr-o fracțiune de secundă și-mi întinsese mîna. De ce nu mă luase cu ea ? Ori poate mă luase. Și unde mă dusese ? Faptul că nu-mi aduc aminte mă făcea să scrîșnesc din dinți de disperare, de ciudă...

— Potolește-te. Ești bine ! Nu-i nimic ! Ai lunecat și ai căzut ! Unde-ai căzut ? Îți mai aduci aminte ?

Cum să-mi aduc aminte ? Straiul cel negru ce mă învăluise mi se așezase împotrivă, întunecînd troianul alb, lumina...

— În cărare ?

— Nu știu.

— Nu știi ? Atunci cum de-ai deschis ușa, ai urcat scările și-ai ajuns pînă aicea ?

— Nu știu.

Întreaga noapte m-am zbătut să aflu. Spre dimineață, cînd zorile intrau punînd săgeți trandafirii pe mobilele cunoscute și intra doctorul, nu izbutisem să aflu încă taina.

— Ei, văd că sînteți bine !

— Da.

— Mă cunoaşteţi ?
— Da. Sînteţi doctorul.
— Şi ea ?
— Ea ? E Marina.
— Şi dînsa ?
— Gabriela.
— Unde sîntem ?
— La Foişor.
— În ce localitate ?
— Sinaia.
— Ce vi s-a întîmplat ? Cercaţi să vă aduceţi aminte.
— Am plecat jos, la Pelişor, am luat cina şi am pornit pe cărăruşă... Era ger şi ningea. Mergeam greu, lunecînd...
— Şi ?
— Nu mai ştiu nimic.
— Ia să vedem unde v-aţi lovit !
I-am arătat. Cucui cît toate zilele.
— Da. Aţi căzut şi v-aţi lovit... s-a-ntors oarecum nedumerit, spre cei de faţă, medicul. Ei ? Gata ! Acuma sînteţi bine. Vă odihniţi o zi ori două şi altceva nimic. Să nu vă fie teamă. O simplă căzătură ! Atîta ! De ce păreţi îngrijorată ?

Nu i-am răspuns. El a plecat. A fost cum mi-a prezis. Chiar de a doua zi am început plimbările şi nu tîrzie vreme lucrul. Cucuiul a mai stăruit o vreme, apoi a dispărut şi el. Doar zbaterea de sub urechea stîngă a mai rămas mult timp şi-ades îmi amintea de întîlnirea mea cu moartea.

Păcat că n-am putut s-o văd. De strîns i-am strîns, desigur, mîna rece ca de gheaţă, pe cînd ea mă purta pe-un alt tărîm necunoscut, cu un bandaj pe ochi, ca la un joc ciudat al nostru din copilărie, cînd cei din jur ne învîrteau în coridorul cel întunecos cu şapte uşi ş-apoi, dîndu-ne drumul, ne lăsau să punem mîna pe o clanţă şi ne-ntrebau :
— Care-i ?
— Din Salonaş ! răspundeam eu.
Şi deschideam.

De unde, era la polul opus, dîndu-mi senzaţia de-nfiorare — şi stranie şi emoţionantă — că lumea s-a-nvîrtit şi s-a sucit, că toate s-au mutat şi s-au schimbat...
— De la cerdac !...

Pe cînd în faţa ochilor mă aşteptam s-apară odaia cu canapea şi cu fotolii, din faţa casei... Fulgerător, fiorul ne-

cunoscutului mă atingea cu mîna, dîndu-mi senzaţia că am dispărut o clipă şi că mă nasc a doua oară.

De fapt toate sînt jocuri, interesante ori mai puţin interesante, — pornind de la cele mai simple, „ascunsul" şi „de-a prinsul" —, şi moartea de ce n-ar fi şi ea un joc, pe care îl jucăm în fiecare noapte cînd adormim, „ca duşi pe ceea lume", din care în fiecare dimineaţă înviem, dînd iama ca la „uliul şi hulubii" printre toţi spiriduşii care ne-au părăsit în timpul somnului ? Şi somnul nu poate fi şi el, cîteodată, un „de-a ascunsu" mai lung, căruia oamenii greşit îi spun atuncea moarte, luînd cutia liniştii, în care s-a pitit cel ce se joacă, drept sicriu, şi tihna absolută a inimii oprită din alergat drept curmare a vieţii? Doamne păzeşte ! De-ar fi aşa, vă-nchipuiţi ce panică pe bietul om cînd iese din ascunzătoare şi se trezeşte într-un mormînt ori îşi priveşte pumnul de cenuşă ce stă înghesuit în urmă? Strigoi, mumii, poate cei vechi s-or fi gîndit şi ei la vreun asemenea năstruşnic joc ?

Poate aşa s-ar explica şi trezirea din somn a lui Rec, ca o întoarcere de pe-un tărîm al umbrei dense şi al tăcerii neclintite, ca o-nălţare bruscă dintr-un adînc mormînt, în care se vîrîse din propria-i dorinţă şi plăcere, ca să se odihnească cît mai bine şi din care îl scoteam eu brutal înainte de vreme ? În adevăr, cînd mă gîndesc mai bine, îmi dau seama că-n ochii lui, ce se crăpau de sub pleoapele ca nişte bulgări de pămînt, se oglindea fantastica şi nesfîrşita tăcere de dincolo de viaţă. Mă şi rugase, de-ndată ce ne cunoscusem, să-i tolerez meteahna asta ; dar eu, care săream din pat chiar mai înainte de-a mă trezi de tot, uitam mereu de rugămintea lui şi asta mă făcea adesea să cad eu însămi în groapa ce se căsca deodată înainte-mi.

Aşa s-a întîmplat atunci, cînd am gonit din Bucureşti spre litoral, cu o maşină, — bucurîndu-mă ca un copil la gîndul surprizei ce-aveam s-o fac lui Rec, ce nu mă aştepta decît peste trei zile. Am ajuns excitată şi încălzită, îndată după-masă, pe la orele două şi ceva şi am intrat ca o furtună în odaie, dînd uşa de perete. Era în aşternut, dormea, după truda înotului ş-a plajei. Nu s-a clintit. A crăpat ochi întunecaţi şi m-a privit fără expresie.

— Rec ! Eu sînt, Rec !... am strigat, pe cînd mă poticneam de piedici nevăzute.

— M-ai trezit brusc din somn !... Știi că nu pot să suport asta. Mereu mă scoți din sărite !

— Cum ? Nu te bucuri c-am venit ? Și deodată m-am simțit ca și jefuitorul care smulge comorile cu sila.

— Nu !... și răspunsul lui a căzut peste mine ca un capac.

— Atunci... să plec ? am urlat eu, înspăimîntată.

— Cum vrei... am auzit, și toate au dispărut, s-au încuiat, s-au ferecat.

Și am plecat, ca alungată de-un strigoi, fugind fără de țintă și-așa de tare hohotind, că cineva, pe stradă, m-a întrebat :

— Ce vi s-a întîmplat ? pot să v-ajut cumva ?

Dar culmea era că, în durerea cumplită care mă mușca, nu mă puteam împiedica să profanez sertarele și toate lucrurile rămase de la cel mort și îngropat. Scotoceam furios prin colțuri, trăgeam sertarele, sfîșiam plicuri ca să citesc scrisorile, din care aflam că mă-nșelasem, că niciodată Rec nu mă iubise, că ar fi fost grozav de bucuros să nu mă mai zărească niciodată în fața ochilor, că îi eram povară, ba, mai mult, odioasă. Tot ce-mi spusese pînă atunci era minciună, mă tolerase lîngă dînsul, chiar dacă la-nceput poate că avusese vreun sentiment duios și dulce, de mult se spulberase, i-l spulberasem eu. Recunoșteam că sînt de vină ; dar el cum de putuse trăi într-o minciună ? Mă înșelasem asupra lui, nu era cel pe care-l crezusem, bun, generos și sincer ; era ascuns, rău, crud, sîngeros... în stare de orice... de ce anume ? De orice. Odată ce încrederea în el pierise, minciuna răsărea în toate cîte se petrecuseră, în toate care se întîmplau în fiecare zi...

M-am aplecat deasupra lacului, de pe pietroiul pe care mă așezasem să m-odihnesc și să mă socotesc cu mine însămi și m-am văzut cu fața crispată, palidă, cu ochii roșii și umflați, gura cu colțuri amare și căzute și m-am înspăimîntat ; dar nu că arătam uzată și urîtă, m-a îngrozit în fulger gîndul că eu eram oglindă pentru Cristi, ce mă citea ușor pînă-n adîncuri. Atunci ? Vă-nchipuiți ce vedea el acolo, în gropile durerii mele furioase ? Într-o clipită, poate chiar cînd rostisem : „Cum, nu te bucuri c-am venit ?“ — el și văzuse răsărind acele bănuieli urîte și murdare, de parcă i le-aș fi strigat în față. Și mă simțeam căzută ca într-o groapă fără fund.

— Dar, o să-mi spuneți, care erau acele bănuieli ? O să răspund, ca și atunci, cînd mă loviseм în cădere :

— Nu știu.

— Cercați să vă aduceți aminte cînd a început ?

— Nu știu.

— Să văd cucuiul !

Zădarnic însă l-ați căuta, nu l-ați putea nici pipăi, nici cîntări. Mi-ați spune ca și doctorul, atunci :

— N-aveți nimica. V-a trecut.

Și eu v-aș asculta, supusă. M-aș ridica și aș umbla. Aș lua drumul înapoi spre casă, unde m-ar aștepta un Rec, acuma înviat din somnu-i greu și care, desigur, mă va privi de parcă nimic nu se-ntîmplase ; mă voi spăla pe ochi, voi chema zîmbetul pe buze și voi spune, intrînd :

— Hai, mergi la Cazino ?

Deși eu m-aș vedea sus, pe faleză, în vînt.

Și Cristi mi-ar răspunde, vesel :

— Sînt gata într-o clipă !...

Și am deschide ușa ce dă înspre oraș, pe cînd în ochii mei, de sub bandajul negru, s-ar reflecta tărîmul tainic în care îmi ieșise-n cale moartea și m-atinsese, fulgerător, cu mîna ei de gheață.

Ați fost vreodată la Mare, primăvara ? Lumina pilpîie ca un fluture străveziu peste întinderi aburite. Plaja, neverosimil melc ieșit din casa albastră a omătului, e leneșă, catifelată, lucie. Pe țărmuri zgribulite, frunzișul sălciilor aromate — fantome ale măslinilor din locurile sfinte — pare buchet de porumbei de-un verde decolorat pînă la alb, pe cîtă vreme macii pun picături de sînge închegat, prin încîlceala buruienilor pitice și sulițele spinilor voinici ; iar tufele de tamarix cadelnițează dantelat și roz, trimițînd în văzduhuri suflul lor parfumat amintind a tămîie, piper și liliac.

Soarele se scoală atunci cu noaptea-n cap și nu ajunge să se spele bine prin ceața zorilor, rămîne de obicei cu pete pe obraz și cu funingine de întuneric pînă, trezit de-a binelea, se freacă cu săpunul seninului și se șterge cu șervet de nouri. Iar la-nserat, tehui de oboseală, mătăhăind de somn, după o zi atît de lungă, se lasă brusc în așternutul dealului, după ce-a mai făcut o baie scurtă-n lac,

gol pușcă, de se sfiește fecioara zare, întorcîndu-și obrazul rumenit de la asemenea necuviință.

Pe cîtă vreme Marea — mai dulce, mai duioasă ca de-obicei — își leagănă cîntînd copiii valurilor în scutece albastre ori verzi și numai cîteodată, cînd țîncii prind să urle, deodată supărată, îi hîțînă așa de tare, de le sar fulgii perniților și salteluțelor ducîndu-se ca niște danteluțe pe ape iar ei sînt în pericol să fie prăvăliți din leagăn.

Doar vîntul, deseori, în dejghiocarea proaspătă a primăverii, amintindu-și — ca-n fiecare an — de frageda-i copilărie, prinde s-alerge și să se zbuciume atît de tare, că, dacă-ți pui mintea să-l oprești, să i te-mpotrivești, e vai ș-amar ! Sub tine, nisipul fuge, înspăimîntat, ca un popor de vietăți mărunte, care-au pornit-o în bejenie. Pantalonii pe tine par de carton, hainele ca hîrtia, prin care trece răceala ca de gheață. Pietricele îți lovesc fața, ca o măruntă grindină. Mersul încovoiat, de parcă ai trage o sanie grozav de încărcată, prin troiene, pe undeva-n Alaska. Dar nu-s troiene, ci numai nisip întunecat și ud, în care bolovanii și pietrele stau îngropate pînă-n gît. Un singur pescăruș, flămînd, ce se rotește pe deasupra talazurilor înspumate. Malul, cu casele și grădinițele lui ude, viu colorate, ca de pe pozele de scos. — cînd întorci ochii de la Mare la el — parcă ar fi sprînceana întunecată a unui uriaș pirat ce te-ar pîndi din funduri de cîmpie. Cerul, bleg, melancolic, după ploaia iute din zori, se uită și el întocmai ca și mine la deșertul din jur, în care doar eu și pescărușul luptăm în contra vîntului, care, uite, deodată-mi sare-n spate și mă silește să-l duc în circă, pe cînd el chiuie asurzitor, de-s nevoită să-mi astup și urechile.

Să lupți în contra unui vînt contrar e și obositor, e și zădarnic. Și, totuși, eu o fac adeseori, ca și atuncea cînd am plecat înspre Mangalia, așa, pe-o zi cu vînt, senină și călduță. Atuncea, însă, vîntul era un om ce se împotrivea voinței mele. Se ascunsese-n Sanatoriul Balnear, într-o odaie, pe care-am căutat-o mult pînă să dau de ea. Era trecut de ora cinci după-amiază. Am ciocănit. Nimeni nu mi-a răspuns. Am ciocănit ceva mai tare, lipind capul de ușă. Am auzit un pat ce scîrțîie, apoi un lepăit de picioare desculțe.

— Cine-i ?

— Eu.

— Cine eu ?
— Miranda !
— Ai venit c-o maşină ?
— Cu trenul !
— Hm !...

O tăcere ; apoi, glasul morocănos s-a auzit din nou :

— Sînt dezbrăcat. Aşteaptă-mă, să pun ceva pe mine.

L-am aşteptat, însă mai bine ar fi fost să nu mă pun în contra vîntului, care simţeam că şi-ncepuse a bate din nord. Se strecurau pînă la mine fiorii reci, încrîncenîndu-mi carnea, făcînd-o piele de găină. Vuietul ca de talazuri furioase prindea a se-nălţa, în juru-mi ; urechile-ncepeau să mi se-astupe, le simţeam vîjîindu-mi. Acuş! aveam să fiu prinsă-n vîrtej şi să plec fruntea, biciuită de curentul potrivnic.

Şi-n adevăr că vîntul mi-a ieşit înainte posac şi sumbru, rău-voitor :

— De ce umbli haihui, pe drumuri ? Cine ţi-a dat voie să vii aici ? De ce-ai călcat consemnul ?

O clipă, ca izbită-n piept, am stat pe loc. Ce-ar fi să mă întorc ? O îndărătnicie de care nu mă pot dezbăra cu nici un chip m-a făcut, totuşi, să-l înfrunt :

— Îţi pare rău că am venit ?
— Incorigibilă !
— Nu-ţi era dor de mine ?
— Vorbă degeaba !
— Să plec ?
— Cu primul tren.
— De ce ?
— Pentru că aşa e bine !

M-a luat de-o aripă :

— Hai, hai de-aici. Te duc la gară.
— Dar eu nu vreau să plec.
— Ba, ai să pleci !
— Ba nu !
— Ba, ai să pleci ! Nu înţelegi că vreau să rămîn singur ?

Vîntu-mi sărise-n spate. Aproape am căzut sub lovitură, poticnindu-mă.

— Miranda ! Nu plînge, că scot cureaua ! Nu mai asculţi de tata Rec ?

Mă luase de braţ şi mă trăgea, ca pe o sanie ce se hîrtoaie, îndărătnic. Şi sania era-ncărcată cu bolovani mari, grei, că de abia puteam s-o trag...

— De ce nu vrei să mă-nțelegi ? Am nevoie de liniște...

— Atunci, înseamnă că nu mai ai un pic de dragoste, așa-i ?

— Poftim ! Parcă de dragoste-ar fi vorba ! E vorba de cu totul altceva !

Vîntul mi se împotrivea cu toată forța. Nu numai haina, dar chiar și inima era ca o hîrtie care se zbate, gata să se rupă. Picioarele, ca de carton, le simțeam țepene. Mîinile rebegite. Ochii umezi sub usturimea curentului de miazănoapte. Obrazul biciuit de nisipul cuvintelor atît de aspre.

— Cum poți să fii așa de rău ?

— Eu rău ? Din contra, sînt bun, chiar foarte bun.

— Cristi !

— Hai, hai, Miranda ! Fă cum îți spun ; doar știi că am întotdeauna dreptate.

— Dar... m-am schimbat.

— Hm ! Se și vede !

— N-o să te necăjesc !

— Eu sînt aici la cură. Dorm toată ziua. Nu beau și nu fumez. Nu văd pe nimeni...

— Și eu nu sînt excepție ?

— Vorbă degeaba.

— Dar...

— Nici un dar.

— Dacă nu pot ?

— Ba, trebuie să poți. Întoarce-te de unde ai venit, la lucrul tău. Numai așa poți dovedi că te-ai schimbat.

Avea dreptate Rec și, totuși, o îndărătnicie înnăscută se împotrivea acelei furtuni năprasnice care, fatal avea să mă întoarcă din drum, căci, oricît ai fi de curajos, pînă la urmă, istovit, părăsești vîntul rece afară și intri la căldura unei odăiți adăpostite. Pînă la urmă înțelegi că e zădarnic să lupți cu vijelia, care îți sare-n spate, trîntindu-te sub greutatea-i la pămînt.

M-a dus pe sus pînă la gară, mînîndu-mă cu o vărguță de la spate. Mi-a scos bilet și m-a suit în tren. Soarele se culcase, — roș și în pielea goală —, după deal. Din hogeagul nalt al înserării — răscolită de vîntul cel năprasnic — funingine a prins a curge din belșug, orbind privelișteа și-nnegurîndu-mi ochii. Trenul a șuierat asurzitor ș-o clipă mi s-a părut că m-aș afla pe un tărîm ne-

cunoscut şi tainic, în care lunecam, alunecam, pierzîndu-mi cunoştinţa.

— Poate c-aşa e moartea... mă gîndeam.

Şi-n adevăr că se făcuse noapte. Cutreieram cîmpii deşerte. În cap un tren hodorogit îmi ţăcănea, absurd şi monoton. Şi eram singură. Chiar inima mă părăsise ; se rătăcise pe peronul înserării, în gara mică şi pustie ce dispăruse, suflată de vînturi rele şi turbate, ca un spin dezrădăcinat, ce rătăceşte la-ntîmplare pe văi, pe dealuri, pe drumuri şi cărări şi — chiar de-aş şti de unde a fost smuls — degeaba s-ar întoarce la origine...

Douăsprezece fără douăzeci. Cît de patetică e plaja în măreaţa-i pustietate, ce-şi bate joc de mica gînganie vîslind din lăbuţe în cutia abstractă a timpului ! În clipa asta, un singur pescăruş trece pe deasupra talazurilor, doar unul singur, întîrziat ori rătăcit de cîrd, ca mine ; zboară plecat pe-o parte, ca un straniu uli alb gata să ia în gheare un pui al uriaşei cloşti ce-şi ocroteşte odrasla sub aripile-i verzi. Dacă mi-aş fi clădit căsuţa de-atîta vreme plănuită aicea, pe mal, deasupra fîntînii părăsite, în marginea grădinilor de zarzavat, aş sta acum la geamul larg al studioului ori în cerdacul cu grilaj şi aş privi singurătatea ce mă-nconjoară, îmi dă tîrcoale şi mă ademeneşte să ies afară din bîrlog. Cînd aş sta jos, pe scaun, în faţa şevaletului, mai că m-aş crede pe-un vapor, în largul Mării. Pantofii, în dulap, ar fi-nverziţi de mucegai. Pe vreme de furtună, nisipul ar intra prin toate crăpăturile, prin gaura cheii, zbătîndu-se ca nişte vietăţi ce-şi caută adăpost. Ploaia ar bate în acoperiş, călcîndu-l şi trosnindu-l, de parcă cineva ar căuta deschizături prin care să pătrundă-n casă. Urletul Mării, sinistru, mi-ar ţine loc de cucuvea. Noaptea mi s-ar zgîi pe la ferești, ar sta ascunsă pe după uşi, pe după scări şi prin cotloane, cu răsuflarea oprită, aşteptîndu-mă. Necunoscutul mi-ar ticăi în piept, crezîndu-se pentru o clipă profet, pe cînd singurătatea ar fi în drum spre mine, întîrzîind, ca de-obicei, la întîlnire, unde-o aştept cu ceaşca de cafea şi cu poveşti absurde şi-ncurcate, pe care să le asculte neclintită, cu pioasă tăcere, de parcă ea ar fi duhovnic şi eu un păcătos ce i se spovedeşte. Aşa ne-ar prinde zorile şi, cînd lumina zilei ar trage cu săgeţi în geamuri, aş răsufla deodată, uşurată şi de poveri şi de coşmaruri. Dar, tot ca de-obicei, aş observa că nu-s decît eu în odaie ; singurătatea a rătăcit prin ceţuri, pe-afară ori a uitat de mine şi de-n-

tîlnirea noastră. Ori poate aştepta să-i ies în cale eu şi s-o aduc de mînă ? Dar unde-aş fi găsit-o, chiar dacă-aş fi-ndrăznit să ies în bezna nopţii ? E pretutindeni şi nu e nicăieri, o simt că-mi suflă-n ceafă uneori, dar e destul să filfîie o creangă ori să ţipe un vreasc, ca să se facă deodată nevăzută. O simt în preajmă, — mai depărtată ori mai apropiată —, îi disting paşii ce par a mă-nsoţi, îi simt privirea ce se opreşte ca din întîmplare asupră-mi, trece prin mine şi se duce departe, în zări necunoscute, afunde, ca un pal fulger ce-ar lumina o clipă o lume din alte lumi.

— Alo !

— Alo !

— Vii, Rec ?

— Nu pot.

— De ce ?

— Îţi spun cînd ne vedem.

Atunci, de ce m-aş surghiuni degeaba-n turnul cetăţuiei ? Cu-atît mai mult cu cît mărturisesc că sînt fricoasă ? Fricoasă, dar nu laşă, am dovedit-o în mai multe rînduri. Mi-aduc aminte, aşa, că într-o noapte, acasă la Constanţa, am fost trezită brusc din somn de-un ţipăt groaznic, ţipăt de om înjunghiat.

— E Florea !... mi-a ţîşnit sufletul de groază, în sus, ca o fîntînă arteziană care a fost oprită ş-acum i se dă drumul dintr-o dată.

Într-adevăr, era glasul lui Florea, care dormea în holul mare, din care tata îşi făcuse de-o vreme studio-birou. Vă-nchipuiţi ce groază am simţit în clipa ceea ? Nu mă-ndoiam că hoţii, care-au pătruns în casă, pe la terasa dinspre Mare, au atacat pe tata, că Florea a cercat să-l apere şi că a fost lovit de moarte de către unul din ticăloşi.

Totuşi, cu toată frica, m-am repezit, aşa, cu mîna goală, în cămaşa de noapte, — eu, o fetiţă de treisprezece ani —, şi am intrat ca o furtună la locul presupusei crime. Cînd mă gîndesc acum la gestul meu atîta de eroic, îmi pare comic ; atuncea, însă, v-asigur că nu-mi venea deloc să rîd. Odaia era în semiîntuneric : raze slabe de lună subţiau bezna miezului de noapte.

— Nu-i nimic, linişteşte-te ! mi-a spus, blînd, tata. Florea a visat rău şi a răcnit prin somn.

Dar, ce s-ar fi-ntîmplat, dacă visul cel rău ar fi fost fapt real ? Eu l-am simţit exact ca şi cum s-ar fi întîmplat şi, dacă am avut curajul să mă avînt în luptă, e pentru că-l

iubeam atît de mult pe Florea, că moartea lui întuneca pe-a mea.

Că nu sînt laşă o dovedeşte şi faptul că, pentru a lucra, mă instalez în locuri izolate, în case goale, — unde un ţipăt ca cel de care vă vorbeam mai sus, cu greu ar putea fi auzit de cineva, care să-mi sară-n ajutor. E drept, mărturisesc, că am cîteodată nopţi cumplite şi că citesc pînă la ziuă, ca să nu-nchid tăcerea şi bezna cu lăcata, ori, cel puţin, dacă-i închisă, să fiu eu gardianul cu legătura de chei. Am un teribil chef, bineînţeles, să mă baricadez, să trag dulapul în uşa ce mi se pare cea mai vulnerabilă, s-aprind toate luminile de-afară, ca să mă-mpresure ca nişte paznici vigilenţi ; însă, mă stăpînesc şi gîndurile doar de execută toate aceste manevre stupide şi ridicole.

Şi toate acestea numai pentru că sînt îndrăgostită de singurătate.

— Vai, doamne, cum nu te plictiseşti să stai acolo, singurică ? îmi spune cîteodată cineva.

Eu ? Să mă plictisesc ? Aş spune că niciodată nu mi-i de-ajunsă singurătatea ! Aş vrea-o mai aproape, mai intimă. Această doamnă atotstăpînitoare, maiestuoasă, care se plimbă prin munţi şi prin păduri, pe margine de ape, prin văi adînci, pe dealuri nalte, pe malul lacurilor în care se oglindesc cu părul despletit răchiţile, care ascultă, pe-nserate, şopotul sprinten al pîrîiaşului ce sare printre bolovani, foşnetul grav, dramatic, al brazilor bătrîni, glasul sinistru al cucuveicii şi trosnetele suspecte ale unor paşi ce sfarmă vreascuri în tufişuri, — singurătatea îmi oferă cadrul fantastic al unui suspendat tărîm deasupra lumii noastre reale, deasupra tărîmului terestru, pe care cobor de-ndată ce un singur om sparge oglinda nevăzută pe care păşeşte acea măreaţă şi nevăzută doamnă.

Pe buna şi vechea mea prietină o regăseam cu siguranţă de-ndată ce păşeam în ţinutul ca de poveste al Foişorului. Acolo, aflîndu-mă cu totul izolată de ceilalţi oaspeţi veniţi la lucru ori odihnă, de îndată cum pîcla înserării prindea a pune umbre străvezii pe panta dulce care da pe albia pîrîiaşului cu iscusinţă ascuns în înveliş de luxuriante plante şi pe pădurea în care veveriţele intraseră ca într-un somn lung şi ceţos, — farmecul depărtat al tuturor castelelor şi castelaşelor cu ochi nostalgici de vitralii luminate şi cuşme ţuguiate spărgînd bolta de vis a cerului ce se întuneca treptat, cu straiele lor complicate, ornate de fireturi de lemn cruciş şi curmeziş şi

brandemburguri iscusit lucrate, — făcea şi mai real şi mai apropiat acel tărîm, pe care se plimba singurătatea mea. Cu inima bătîndu-mi de plăcere — dar şi de-o teamă nedesluşită — mă porneam după paşii ei, pe care-i auzeam sunînd, trosnind, undeva înainte, în dreapta ori în stînga, în sus, în jos, de multe ori în urmă... Mă ţineam după ea, ca un mînz speriat, care nu poate face altfel decît s-alerge după maică-sa, deşi, în întunericul care a prins să cadă, n-o poate desluşi, ca s-o ajungă.

Atîta doar că eu nu scoteam nici un sunet ; nici de chemare, nici de teroare ori de disperare. Altminteri, în fundul inimii care bătea precipitat, dînd din copite nărăvaş şi zbîrlindu-şi codiţa, era un pui semănîndu-i neînchipuit de bine.

Dar, cînd, pe nişte grozave ierni, castelul Foişorului zăcea acoperit de ţurţuri, departe, în pădurea albă a troienelor mute, pe-o noapte fără lună, atunci tăcerea acelui tărîm se prefăcea deodată într-o sumbră poveste, în care balauri nevăzuţi prindeau a da tîrcoale, plesnind din cozi de ger şi şuierînd pe guri de crivăţ. Atunci, singurătatea mea se ascundea brusc, nu ştiu unde, şi mă lăsa cu spaimele şi temerile mele. Nu mai erau tăceri în jur, nu mai dormeau linişti în bradul cel înalt din faţa geamurilor largi, nu mai străjuia tihna pe-nneguratele păduri ce mă încercuiau, erau doar inimi care băteau precipitat în toate: în ziduri, în pat, în masă, în fereşti, pe-acoperiş, în cele două etaje de deasupra şi-n cel de dedesubt, pe nevăzutele cărări pe care mă plecam de sus, pe geamurile larg deschise, în becurile aprinse strălucind intens ca nişte ţipete la o petrecere de Anul-Nou, unde eu eram singurul musafir, în noaptea neagră străpunsă strident pe alocuri de pumnalul unui felinar, fără ca ea să dea vreun ţipăt în spaima ei încremenită, pe-ntreg tărîmul acela de basm al meu şi al frumoasei doamne enigmatice, pe care o pîndeam zădarnic la înserat, fără să-i dau de urmă, căci se topise, se făcuse nevăzută ori poate că zăcea undeva, în ceţuri tulburi, pe jumătate îngheţată, victimă cuprinsă încetul cu încetul de-acea rigiditate ce-avea s-ajute eventualii detectivi să stabilească cu exactitate ora cînd „crima", fusese săvîrşită.

Atunci, în toiul balului, zvîcnind în valuri de lumină albă şi-n ritmul unui jaz frenetic a mii de inimi ce bat precipitat şi în surdină, — deodată un zgomot insolit a

frînt doar în doi timpi petrecerea : venea dinspre fereastra lăuturalnică, din stînga. Întîi mi s-a părut că-i doar o tablă ce trosnește de ger ori poate-un țurțur care s-a desprins și a căzut, sfărmîndu-se... Cu inima răcită, am îndrăznit totuși să mă apropii de geamul deschis și să privesc. Nu erau toate luminile aprinse ? Nu se vedea ca ziua ? Cine ar fi-ndrăznit să se aventureze așa, cînd se vedea prea bine că se veghează, nu se doarme ? Totuși, mai știi? Așa că, m-am apropiat de geam și am privit. O clipă, și m-am dat înapoi, lovită-n piept ca de un glonte : o scară se alăturase acoperișului, ce domina etajul de sub mine, ieșind mult în afară și-alcătuind o mică terasă aproape dreaptă — doar ușurel în pantă — aflată chiar sub cele trei geamuri ale apartamentului în care mă aflam, doar la cel mult un metru adîncime, așa că cel ce urca scara putea ușor să-ncalece fereastra și să pătrundă în odaie.

Ce-ați fi făcut ? Ați fi strigat ?

Așa am procedat și eu. M-am repezit la geamul din dreapta, ce da înspre Casa grădinii și spre sere, ș-am început să strig după ajutor.

Dar să nu credeți că era ușor să mă ajute cineva. Cea mai apropiată casă era destul de depărtată și, pînă să sosească ajutor, se puteau multe întîmpla. Cît despre paznicul care umbla în jurul Foișorului, se vede că ajunsese cu rondu-i de noapte hăt cine știe unde, că a trecut destulă vreme, pînă ce-am deslușit fuga-i greoaie, pe zgomotoșii lui bocanci cu cuie. A tras un foc. N-am auzit ce-a spus.A mai zvîrlit un glonț în vînt, apoi s-a prăvălit în lungul pîrîiașului, topindu-se în beznă.

Tremurînd, am închis geamurile toate. Îndată, însă, a trebuit să le deschid din nou. Din stînga, șeful grădinar, trezit de împușcături, ieșise în cerdac și mă-ntreba, strigînd ca-n codru, ce se întîmplase ; din dreapta, alt paznic, speirat, spunea că a fost pusă scara care slujise la reparații și care rămăsese în dos, rezemată de zid. Sosea și cel dintîi, cu sufletul la gură, înjurînd și aducîndu-mi la cunoștință că n-a găsit pe nimeni... poate mi s-a părut !

— Cum ? Doar l-am văzut cu ochii mei ! am protestat cu violență. Urcase scara ș-acum venea spre geamul meu deschis. A trosnit tabla ș-atunci am auzit. Încă o clipă și-mi intra în odaie !

Amîndoi paznicii s-au scărpinat în cap, scoțîndu-și căciulile mițoase :

— Hm ! Ciudat !... Dar, dacă spuneți dumneavoastră!... Noi n-am văzut pe nimeni ! În orice caz, dacă a fost un hoț, atuncea a fugit ! S-a mistuit !

Același lucru au spus cu toții, a doua zi, cînd m-am dus la birou, să dau raportul și să mă jeluiesc. Vă-nchipuiți că îmi pierise pofta să mai stau pe tărîmuri, pe care se pot propti scări la ferestre. Dar, mai întîi, voiam să aflu cine-i vinovatul. Vă spun drept, eu bănuiam chiar pe vreun paznic... Mi se părea suspect că nu-l prinseseră nici unul, deși sosiseră destul de iute, ca să prindă un om ce trebuise să se dea jos de pe o casă, să coboare o scară naltă... Ș-apoi, era zăpadă, lăsase urme ; nu, nu era firesc să nu-l fi prins.

— Vai, doamnă, eu cred c-a fost o simplă glumă ! mi-a spus, zîmbind, cel căruia-i cerusem să facă cercetări.

— Glumă ? Dar, dacă îmi intra-n odaie, tot o glumă era ? Poate nu era hoț, admit ; dar, dacă era beat ?

— Să-ți spun eu ce cred, — mi-a demonstrat un bun prietin ce se afla și el, acolo ; e pur și simplu curiozitate masculină ! Văzînd lumină mare, — că erau toate becurile aprinse, nu ?

— Toate.

— Și cum ferestrele erau deschise, s-a întrebat, desigur, ce poate face, la miezul nopții, doamna aceea, acolo, sus, în Foișor ? Și-a rezemat scara de zid...

— Atunci, un paznic ?

— Eu așa cred.

Cu toate cercetările, nu s-a aflat nimic. Unii ziceau c-ar fi într-adevăr un paznic, care, în ziua ceea de duminică, fusese liber și, cum obișnuia să-și bea paralele la cîrciumă, venise, poate, să se mai distreze...

— Ori să găsească alți bani cu care să petreacă mai departe ? Nu ?

Alții credeau că-i născocire de-a mea ; dar, că țipasem, asta era un fapt, pe care-l întărea și șeful grădinar:

— Am auzit un glas de damă !... zicea el acelora ce-l descoseau. Așa mi-a spus și mie, cînd l-am întrebat.

Dar nici el nu văzuse vreun suspect. Așa că, ipoteza prietinului meu rămîne singura valabilă :

— O simplă curiozitate masculină !

Așa cum eu ardeam de curiozitate să văd pe doamna mea cea singuratică, la fel poate că omul ce se urcase pe scară, la fereastra mea, în miez de noapte, ținea să vadă

fața acelei tainice necunoscute ce stă într-un castel pustiu și izolat, fără de frică, pe un ger de douăzeci de grade sub zero și-o tăcere ce colindă cu gurile căscate, enumerînd imensele troiene ale tărîmului misterios.

În orice caz, dacă el nu și-a ajuns ținta, eu una e sigur că nu m-am lecuit de boala mea cea veche : sihăstria. Și, dacă s-ar ivi prilejul, eu tot mi-aș înălța pe mal căsuța așteptării mele, în preajma țărmului de vis și a talazurilor de poveste cu ochi de curcubee și cușme țuguiate. S-aș prinde iar a urmări, ca pe o căprioară sperioasă, prin violetul înseratului, pe scumpa-mi și tainica-mi singurătate, pe cînd și inima-mi de vînător bate același tact grăbit și agitat, de parcă și pe mine m-ar vîna cineva nevăzut, din negurile enigmatice ce mă pîndesc din spate.

Unsprezece fără cinci... Îmi vine să și rîd, ce-nsemnătate poate să aibă clipa asta în infinitul care mă-nconjoară ? Aici, pe marginea bucății de pămînt de unde-ncepe apa Mării, — ca de pe cea din urmă filă a unei cărți pe care scrie „fine“ —, nu mai urmează nimic decît povestea scrisă ori cea nescrisă a vieții tale, pe care o arunci ca să îmbraci veșmîntul de aur topit al soarelui magnific ori cel de gheață al vîntului turbat. Ca o sălbătăciune amirosind urma ce duce spre culcuș ori ca o pasere dînd din aripi grăbită spre balta transparentă ce se-oglindește în văzduh, la fel și eu, cînd mă apropii de litoral, încep a-mi pierde parcă din greutate, răsuflu ușurată, în timp ce ochii îmi fug pe liinile fără de sfîrșit ca într-o goană a eliberării. Aici toate sînt vis, chiar și durerile palpită ca niște pescărușI peste întinderi, și dorm lin pe umedul nisip, netulburate de nimeni și nimic. Năprasnicele întîmplări, durerile și rănile care te-au sfîrtecat pălesc deodată și se îndepărtează, de parcă ar fi ale altcuiva. Cînd, pe-nseratul lăsat de soarele ce se ascunde-n nouri ori pe posomorala unei ploi cafenii care-ți ascunde apa Mării, trecutele fantome s-apropie tiptil, trăgîndu-te de haină, suflîndu-ți în ceafă ori șopotindu-ți la ureche, te uiți la ele distrat, de parc-ar fi ale unei alte ființe, uitate, — cunoscută cîndva. Și-așa și este. Tu, cea de-acum, ești suspendată între trecut și viitor, ca-ntr-un hîrzob între cer și pămînt. Ești ca un nou-născut, în leagăn. Toate cîte s-au întîmplat s-au întîmplat înaintașilor, cele ce vor veni sînt străvezii și depărtate, destine ale unor ființe necu-

noscute, care abia de se trezesc la viață. O coală albă de hîrtie, pe care o mînă calmă, odihnită, o va putea umple cu mii și complicate desene și culori, — un gol pe care o minte clară va arunca un pod, ca să unească cele două margini, o-ntinsă și proaspătă cîmpie, pe care o inimă cuminte, pașnică, o va ara în ritm accelerat și susținut.

Cît despre acele întîmplări ce ne-ar apare-n visuri, din care ne-am trezi cu părul umezit la ceafă și inima zvîcnind, să le privim cu îndoială, întrebîndu-ne :

— Oare cum a fost visul ? Nu-mi mai aduc aminte decît crîmpeie ș-un sentiment nedesluşit. Ce curios ! Parcă a fost ceva ce mi s-a întîmplat chiar mie, uite, îmi bate inima, ca și atunci, pe cînd ieșeam, pe-o după-masă, vînătă, și mă-ndreptam spre Cazino. Cu cine eram ? Cu un tînăr, pe care-l chema Rec. Ce nume ! Rec ! Ce căutam acolo ? De ce intram în sala de biliard, plină de lucrători, de marinari și de fluieră-vînt ? De pe larga terasă, Marea era un vis albastru ce se-ntîndea pînă-n adîncul lumii ; vîntul trecea pe sus cu zgomot, plesnind din bici și apucîndu-mă de plete, căutîndu-mi urechea de care să mă tragă ; lumina vînătă ce mă privea pe sub sprînceană își stăpînea dojana de pe buze.

— Ce cauți tu aicea ?... parcă-mi spunea. Nu ți-e silă de fumul de tutun și de răsufletele mirosind a bere ?

Ce vis ! Într-adevăr, în sala cea mare de jocuri, era un fum să-l tai cu ferăstrăul. Tac-tac ! Bila fugea, ca beată de la un capăt la altul al postavului verde, tacurile întindeau gîturi lungi, atente, ochind cu puștile la umăr, parcă.

— Te plictisești ?... îmi spune Rec. Încă un pic, și gata ; pînă acum am cîștigat cinci sute, avem ce cheltui cîteva zile...

Absurd ! ...țăcănim table, așezăm pietre și-mpușcăm biliarde, ca s-avem ce mînca ? Și cine-i tînărul cu ochi de sticlă, pe care-l sprijinim de braț, îl ducem amîndoi de subsuori, pe stradă, pînă-acasă ? E cel de care mi-ai vorbit tu, în seara aceea ?

— Chiar m-ai crezut ? aud glasul lui Rec. A fost o glumă.

— Dar ceea ce mi-ai spus mi s-a părut îngrozitor !

— Ei, și ce-i cu asta ?

— Nimic. Nimic...

— Atuncea, de ce plîngi ?

— Nu plîng ; îmi bate soarele în ochi.

Drumul e lung și alb, în lumina amiezii. Căldura ne pune sarcini pe brațe, lanțuri de picioare. Un tren țipă asurzitor, gonind cu capul între umeri, prin spini și bălării, parcă-l alungă un asasin din urmă. Unde a dispărut brusc Marea ? Cine-a sorbit-o dintr-o dată, și-n locul ei, a-ntins un drum lung, ciolănos ș-un cîmp plin de hîrtoape ? Cine a spulberat nisipul mătăsos și cald al dunelor, înlocuindu-l cu praf și ciulini ? Cine a sugrumat răcoarea brizei și ne-a lăsat în locu-i zăpușeala ? Cine-a furat odihna fără de timp a epocii de piatră, ne-a pus veșminte de prisos și ne-a gonit pe străzile civilizației ? Pășim alături, de parcă n-am mai fi noi, cei de mai nainte ; acum avem carnetul de identitate-n buzunar, cunoaștem limba secolului nostru, sîntem doi oameni cu nume bine stabilite, avem trecut și meserii, îndatoriri și griji... Și toate astea numai din pricină că din doi oameni goi am devenit doi oameni îmbrăcați ?

— M-am plictisit de drumul ăsta !

Cine-a vorbit ?

— Ar trebui să plec. Am prelungit prea mult concediul.

— Și eu ?

— Numai la tine te gîndești ! Ești nemaipomenit de egoistă !

Simt nădușeala zvîcnindu-mi brusc în ochi.

— Poftim ! Acuma plîngi !

— Nu plîng.

— Atuncea, ce faci ? Rîzi ?

Ce straniu ! Deodată nu mai am alăturea pe Rec, ci pe-un străin ce mă privește iritat. Fac fără voie o mișcare, ca să rămîn în urmă.

— Dacă te enervez, pot să și plec ! îmi spune.

Nici nu-i răspund.

— Plec mîne la București ! Mă duc să-mi iau chiar azi bilet.

Ce mă privește ? N-are decît să plece.

— Da ? Foarte bine, răspunde, în chip absurd, la gîndul meu. Mă bucur că sîntem și noi de-acord, o dată.

Dar eu nu-l cred. Vrea doar să mă-nspăimînte.

— Nu crezi ? mă-ntreabă, privindu-mă pe sub sprîncene.

Și cum eu nu-i răspund, știind că asta îl exasperează:

— Dacă vrei, nici nu mă mai întorc. Am observat că nu putem să stăm cîteva zile la un loc fără să ne certăm. Ţi-nchipui ce-ar fi dacă am sta întruna împreună ?

Glasul se stinge. Drumul e lung şi alb, în soarele amiezii. Trenul răcneşte fioros, scoţînd aburi pe ochi şi pe urechi, pe cînd aleargă, clătinîndu-se, pe margini de prăpăstii. Din urmă, duşmanul nevăzut îl fugăreşte, cu cu mîna în care ţine arma ucigătoare înălţată. Ce caut eu aicea, pe valea morţii ? Şi unde-i Marea sclipitoare, cu coamele-i de spume şi cu eternu-i nechezat ? Unde e leagănul de tihnă şi uitare ? Unde e joaca cea albastră, copilăria plină de nisip ? Unde e zarea ce se dă de-a tumba-n soare ? Unde e briza care ne leagă de mîni şi de picioare şi ne rostogoleşte, înhămaţi, în recile talazuri ? Unde e paradisul ? Cine mi l-a furat ?

PARTEA A DOUA

Îmbrățișează-mă și strînge-mă cu infinite brațe,
Mare, cu cerc de foc
încinge-mă peste mijloc,
cu spuma ta, ghem încîlcit de ațe,
leagă-mă și pînă-n măruntaie
cu răsuflarea-ți ca de lavă mă taie,
pe cînd îmi sorbi și sufletul pe buze
cu buza-ți violentă, reavănă ;
ia-mă pe sus și du-mă
și, mai ales, ca pe-o epavă
mă leagănă...

(Ep. Us. Cartea Mării. Cînt XXX)

UNSPREZECE ȘI CINCI. MĂ MINUnez cît de înșelătoare, de schimbătoare-i Marea ; nu mă mai satur privindu-i deghizările, costumele, perucile, sonorizarea și reflectoarele de care se slujește, ca să apară mereu tot alta spectatorilor, ca un abil și genial actor, ori ca un criminal care-și ascunde de veacuri identitatea lui adevărată, ca să nu fie obligat — dac-ar fi prins — să deie seama de toate fărădelegile săvîrșite : cataclisme, naufragii, crime și jafuri...

Numai mie cîte nu mi-a furat, din fața ochilor și la lumina zilei ! N-aș putea face-o listă a tuturor cuvintelor de preț, a tuturor privirilor scînteietoare ori dulci, a tuturor țesuturilor mai fine ca pînza de păianjen, a tuturor cîntărilor suave și fierbinți ; și chiar de-aș face lista, alcătuind dosarul pierderilor, — pe care un rafinat specialist în materie l-ar studia c-un pătimaș și enigmatic interes —, ce-aș cîștiga ? Nimic, căci Marea le ascunde în umedele-i tainiți, de-a valma cu infinitele-i și variatele-i odoare, din care, cîteodată, mai scoate cîte ceva la suprafață, ori le aruncă sfidător pe țărmuri.

— Ghici ? !... parc-ar spune.

Adică să le descifrăm proveniența, data precisă și povestea, împrejurările în care-au fost furate.

Își bate joc de noi. Și totuși, de multe ori, ca și arheologii ce reconstituiesc o epocă ori o cetate demult înmormîntată în adîncuri, la fel și eu aș îndrăzni să spun că,

uneori, c-o simplă notă a unui instrument care vibrează neașteptat pe vîrfuri de talazuri, c-o simplă pată de culoare ce strălucește brusc pe plajă, pot să clădesc, să țes ori să-ntregesc o simfonie uitată ori o imagine pălită, ștearsă. Dar, ce folos, că totul îmi apare doar o clipă și, cînd s-o prind în mînă, îmi scapă printre degete, ca un țipar... Rămîne doar părerea, visul ei de-o clipă și sentimentul răscolit. E mult și asta pentru mine ; nu însă pentru un cercetător, pentru un om de știință, care ar vrea să ia în palmă, să cerceteze cu de-amănuntul dovezile acelei lumi fragile, fugitive ; care-ar vrea să descifreze, ca pe inscripții scrijelite-n piatră, toate cîte s-au spus atunci; care-ar vrea mărturii, corpuri delicte și cîte și mai cîte altele ?

Nu, nu, stimate cercetător necunoscut, zădarnic ai cerca s-audiezi, ca martor principal, Marea Neagră ; dacă ai stărui zile de-a rîndul, ți-ar arunca cu pumnii pe nisip tot felul de dovezi amestecate și-ncîlcite, luate la-ntîmplare din tainițele-i supraetajate. Și ce-ai putea face cu ele ? Nimic. Iar dac-o bănuiești de rea-credință ș-ai vrea s-o pui în lanțuri, în cătușe, ți-ar rîde-n nas, ca un imens rechin care își saltă în lumină năstrușnicul lui ferăstrău de dinți puternici, adînci și dantelați.

Trecutul ce se zbuciumă în noi nu seamănă cu Marea, oare ? Cercăm să-i scormonim în măruntaie dovezi și mărturii, corpuri delicte, dorim să-i smulgem declarații nete și precise, cu date, ore și minute, — de-i posibil —, cercînd să reconstituim o anumită crimă, delict, excrocherie, furt ? Și ce găsim în valuri tulburi e-așa de disparat, de rupt și destrămat, că reconstituirea riscă să fie o minciună. Căci despre martori, chiar dac-ar exista cu-adevărat și i-ai interoga sever, sub prestare de jurămînt, la fel ca Marea, ți-ar scoate fiecare din buzunar cîte o scoică, un ciob de oală ori un fragment de marmură, pe care nici măcar nu-și mai aduce aminte unde-a pescuit-o, dar încă de unde-ar proveni... Ba, chiar asupra aceleiași dovezi, — o piatră, de pildă —, unul ar zice :

— E roșie !

Iar celălalt :

— E violetă !

Pe cînd al treilea ar declara, solemn :

— E cafenie !...

Iar dumneata, privind-o la lumina unui bec, ai spune, decceptionat :

— E cenușie !...

Astfel, cum aș putea eu să declar că-ntradevăr, în ziua de 4 iulie, la ora două după prînz, pe cînd ne întorceam spre casă, de la plajă, Cristi mi-a spus pentru întîia oară :

— De ce încerci să mă îndepărtezi ?

Poate mi-a declarat-o altă dată și-n altă parte ? Poate nici nu mi-a spus așa ? Ori poate nici n-a spus-o deloc, ci-am înțeles-o din privirea lui ?

La fel, mi-ar fi cu neputință să jur că la-ntrebarea mea firească dacă-i pot da un telefon în seara aceea, mi-ar fi răspuns exact cu-aceste vorbe :

— Nu-ți șade bine neîncrederea. Tu trebuie să fii ca o zeiță ! Puțin să-ți pese ce fac eu !...

Se poate să-mi fi spus atît :

— Tu trebuie să fii ca o zeiță !

Cuvîntul gelozie nu s-a rostit, cred, niciodată între noi. Pînă și numele acestei groaznice „lighioane" îmi ridica fiori fierbinți, la rădăcina părului zbîrlit de groază ; cu-atît mai mult cu cît îmi aducea aminte de o poveste veche c-un bumerang...

Sînt lucruri cu care ne naștem, moștenite de la părinții ori de la strămunii noștri. De pildă, mi-aduc aminte că, odată, într-un tramvai, vorbind c-o proaspătă mătușă de-a mea, pe care chiar atunci o cunoscusem, și povestindu-i despre noi, acei din neamul Val, că sîntem îndărătnici și-avem o nemaipomenită plăcere de-a contrazice, numai așa, de dragul artei, ea declarase :

— Zău ? Ar trebui să vă căutați !...

Probabil că avea dreptate, deși, atuncea, am fost grozav de indignată, ca de-o insultă, de replica-i ce ne punea cămăși de forță.

La fel, desigur, că și gelozia era lăsată ca un bun, prin testament, de-naintașii noștri, o armă hărăzită să nu se dea-n vileag decît atunci cînd cel ce-o moștenea devenea robul dragostei. Atunci, îndată ce-și alegea soția, ba, îi punea și un inel pe deget, și arma veche i se vădea în preajmă, ca un bumerang, pe care dintr-o dată îl descoperea sus, în perete, deasupra șalului turcesc, mirîndu-se că nu-l văzuse pînă atunci.

Aveam doar treisprezece ani cînd sora mea mai mare, Stela, s-a logodit cu-n bun prietin al familiei ce-avea

această moștenire. Era un om bun, generos și hîtru. Venirea lui la noi stîrnea întotdeauna entuziasm și larmă. Cei mici îl căutau prin buzunare, să scoată jucării ; noi, cei mai măricei, îl rugam să ne spuie povești de prin lumea cea largă, pe care-o colindase-n lung și-n lat. Părinții noștri îl primeau cu drag, ca pe o rudă de aproape. Cînd Stela s-a logodit cu el, au fost de-a dreptul fericiți, ca și noi toți copiii, de altfel. Cu singura deosebire că eu am fost în prima clipă întristată, fără să știu de ce ; ba chiar, aș putea spune, decepționată, de parcă prietinul comun ne-ar fi trădat. Asta, însă, nu m-a împiedicat să-i ascult confidențele, din care se putea vedea că o iubea de multă vreme pe sora mea, dar că nu cutezase să i-o spună, deoarece el se credea „un slut", pe cînd pe dînsa o vedea „zeiță".

— Vai ! Cum poți vorbi așa ?... am protestat.

Din ochii mei ar fi putut citi că-l văd ca pe un cavaler medieval, cu scut și cu armură ; e drept că nu era prea nalt și poate nici așa voinic, însă vigoarea din ochii mari, întunecați, și gravitatea vocii lui sonore cu-nmlădieri de violoncel îl ridicau pe-un piedestal spre care mă uitam de jos în sus. Îl admiram fără rezervă, negăsindu-i cusururi, așa că-ntîia dată cînd mi-a spus să-i dau un sfat, că e nenorocit, am rămas ca trăsnită.

— Nenorocit ? De ce ?

— Stela nu mă iubește.

— De unde știi ?

— Mi-a spus-o „de la început".

— Cum de la început ?

— Așa a fost convenția între noi. M-acceptă ca logodnic, dacă primesc să-i fiu prietin. Doar prietin.

— Nu înțeleg...

— E foarte simplu. Eu o iubesc, ea are doar prietinie pentru mine, deocamdată... Pe urmă, poate, cine știe ?

— Ei, și ? Nu-i bine ? Nici nu se poate să nu se-ndrăgostească, pînă la urmă. E imposibil !

— De ce ?

N-aș fi putut să-i spun de ce, dar eram ferm convinsă. Am pledat cu căldură cauza. El mă privea, zîmbind. Poate să fi știut de unde îmi venea încredințarea mea absurdă, pe care-o susțineam cu mii de argumente, — că, de atîtea argumente, prinseseră și zorii să răsară, acolo, în grădină, pe banca de sub salcîmul cel bătrîn, unde ne așezaserăm la sfat...

— Așa ar fi, dar vezi că lucrurile sînt cu mult mai complicate.

— Cum ?

— Stela-i frumoasă. Roiesc în jurul ei mulți oameni tineri și frumoși...

— Ei, și ?

— Ei, și, eu sînt gelos !

— Adică ? Cum gelos ?

— Așa, întocmai precum spun : gelos. Sufăr, mă tem, mă chinui. Nu am încredere în ea. Îmi pare-o veșnicie timpul ce mă desparte de căsătorie.

— Opt luni ?

— Opt luni ! Habar nu ai ce-nseamnă pentru un gelos opt luni !

Ce puteam să-i răspund ? Ce-ar fi răspuns oricine. L-am și certat, l-am și încurajat, m-am revoltat... Vorbeam ca pentru mine, judecînd după mine ; și-așa pretinsa gelozie îmi apărea o glumă. Prietinul a început să tacă.

— Poate că ai dreptate... a răspuns, la sfîrșit. O să încerc tot ce se poate. Și, la nevoie, o să joc cea de pe urmă carte...

Nu l-am mai întrebat care era „cea de pe urmă carte". Spusese asta așa de calm, că am rămas încredințată că-l convinsesem și că toate s-au liniștit. Așa că l-am condus la gară, a doua zi, cu ceilalți, plină de-ncredere în viitorul ce i se deschidea, la București, unde pleca să găsească o locuință și să-și ia în primire postul de inginer bine plătit, care-i asigura lui și soției lui un trai îmbelșugat.

— Am să-ți scriu regulat ! îi fluturase din batistă glasul Stelei, pe cînd se punea trenul în mișcare.

— Adio !... strigase, melodramatic, Nicodim, salutînd ca un mușchetar cu pălăria-i panașată.

Adio ? De ce oare acest adio îmi răsunase nu știu cum, dogit, ca o jelanie a unei table vechi și ruginite ?

Un ciudat simțimînt mi se pitise în inimă, o sumbră neliniște, un fel de vagă presimțire. Am pus-o, însă, pe seama întristării, pe care ți-o dă întotdeauna despărțirea. Și nu m-am mai gîndit la asta. Pînă-ntr-o zi, cînd a sosit o telegramă... Nicodim își trăsese trei gloanțe-n cap. Dar nu murise. Era-n spital. Și o chema pe Stela.

Așadar, asta era „cea de pe urmă carte" ? Vestea căzuse ca un trăsnet. O clipă am rămas de piatră, apoi... ghiciți ce am făcut ?

— Aţi izbucnit în plîns ? ar spune, de pildă, cineva.

— Nu.

— V-aţi repezit la Stela, de teamă să nu comită vreo prostie ?

— Nu. La ea m-am dus doar mai pe urmă şi am găsit-o calmă şi senină.

— Atuncea, v-aţi îmbarcat în tren şi aţi plecat la Bucureşti ?

— Nici gînd.

— Aţi leşinat ?

— Aş !

— Aţi luat veronal ?

— Nu !

— În cazul ăsta, n-aţi simţit nimic ?

— Din contra. Un sentiment foarte puternic, care m-a zguduit din creştet pînă-n tălpi.

— Ce sentiment ?

— Jignirea !...

— Ciudat !

— De ce ? Era o lovitură vicleană şi neaşteptată. În loc să fie mîndru şi fericit că Stela îi va fi soţie, găsea cu cale să se-mpuşte ! Luase buzduganul din cui şi-l trimisese cu putere la mii de kilometri depărtare, ca zmeul din poveste, şi buzduganul, ocolind ţinta, se întorsese şi îl lovise pe stăpîn. Într-o clipită, din vina lui, pierduse totul : prietinie, dragoste, pe Stela şi pe mine.

— Şi nu l-aţi mai văzut ?

— Nu. Stela i-a înapoiat inelul de logodnă. El a scăpat cu viaţă.

— Nu v-a fost milă ?

— Ba da ; însă dezamăgirea a fost mai tare decît toate. Ce credea el ? Că-n faţa unui gest eroic, Stela îi va cădea, topită, la picioare ?

— Da, înţeleg ; însă, putea să moară !

— Tocmai aici e-aici ; că n-a murit ; asta i-am reproşat ; dacă voia într-adevăr să moară, trăgea în tîmplă ori în inimă... aşa, şi-a spart doar capul ; cele trei gloanţe au nimerit în ţeastă şi-au ricoşat...

— Totuşi, putea să moară !

— Nu cred. Aşa fac şi soţiile geloase, care se otrăvesc şi dau alarma : duse pe dată la spital, li se fac spălături în grabă...

Dar, dacă moartea mai dă cîteodată păsuire, arma de care vă vorbesc, adică bumerangul geloziei, se-ntoarce pururi împotriva aceluia care l-a aruncat...

*

Unsprezece şi-un sfert. Încerc lăcata care blochează uşa celulei în care sînt îngrămădite clipele nebune, ce vor iar să ţîşnească înspre telefon, şi-ncredinţîndu-mă că sînt bine închise, m-arunc pentru a nu ştiu cîta oară în bulboana fără de timp, în care şi-a pierdut viaţa Miranda cealaltă. Şi mă gîndesc, poate că toate s-ar fi sfîrşit altfel, dacă, la lovitura de măciucă a lui Rec, i-aş fi răspuns :

— Cum pot să te ajut ?

Sau :

— Bietul Cristi !...

Căci, asta aştepta el, cu siguranţă ; altfel, de ce mi-ar fi destăinuit necazul lui ? Cu ce uimire şi amărăciune — văzînd că-i dau în cap cu bumerangul plînsului — mi-a spus atunci :

— Şi eu care eram încredinţat că tu-mi eşti cel mai bun prieten !

Şi-apoi, a mai adăugat :

— De azi înainte n-am să-ţi mai spun nimic !...

Oare de ce i-i dat omului să plîngă ? Nu plîng toate fiinţele. Aţi văzut vreo furnică lăcrămînd ? Vreun fluturaş hurducat de sughiţuri ? Chiar şi viţeilor ori mieilor, care jelesc ca nişte bocitoare, nu li se vede ploaia durerilor pe faţă. Mai degrabă plîng melancolic şi discret ulucile, hohoteşte pîrăul primăverii bolborosind şi prăvălindu-se la vale, cu chica zbîrlită şi coate ridicate. Mai iute li se preling ferestrelor şiroaiele tăcute, se umezeşte ţarina sub argintiul brumelor ori pică lacrimi dulci izvorul.

Dar, chiar şi mama tuturor acestor lucruri bocitoare, Ploaia, nici ea nu plînge întotdeauna la fel. Uneori, îşi şterge ochii cu o năframă subţirică, străvezie, e-abia de se preling în jos, printre sprîncenele-neruntate ale soarelui, cîteva picături călduţe, abia simţite. Cîteodată, scoate cîte-un cerşaf mare şi cam murdar, ce nu-i de-ajuns să-i stăvilească şiroaiele neistovite, monotone, de văduvă neconsolată. Iar altădată, prosoape groase, colorate, se chinuiesc zădarnic să pună dop potopului de lacrimi, ce cad ca din ciubere şi din cofe, — pe cînd întreg văzduhul răsună de hohote, sughiţuri şi suspine.

Dar cînd observi talazurile violete că prind a se-nnegri, în depărtare; cînd privești plaja palidă de teamă, cu bolovanii și pietrele îngropate-n nisip ca sub o plapumă, ba și c-un văl ca un zăbranic, pe deasupra capului; cînd stai pîndind cum s-abureşte peisajul, treptat, și cum prinde albeață ochiul fantastic de întins al Mării; cînd vezi și norii vineți, înaripați, că se coboară deasupra valurilor speriate, ș-apoi stropi reci și deși care calcă-n picioare plaja, făcînd-o una cu pămîntul, și, cînd îți sună în urechi și hohotul nestăpînit al nechezatului de harmasari fantastici și înnebuniți de groază, — atunci, te-ntrebi, fără de voie:

— Oare ce s-a-ntîmplat?

Așa desigur c-a simțit, atuncea, demult, prietinul acela al nostru cu fața veșnic zîmbitoare. Avea ochi mici și luminoși, ca niște licurici care sclipesc în întuneric. Pielea-i uscată, albă, părea un pergament ce nu primește apa. Gura-i mobilă se deschidea ca să spuie lucruri nostime, interesante. Era și sceptic și ironic, bătîndu-și joc de duioșii și sentimentalisme. Era însurat? Habar n-aveam. Avea ori nu avea copii? Nici asta nu-mi părea posibil, căci nu-l văzusem decît singur și nici nu pomenea vreodată de ființe dragi.

Noi ne dusesem să-l conducem la ultimul lăcaș pe-un frate al nostru, care acum dormea cu fața în sus, în patul lui de flori, palid, încremenit, cu ochii-nchiși în găvane adînci, slab ca un mucenic ori ca un schivnic, frumos ca un arhanghel adormit.

Am tresărit puternic. O ploaie năprasnică se trezise deodată, năvalnică, ca din senin. Curgea vijelios, în preajmă, cu hohote, sughițuri și suspine. Plîngea prietinul ce nu știa să plîngă și pentru asta, poate, furtuna ce-l zguduia trezise fulgere și trăsnete în jur. Plîngea atît de tare, că se-neca, se sufoca și-ntreaga lui ființă era cutremurată ca de fiori de gheață. Curgea atît șuvoi din ochii lui ironici plini de rîs, ca ploaia de vară dintr-un curcubeu ivit deodată. Era ca o minune. Priveam încremenită și vă mărturisesc că nu înțelegeam...

— Era poate întîia oară la o înmormîntare?

— Aș! Da' de unde!

— Poate-l iubea grozav pe Florea?

— Nu arătase niciodată asta.

— Atunci, poate era bolnav?

— Nu.

— Ori într-o stare de sensibilitate neobișnuită ?

— Asta da. Se vedea. Dar ce-l făcuse oare să cadă-n ea ?

— Moartea, desigur.

— Moartea fratelui meu ?

— Nu, moartea.

— Dar, pentru ce atunci și nu altădată ? Privise de atîtea ori oameni pe catafalc.

— Dar, Florea era tînăr...

— Fuseseră și alții...

— Era frumos, voinic...

— Nu excepțional...

— Inteligent...

— Da. Stătuseră adesea de vorbă noaptea-ntreagă.

— Bun, generos...

— Da, da, așa e...

Și totuși, plînsul acela al omului ce nu știa să plîngă a stăruit ca o enigmă pentru mine. De cîte ori mi-l amintesc, inima-mi bate mai iute, streșina ochilor se umezește, geamul obrazului se tulbură și ploaia prinde a curge lăuntric, prin spini și mărăcini, ierburi și buruieni, bolborosind și sughițînd, cu păr vîlvoi și coate ridicate, ca și pîraiele copilăriei mele...

Și mă întreb, oare la fel de tare s-a mirat și Cristi, atunci, în parc, pe noaptea aceea de septemvrie, cînd m-a văzut că izbucnesc în plîns năvalnic ? Umblasem ore-ntregi, ținîndu-ne de mînă, pe alei, pînă ce ostenisem și ne-așezasem pe o bancă. Era o noapte liniștită, fără de vînt, poate prea calmă chiar, și-o ceață subțirică punea văl enigmatic pe arbori, pe încurcatele alei, pe lumea încremenită dimprejur.

— Ce ai ?

— Nimic.

— Te doare ceva ?

— Nu, nu.

— Te-am supărat cumva fără să vreau ?

— Nu.

— Atunci, de ce să plîngi ?

— Nu știu.

M-a luat pe genunchi. M-a mîngîiat. M-a sărutat. Dar eu plîngeam întruna și mai tare.

— Te rog din suflet, încetează. Îmi face rău.

— Nu pot.
— Hai să plecăm.
— Nu pot.
— Are să-ţi fie rău.
— Ei, şi ?
— Mîne o să arăţi urîtă !
— Ei, şi ?

Ş-am plîns, am plîns, vărsîndu-mi tot amarul lăsat de cine ştie ce în mine. Simţeam că faţa mi-i aidoma cu-a Mării, pe-o ploaie ; brăzdată, violetă-cafenie ; că ochii mi-au orbit ca zările sub nouri grei ; că glasul mi s-a prefăcut în hohot şi sughiţuri, cu jalea şi suspinul împletite, ca pe furtunile ce-nnegurează şi asurzesc întreg pămîntul sub potopul lor...

De ce plîngeam ? De spaimă ? Ce presimţire tresărise-n mine ? Ce-mi apăruse-n faţă deodată ? Era şi asta o enigmă ce-avea să stăruie nedezlegată pînă astăzi, ca şi cea a prietinului cu faţa zîmbitoare şi ca şi multe altele. Atîta doar că asta din parc, din braţele iubitului, a avut un sfîrşit neaşteptat ori poate-un început... Cînd am terminat de plîns, am simţit brusc că-s singură.

Cristi plecase între timp.

•

Există întîmplări fără răspuns, care rămîn adînc întipărite în amintirea noastră, ca şi acele necunoscute nume tăiate cu briceagul în lemnul unei fîntîni de pe Rarău ori scrijelate în piatra Panaghiei, pe Ceahlău, şi care, cînd le citim, ne dau fiorul tainei, făcîndu-ne o clipă să visăm.

Unele dintre aceste întîmplări sînt scrise strîmb şi rupt, de parc-o mînă de nebun ar fi înjunghiat într-un moment de furie trupul de brad ori bolovan ; altele sînt înscrise solemn, la şir şi clar, ca o procesiune funebră, ce ne trezeşte nelinişti dureroase ; iar altele sînt mici împuşcături, care ne fac să tresărim, întorcînd iute capul şi căutînd să deslușim în beznă de unde vin şi cine le-a trimis.

Aşa a fost c-o întîmplare de astă-vară. Sora mea, Adelina, găsise adăpost într-o casă ascunsă în fundul unei livegioare, dintr-un sat de sub poalele Ceahlăului. Nu era prea departe de miezul satului, totuşi, pe-o uliţă aflată

într-o margine a vechii așezări ; de-acolo, mai treceai un podeț, mai făceai cîțiva pași la deal și dintr-o dată ți se deschidea înainte lărgimea văilor și zidul de păduri de brad, străjuind jur-împrejur cerul înalt. Casa, destul de mică și cam întunecoasă, era bătrînă și voinică, clădită de vrednici meșteri de pe vremuri, cu grinzi solide, ziduri groase, cerdac gospodăresc. Dar lucrul cel mai important era că nu avea în trupul ei măcar un pic de fier : era în întregime croită din pădure, pînă și cuiele erau de lemn. Poate de asta sora mea, care iubește cu pasiune codrul, s-a instalat, din prima clipă, ca la ea acasă, asemeni unei ciute adăpostite într-o întunecime de stejari, undeva, în țihlișuri. Nu, nu glumesc deloc și nici nu fac zădarnice figuri de stil ; într-adevăr că numai așa se poate explica faptul că ea, care se aclimatiza așa de greu, aici s-a împrietinit numaidecît cu toate, de parcă le-ar fi cunoscut de cînd e lumea.

De fapt, nu mă-ndoiesc c-același vechi instinct, care-o făcea pe mica veveriță cafenie cu codița în evantai — ce locuia în gardul de mlădiță dintr-o latură a așezării — să-nainteze pînă la cerdac, după un miez de nucă, ori să tragă o goană pe acoperișul de draniță al casei, o făcea și pe sora mea să se simtă la adăpost cumva aici, în casa bătrînească numărînd peste-un veac.

Micuța și zglobia veveriță, înțelegînd că în „pădurea" ei sînt aciuați niște prietini, a început a îndrăzni să intre-n casă, după nuci și alune, pe care sora și cumnatul meu le așezau într-un paner anume pentru dînsa. Ba, ca s-o puie la cercare, au prins să ascundă paneraşul cu provizii, pe după ușă, pe pat ori pe sub pat, ca s-o privească cum îl caută, pufnind și țupăind. Se deprinsese să le mănînce și din mînă. Se-apropia, uitîndu-se atent în jur și, dacă era liniște, — de obicei după-amiaza, la ora cînd satul de sub munte se odihnea în arșița de vară —, li se urca pe mînă și, apucînd jumătatea de nucă în cele două lăbuțe de dinainte, ținînd-o ca pe-o străchinuță, vîra boticul înăuntru și mînca tot, cu mare grabă. Pe urmă, cerea alta. De multe ori, împrumutînd drumul mai neumblat, pe coama casei, răsărea la o streșină, plecîndu-și capul și cercetînd cerdacul. În două săptămîni, nici nu se mai sfia să se urce pe pat și, cîteodată, pe trunchiurile răsturnate ale prietinilor ei, care stăteau încremeniți, lăsînd-o să-i miroase și să-i zgrepține cu gheruțele-i agere.

Era o adevărată reprezentație, la care ar fi dorit multă lume să asiste, dacă dorința de a trăi retrasă a sorei mele nu le-ar fi fost obstacol. Totuși, cîțiva prietini privilegiați erau admiși, pe cerdăcuț, ca să asiste, — dacă aveau norocul să fie în acea zi reprezentație —, la performanțele acelui animal dresat așa de iute. Eu însămi, lăsîndu-mi pînza pe șevalet și renunțînd de multe ori la odihna de după-masă, împrumutam drumul cel scurt ce cobora pe pîrău, treceam iute dîmbul verde, înotînd greu prin iarba naltă, și intram pe portița de dindos, unde mă aștepta un rar număr de circ.

— Bine că ai venit, — mi-a spus, odată, sora mea; să ne ajuți să dezlegăm problema.

— Care problemă ?

— Cum s-o numim ?

— Pe veveriță ?

— Da. Știu că tu ai talent la asta.

Am stat și m-am gîndit o clipă. E iute, uite-o aici, uite-o colo, e mică, ageră... Săgeată !

— Săgetuțky !

— Da. I se potrivește, a spus cumnatul meu.

— De ce nu Acrobațky ?... a propus sora mea.

I-au rămas amîndouă numele. Și Săgetuțky-Acrobațky, pe măsură ce zilele treceau și se scurta șederea noastră la munte, devenea o celebritate. Și pe măsură ce faima îi creștea, și „numerele" îi erau tot mai hazoase, tot mai variate.

— Astăzi mi s-a suit pe cap !...

— Să vii s-o vezi cum se urcă pe masă și intră-n farfurii !

Și nu m-aș fi mirat să aflu într-o bună zi că Acrobațky a dormit cu Adelina-n pat, ca o pisică.

Dar, cum se întîmplă adeseori în viață, plăcerea nu poate dura o veșnicie. A venit vremea hramului și au intrat căruțe prin curți și prin grădini. Și la gazda Adelinei au venit rude, cunoștințe. Pentru o vreme, răchițile din fund au rămas goale și pustii. Pînă și mierla mare și voinică, cu care se războia adesea Săgetuțky, de la nucile puse în țepușă ori în crengi, pînă și ea zburase undeva, pe vînturi.

— Cam greu o să ne îmblînzească iar ! se jeluia, îngrijorată, sora mea. A intrat frica-n-trînsa !

Într-adevăr, chiar după ce-au plecat toți oaspeții veniți anume pentru hram, chiar după ce huiala căruțelor, lătratul cînilor și chiotele flăcăiașilor desculți s-au depărtat, răchițile, gardul, acoperișul și cerdacul au rămas mute și pustii.

— Nu vine ea așa de repede !... Dar vine sigur !... spuneam eu, cu convingere.

— Eu știu ?... rostea pe gînduri sora mea. Am o senzație nelămurită și stranie că n-am s-o mai văd niciodată.

— Copilării !...

— Poate ! Dar așa simt și noaptea-mi bate inima, cînd mă trezesc brusc, ascultînd. Ce ? Nu știu... dar aștept.

O știam cît e de sensibilă și ceea ce-mi spusese mă neliniștea. De-aceea, cînd am văzut-o, într-o dimineață, intrînd grăbită, pe portiță și urcînd treptele cerdacului, cu ochii mari și goi, am tresărit.

— Ce ți s-a întîmplat ?

— Au împușcat-o !

— Pe Săgetuțky ?

— Da. Sînt sigură de asta.

— Cînd ?

— Ieri, după-amiază. Pe la vreo patru.

— Cine ?

— De unde vrei să știu ? Tocmai venisem pe cerdac și mă uitam să văd dacă nu vine... Atunci, deodată, a răsunat o-mpușcătură. Știi că nimeni nu are voie să umble cu pușcă. Am stat încremenită, așteptînd. Și-n vreme ce mă gîndeam, cu groază, cine să fi tras, au răsunat altele două.

— La ce distanță de cea dintîi ?

— Cam la vreo cinci minute.

— Aceeași pușcă ?

— Da. „Flaubert".

— Aha ! Atunci, înseamnă că nu putea fi pădurarul !

— Asta mi-am spus și eu.

— Bine, dar nu poți trage o concluzie...

— Lasă, — m-a întrerupt c-un gest de silă sora mea. Eu știu precis că cel ce-a tras a tras în veveriță.

— Poți să localizezi împușcăturile ?

— Da. Jos, la pîrău, adică acolo unde duce gardul de mlădițe, locul de joacă al lui Acrobațky.

— Bine, s-admitem că-i așa, că cineva s-a amuzat să tragă-n veveriță ; dar, asta nu înseamnă că le-a-mpușcat ?

— Le-a speriat şi au fugit în codru ! E ca şi cum le-ar fi-mpuşcat ; căci Acrobaţky, în orice caz, nu se mai întoarce. Ţi-aduci aminte de Pufansky, veverița roşcată cu coadă pămătuf, pe care mătuşa Lisaveta s-a amuzat s-o-nchidă în dulap, anul trecut ?

— Da. Îmi aduc aminte.

— S-a mai întors vreodată ? A fost aşa de speriată, că n-a mai îndrăznit să vie lîngă casă...

— Da, însă Acrobaţky e altceva... Ea, dacă e-n pădure, se întoarce.

— Nu cred să mai trăiască. Pe ea au împuşcat-o !

Am încercat în felurite chipuri să-i demonstrez că se înşeală ; ea, însă, încredinţată că ucigaşul e undeva prin preajmă, a început a ancheta printre vecine, aflînd că una dintre ele împuşcă mierlele ce-i ciugulesc, vara, cireşele. Alta i-a spus, în mare taină, că-ntr-adevăr, unul dintre cei veniţi, ca şi noi, la odihnă în sat, ce stă pe-aproape, are-un „Flaubert". A treia i-a adus la cunoştinţă că, la a nu ştiu cîta casă, doi băieţandri, cam de vreo doisprezece ani, se joacă toată ziua la pîrău, devale, şi trag cu praştia în paseri... Dacă se-amuză să dea cu pietre, de ce n-ar fi luat „Flaubertul" să tragă ? Mai ştii ? Desigur că s-ar putea să fie pădurarul, ce trece aproape zilnic pe aici. Bine, dar el are o armă obişnuită, pe cînd împuşcăturile de care-i vorbea erau cu siguranţă de „Flaubert" : au răsunat sec, ca un vreasc rupt, nu amplu şi adînc, desfundînd văile...

Cumnatul meu a şi făcut un drum pînă la domnul cu „Flaubertul" ; dar la întoarcere ne-a povestit că a văzut acolo o mierlă rănită la picior, pe care vecinul cu pricina o îngrijea cu multă dragoste, ţinînd-o într-o cuşcă făcută anume pentru dînsa. Deci, cineva care-i milos cu mierlele, nu poate urî veveriţele ; ş-apoi, impresia e totul ; nu, nu, cu neputinţă ca domnul cu „Flaubertul" să tragă-n veveriţe !

— Atunci, copiii ?

— Care copii ?

— Copiii de care spunea vecina...

— Aceia au plecat de cînd... mult înainte de împuşcături !

— Rămîne paznicul ?

Zădarnice şi inutile cercetări. În cele două săptămîni, cît am mai stat acolo, nu s-a mai arătat vreo veveriţă. Şi

mereie intraseră ca în pămînt. Apoi am plecat, la București, ducînd cu noi un vraf de documente, ce-aveau să ne-amintească mereu de întîmplarea dramatică rămasă fără dezlegare : Acrobaţky pe marginea cerdacului, în două picioruşe, mîncînd o nucă ; Acrobaţky în casă, lîngă coşarca cu merinde ; Acrobaţky pe mîna sorei mele ; Acrobaţky pe gard, cu coada-n vînt şi urechiuşele ciulite...

— Nu ştiu dacă mai pot să mă întorc acolo ! spunea, privindu-le, cu ochi în abur, Adelina. Gazda ne-aşteaptă şi i-am făgăduit că ne vom repezi cîteva zile, acum, în toamnă... Dar nu, nu cred. Nu pot.

— De unde ştii că nu s-a-ntors ? i-am spus eu, optimistă. S-o fi luat după o alta şi poate că a fost într-o baladă ?

— Dacă s-ar fi întors, mi-ar fi dat veste mătuşa Lisaveta.

Nu i-a dat veste mătuşica, i-a scris casa de lemn, minuind parcă cu deget de butuc condeiul care trasa litere mari şi groase, stîngace, pe hîrtia ruptă dintr-un caiet :

„Vremea e rece, dar frumoasă. Sîntem cu toţii bine şi voinici şi ne gîndim la dumneavoastră. Şi să ştiţi că Acrobaţky s-a-ntors şi vă aşteaptă..."

Dar că nu se-nşelase bătrîna aşezare de stejar crezînd că-i Săgetuţky veveriţa care, o lună după plecarea noastră şi-n vreme ce mătuşa Lisaveta era plecată din sat la nişte rude, se strecurase-n pod, unde rupsese şi răsturnase sacii puşi la păstrare, ca să se-nfrupte din bunătăţi şi să-şi care provizii la scorbură — după cum dovedea dîra de nuci, grăunţe şi fasole scăpate-n graba şi lăcomia ei de-a duce cît mai mult odată — asta n-aveam de unde şti. Că se-ntorsese o veveriţă ce semăna cu-a noastră, asta era adevărat, nici vorbă ; dar c-ar fi fost aceeaşi, mă îndoiam... deşi, după cele aflate mai pe urmă, s-ar fi părut c-avea aceeaşi fire şi-aceleaşi obiceiuri : era la fel de iute şi-ndrăzneaţă şi o scuipa pe bătrînă, de ciudă că i-a închis fereastra de la pod, întocmai ca şi cealaltă, ce dispăruse într-o bună zi de lîngă noi... Dar, chiar dacă era aceeaşi, nu se schimbase între timp ? Şi, dacă se-ntorsese, avea să fie cea de mai nainte ? Faptul că se certa cu mătuşa Lisaveta şi că era la fel de ageră şi autoritară erau oare dovezi de recunoaştere ? Aşa, cîte dihănii nu scuipă şi nu-şi arată colţii ? Uite, de pildă, Marea... De cîte ori aş vrea s-o-ntreb :

— Ce ai ? De ce te zbaţi şi urli ? Ce te doare ?

Aceeaşi întrebare absurdă pe care aş putea şi mie să mi-o pun, căci şi adîncurile mele bodogănesc şi scuipă la fel, deşi un medic reputat, la care-am fost deunăzi, mi-a spus, uitîndu-se la analize :

— Eşti ca o floare din grădină !...

Şi totuşi, dacă şi dragostea ar fi o boală, înseamnă c-ar trebui să pot intra în farmacii, cu o reţetă de la doctor în care sînt prescrise pilule, picături, injecţii, sub diagnoza subliniată cu două linii : *amor*. Aşa, mă mulţămesc cu leacuri preistorice, adică mîngîieri şi vorbe, descîntec şi chiar minuni, cum ar fi mîna lui Rec ce mă atinge doar c-un deget.

Asta-mi aduce aminte de o boală, care-ar intra tot în categoria de mai sus, pe care medicina o trece la capitolul : nevroze, astenii, complexe, traumatisme, cancer incipient... şi care-a fost tratată cu suces de un medicament ciudat ce se numeşte *vaca*.

Nu rîdeţi. E un caz istoric, ca să zic aşa, care se situează în epoca bombardamentului din '44. Bolnavul era un bun prietin de-al nostru ; — de vreţi, pot să vă dau şi fişa lui : Jan Costa, patruzeci de ani, inginer de profesie —, pe care l-am luat atuncea, în ziua de 4 aprilie 1944, în refugiu, la o micuţă fermă din Ardeal, unde-am fugit cu cîte-o valigioară şi cu ce aveam pe noi, lăsîndu-ne gospodăriile la voia întîmplării.

Jan suferea de mult de-un rău căruia medicii nu-i daseră un nume. Nu putea să mănînce, fără ca groaznice dureri să-l sfîşie deodată.

— Gastrită ?

— Nu.

— Colită spastică ?

— Nici asta.

— Un cancer ?

— Analizele n-arată.

— Un ulcer ?

— Poate ; dar nu se vede la radiografie.

— Atunci, ce e ?

— Poate-i ceva nervos...

După un lung şirag de leacuri şi medicamente, doctorii i-au prescris :

— Să-nconjuri casa de paisprezece ori în fiecare dimineaţă !

A început s-o înconjoare, dar tot degeaba. Cum înghiţea ceva, durerile prindeau să-l tortureze.

— Îmi vine să-mi iau lumea-n cap, spunea el, cîteodată.

La fermă, însă, unde ne aruncase întîmplarea împreună, toate s-au răsturnat. Fiind un colectiv destul de mare şi cum era nevoie de hrană pentru douăzeci de oameni plus animalele, a trebuit să ne organizăm ; unii la sapă şi hîrleţ, alţii la plită şi bucătărie ; unul cu grebla, un altul cu sacaua. Jan a spus :

— Eu iau vaca !

— Bine, dar trebuie s-o mulgi !

— Învăţ !

— S-o ţeseli !

— Ţesăl !

— S-o hrăneşti bine.

— O hrănesc !

— S-o paşti !

— O pasc !

— Să rîneşti grajdul !

— Îl rînesc !

— Să ştii că-i foarte greu. Să-ţi dăm pe Gheorghe ajutor.

— Nu. Singur.

— E vacă gingaşă, de Sviţera. Asta, dacă e bine îngrijită, dă pînă la douăzeci şi cinci de litri de lapte.

— Eu o să bat recordul !...

Şi-aşa a fost. Vaca lui Jan, după o lună, a dat atîta lapte, că puteam face unt, frişcă, brînză şi smîntînă. L-am întîlnit prin curte, într-o dimineaţă. Era-n halatu-i alb şi mă privea prin ochelarii mari, rotunzi, cu rame groase, negre :

— Hai, mergi în grajd ?

Mi-am aplecat privirea spre pantofiorii albi.

— A, nu te teme. E ca-n salon !...

Într-adevăr, podelele spălate, frecate, lustruite. Ieslea cochetă. Vaca ferchezuită, grasă şi mare, albă şi curată.

Îl întîlneam pe cîmp, cu ea de funie. O păştea grav, atent, numărîndu-i parcă toate rumegăturile. Cu ceasul. După carte toate.

— Stai ! Unde fugi ?

— S-o mulg !

— Unde e Jan ?
— La grajd !
— Ce faci, acolo, Jane ?
— Urluială !
— De ce eşti abătut ?
— E indispusă vaca !

Cît despre el, uitase că-i bolnav. Mînca orice, oricît, oricînd. Se îngrăşase, era bine dispus. Acum rîdea cînd îi spunea, cîteodată, unul din noi :

— Stai ! Nu bea ţuică ! Are să-ţi fie rău !

Culmea a fost cînd, într-o zi, s-a trezit panică în preajma locului.

— Bombardament ! În adăposturi !...

Ne-am repezit cu toţii în tranşeele din marginea proprietăţii, unde erau şi două-trei bordeie, şi-n vreme ce ne număram, au prins a zbîrnîi şi avioanele avînd ca obiectiv calea ferată care trecea prin preajmă.

— Sîntem cu toţii ? Unde sînt copiii ?
— Aici !
— Să nu ieşiţi ! Pitiţi-vă !...
— Nu văd pe Jan !
— Jan !
— Mă duc să-l caut ! a zis nevastă-sa, cercînd să iasă din ascunzătoare.
— Nu, stai ! Lasă, că vine el ! Doar nu-i nebun !

Într-adevăr, cu toată zbîrnîiala avioanelor, tropotul unor paşi care s-apropie cutremurau pămîntul de deasupra. I-am numărat : erau şase picioare !

— E Jan !
— Cu vaca !... a strigat cineva.

Amicul nostru s-apropia, încet, trăgînd vaca de funie.

— Hai, sari în şanţ ! Grăbeşte-te !
— Şi să las vaca ? În nici un caz ! *Noi* rămînem pe cîmp, a răspuns Jan, intrînd cu farmacia lui în crîng.

Avea dreptate ; dacă o prăpădea, nu cădea iar la pat ? Aşa, mai bine era să moară împreună. Cum aş fi vrut şi eu să-l ţin de funie pe Rec, ca să nu-l pierd din ochi vreun pic ; dar vezi că Rec e... om !

*

V-aţi avîntat vreodată în sihliş, după o mură ori un hrib, să vă treziţi brusc asaltat de o aştire nevăzută, ce te înghimpă, te urzică, ţi-ntinde piedici, te plesneşte, îţi pune mîna-n piept, ba, cîteodată, te şi răneşte pînă la sînge ?

Înaintezi cu greu, ferindu-te și apărîndu-te cu mîinile întinse, ca un orb, călcînd ca-n strachini, evitînd pe cît posibil gropi, bălți, capcane. Nu mai ai busolă, nu știi în spre ce mergi și te poți aștepta să dai de mlaștini ascunse sub pălăriile viclene ale brusturilor și ale ferigelor uriașe, ori să te-ntîmpine în drum pîrăul aprig, pe care nu poți să-l pășești pînă nu calci prin recele-i nămol, și-apoi de un perete al unui povîrnîș, pe care ești silit să-l urci în patru labe ? Unde te duce drumul necunoscut ? Unde te scot hîrtoapele neașteptate ? Unde te-adenenește sihla cea sălbatică ? Umbre se nasc în jur, tainice filfîiri de aripi trec pe deasupra capului, aproape atingîndu-te, trosnete se trezesc în preajmă sub pași străini și nevăzuți... Și fără veste, îți simți inima-n piept ca pe o vietate închisă acolo și care-ar vrea să iasă, s-o zbughească.

Vei mai ieși vreodată la liman ? Și ce-ți rezervă oare cărările nenumărate ce-ți ies în cale ? Unde te duc ? Și peste ce vei da ? Și toate au pornit de la un simplu lucru : de la o mură ori un hrib...

Așa mi s-a-ntîmplat — e mult de-atunci — să pun mîna pe-o piatră. O piatră de pe strada copilăriei mele, din urbea în care m-am născut.

Destinul mă adusese întîmplător acolo, în tîrgușorul de sub munte, plin de grădini cu flori, la vremea primăverii. Decanul Institutului organizase o excursie căreia nu-i găsise încă ținta și ne-ntrebase și pe noi :

— Ce ziceți ? Unde s-o pornim ?

— La Tîrgu Jiu !... am sărit eu. Acolo, am o groază de cunoștințe, care ne pun la dispoziție mașini și pot să ne organizeze orice excursii vrem.

— Perfect ! Idee minunată ! Mergem pe urma marelui Brîncuși și a atîtor ctitori de mănăstiri vestite.

Ajunsă-n Tîrgu Jiu, după o noapte petrecută la o prevenitoare gazdă, — pe cînd colegii mei dormeau în așteptarea banchetului de la amiază — m-am îmbrăcat în grabă și am pornit prin proaspăta răcoare-a dimineții, spre piscul amintirilor.

Mă întorceam pentru întîia oară în locurile copilăriei mele și, pe măsură ce ridicam în piept panta abruptă a străzii atît de mult bătută pe vremuri, sihlișul amintirilor mă năpădea, punînd în juru-mi un cerc de foc și sînge. Mi se păruse că am pornit pe o cărare bine cunoscută, drum care mă va scoate îndată sus în deal, pe povîrnișul

lunecos în vîrful căruia se ridica codrul cel des al așezării în care mă născusem. Și iată că toate, părînd că sînt la locul lor, erau totuși străine, schimbate, strîmbe și ciopîrțite. Eram în ținutul meu de baștină, pe strada mea, aș fi putut rosti la șir numele caselor înghesuite una-ntr-alta, ce mă priveau de parcă nu mă văzuseră vreodată. Mi se părea că toate sînt un vis, un vis ce deformează trecutul, transformîndu-l într-un desiș necunoscut, ce mă putea scoate — mai știi ? — pe cine știe ce hîrtoape, în cine știe ce păduri afunde ori pe ce pisc prăpăstios, în vîrfuri spulberate de hoarda vînturilor rele.

— Aron !

Încă un metru :

— Bercea !

Din nou un pas nesigur :

— Grui !

Încă o groapă :

— Hălămbău !

Iarăși un dîmb :

— Scorțaru !

Un pas în gloduri :

— Lateș !

O smucitură :

— Broască !

O urzicare :

— Cananău !

Un ghimpe ce mă sîngerează :

— Val !...

Îmi fac un vînt prin sihlă, rupînd crenguțele și rugii ce mă opresc în loc, în timp ce nu mai văd nimic în umbra verde și întunecoasă a lacrimilor ce-mi țîșnesc din ochi.

Cad în genunchi. Sînt la doi pași de-o poartă. M-aplec și iau piatra de jos. O piatră cenușie și banală, nici mare și nici mică, un pic cam colțuroasă, colbăită, o piatră oarecare. Mă uit în jur, deși nu văd nimic prin pînza ce-mi astupă ochii. E liniște. Nici vîntul nu mai scutură copacii. Nu s-aud vreascuri rupte sub pașii nevăzuți. Nici pîrâiașele ascunse-n văgăuni nu șoptesc, de sub desimea florei fantastice. Nici soarele nu pune pete și băltoace galbene în preajmă, să calc în ele, să mă ud. Sînt singură, în vîrf de deal, c-o piatră-n mînă. Și-n fața-mi se deschide-o gură-n trecut : e poarta casei mele.

Dar nu-ndrăznesc să intru. Aștept să-mi spuie ea :

— Hai ! Îndrăznește !...

Însă nu-i cu putință asta, căci habar n-are cine sînt eu și nici eu nu cunosc, prin curcubeul lacrimilor, cușma ei cu țugui de hulubărie. Ori poate că și-a scos-o, drept salut ?

Nu. Nu e nicăieri. Cușma a dispărut. Poarta ce tace, încruntat, în fața mea, e o străină, o impostoare. Aș vrea s-o-ntreb :

— Cine ești tu ?

Ori :

— Cîți ani ai ?

Dar n-o întreb. Ferind în laturi curcubeul ce-mi împaienjenează vederea, pornesc, cu piatra-n mînă, pe lîngă tufa lungă a gardului, încercînd s-o străpung cu privirea. Ba, mă opresc și pun un ochi într-o spărtură-a sihlei : nu văd decît o apă tulbure și verde.

— Cum ? Am mai fost pe aici, prin păduricea asta, cîndva ? Și-acel drumeag de țară, pe care am urcat, e strada mea ? Și casa, casa unde-i ? Rup iar gheruțele ce mă înțeapă și deschid ochii mari. Căsuța ceea cam părăginită, cu pielea colbăită și crăpată, să fie casa în care m-am născut ? Dar unde sînt gorunii ? Că nu se mai avîntă pe deasupra gardului bătrîn, ca altădată ? Mă las pe vine și scrutez.

Gorunii mei cei falnici au acum doar cioturi în loc de brațe. Parc-ar fi cerșetorii de demult, de la colțul gardului, ce-și întindeau montul spre mine, ca să le dau pînea mea cu unt ori un bănuț. Și unde-s brazii cei înalți ? Au dispărut și ei ? Dar ulmul uriaș ? Dar scrînciobul ? Dar gardul cel de sîrmă ce îngrădea curtea de paseri, ca s-o despartă de livadă ? Nu văd nici grajdurile nalte, ce se-nălțau în fund. Nu văd nici căzile cu apă din fața casei. Nu văd nimic, decît o așezare străină, un pic părăginită, c-o casă mică, o livegioară neîngrijită și-o poartă oarecare, scundă.

De ce-mi răsar deodată fraze, din iazul anilor, — ca niște pietre care au fost cîndva zvîrlite într-o baltă și-apoi scoase cu mîna de la fund, de prin cotloane ascunse, în mîl și pe sub maluri ?

— N-am ieșit de șapte ani de-acasă !...

E glasul mamei mele.

— Vai, vai, te rog ! Nu da-n copii ! Îmi vine leșin !...

Glasul tatii se-nalță ca un clopot, cutremurînd cu lung ecou, văzduhul :

— Nu, nu ! Să-şi ia pedeapsa ! Vreau să fac din ei oameni !

Piatra e grea şi colţuroasă în mîna mea fierbinte. De ce îmi pare că-i un destin pe care l-am cules de jos, uitat, atunci, în iarna anului 1938, cînd ne-am mutat cu toţii la Constanţa ?

— Vai ! Ce departe-i ! Vrei să mă-nmormîntezi aici, pe rîpa asta părăsită ?

Vocea înceată şi mată a mamei mele se vaietă, uitîndu-se la aşezarea ca de schit, cu ziduri nalte, pe care tata i-o arătă cu mîndrie.

Apoi, o văd în casa noastră, atunci, la Sfîntul Neculai, pe cînd zăpada de sub paşii scripcarului Hurezu pune petice ude pe duşumeaua goală, despuiată. Oftează. Bunica oftează şi ea. Ce greu fusese de dus gospodăria, acolo, singure, în vîrful dealului, cu meşterul întruna plecat pe drumuri ? Darmite acolo, în marginea Constanţei, unde clădirea cu etaj şi demisol ar fi cerut cel puţin şase slujitori ?

— Mai bine aş rămîne aici ! spuse bunica, amar. Ce să caut eu pe malul Mării ?

— Dar eu ce mă fac fără dumneata ?... şopteşte mama, dureros.

— De nu mi-ar fi vîndut căsuţa asta, suspină neguros bunica, aş fi avut şi eu un rost. Nu trebuia vîndută casa ta de zestre !

De unde-au răsărit frazele de mai sus ? Unde erau închise ? De ce nu le ştiam pînă acum ? Şi-aşa, deodată, de ce-mi ieşeau în pumn, laolaltă cu piatra ? Ori poate-n piatră, ca într-o scoică, să fi fost îngropate ? Şi la căldura mînei mele să fi ieşit la viaţă, ca un melc din căsuţa lui, cînd e tăcere neclintită-n ierburi şi nici o creangă nu dă din clopoţel ?

Dar, iată, pe cînd desfac deodată pumnul şi o privesc, piatra deschide gura şi şopteşte :

— Era de datoria mea s-ajut pe văduvă şi fata ei !

E glasul tatii, nemărturisit. Murise Nicu Calos şi cele două femei rămase singure pe lume trebuiau ocrotite.

— Era de datoria mea !...

Aşadar, glasul mamei spunea adevărat cînd a rostit, odată :

— Toma nu mă iubeşte ! Sînt doar mama copiilor !

Piatra e cenuşie, un pic cam colţuroasă, nici mare şi nici mică, o piatră oarecare, de pîrău din valea Jiului, cum

era poate și coana Sterica pentru acel care fusese tatăl meu ? Așa, multe se lămureau și visele-mi urîte aveau firesc temei.

Însă de ce a trebuit să mă aplec în drum, ca să culeg de jos, din colb, un adevăr așa de dureros ? Piatra, pe care-o strîng în mînă, așa de tare că mă rănește cu asprimea-i colțuroasă, a ieșit din afunduri de bălți mîloase, ce curg ascuns pe sub acoperiș înșelător de brusturi și de ferigi, prin rătăcirile trecutului acoperit de sihle sălbatice și încîlcite.

Dar, întrebarea e : de ce-am intrat în sihlă ?

*

Unsprezece și douăzeci. Pe lîngă mine trece o bătrînă mărunțică, adusă puțintel de spate, într-o cataveică gălbie, c-un tulpan negru în cap. Ce-o fi căutînd pe plajă ? mă întreb. Probabil că trece de la Vama la Mangalia și-i mai ușor drumul pe malul mării. Mă uit la ea cum deapănă grăbit din picioare și dintr-o dată îmi aduc aminte de bunicuța mea de la Dumbrăveni, care venea pe jos, peste deal, cu valiza-i învelită în pînză cafenie, în care se afla, pe lîngă smocul de busuioc, mere, gutui, turtă dulce și șocolată.

— Da' de ce n-ai luat trenul, mămucă ? o întreba bunica, fiica ei. Să vii pe jos atîta cale !...

— Păi de ce să nu vin ? Nu-s chiar așa de bătrînă... abia am împlinit șaizeci de ani, — răspundea ea, c-un zîmbet blînd pe obrazu-i încă trandafiriu și-o sclipire ușor copilărească în ochii ei castanii cu sprîncene negre și stufoase.

Se căsătorise la 13 ani și cum și bunica se măritase la 15, se înțelege de ce am avut norocul să am nu numai bunici, după mamă, ci și străbunici. Despre acești străbunici ai mei aveam să aflu că au avut doi feciori și trei fete — lucru amuzant — pe amîndoi feciorii îi chema Ionică iar pe tustrele fetele le chema Maria. Ca să se facă o distincție, băieților li se spunea Ionică-cel-Frumos și Ionică-cel-Urît ; cît despre fete, uneia i se spunea Maria, alteia Mărioara și celei mai mici Marghioliță.

— Bunică, da' nu se supără Ionică-cel-Urît că i se spune-așa ? întrebam eu, nedumerită.

— Nu se supără ! zîmbea bunica, cu ochii îndulciți de amintiri.

Cînd urma să mă duc la Dumbrăveni, aveam să văd că Ionică-cel-Urît era cu nasul mare și un pic cam strîmb și niște ochi mici și negri, care fugeau în toate părțile. Cît despre Ionică-cel-Frumos era un flăcău înalt și subțirel, c-un obraz cu trăsături regulate și-o mustăcioară bălană deasupra unei guri cu buze subțirele, ca ale mamii mele.

Căci m-am dus acolo, la tata-bătrînu și la bunicuța, o singură dată, pe cînd aveam doar patru ani ! M-a luat bunica cu dînsa. Îmi aduc bine aminte cum m-am suit în trenul care mergea încet, hodorogind și hurducîndu-se. Din fugitivele imagini ce-au întovărășit această vizită a mea, deosebesc o casă de țară, cu lăiți pline de perine și c-un cuptor grozav de mare, pe care se putea dormi, un cuptor pe care m-a suit numaidecît bunicuța, ca să mă încălzesc. Chipuri îmi trec, fugare, pe dinainte. Reținînd imaginea Marghioliței — cea mai mică soră a bunicăi — și mai cu seamă a șalului ei mare și catifelat, cenușiu, cu care era împodobită. Toată ziua mă trimitea tata-bătrînu alături, la *Lipovanu*, să-mi cumpăr iepurași de turtă dulce și ceasuri de șocolată, căci nu prea aveam ce face și zădarnic trăgeam cu urechea s-aud ce sporovăiesc bunica și cu bunicuța, de dimineață și pînă seara, în mare taină.

Mă văd lepăind mărunțel, pe potecuța care duce la dugheana cu bunătăți și-mi amintesc c-o limpezime de fotografie gura mare cu colți ascuțiți a unui cîne ciobănesc, ce voia să sară pe mine și să mă mînînce.

— Vreau acasă !... plîngeam eu, după ce-am fost adusă în brațe, înainte de-a avea vreme dihania cea fioroasă să se-nfrupte din mine. Vreau acasă !...

Atuncea a venit bunicuța și mi-a pus mîna-i mică și ușoară pe creștet.

— Nu plînge, Mirăndiță, — mi-a spus — lasă că te duce chiar mîne Mărioara înapoi la Tîrgu-Jiu ! Nu plînge !...

Și, cum am simțit mîna cea bună pe creștet, cum mi-a stat plînsul. Pe dată m-am simțit liniștită, ocrotită, plînsul s-a dus pe pustii pîraie și o dulce căldură și pace a coborît în adîncu-mi.

Așa cum mă simțeam și cînd îmi punea palma-i mare și caldă pe creștet Rec. Oricît de neliniștită aș fi fost,

oricît de supărată și de amărîtă, cum mă atingea mîna lui, liniștea cobora, însorită, umplîndu-mi inima de-o neasemuită fericire.

•

E sigur că soarta nu mi-a hărăzit darul de-a mirosi din depărtare căpcănile pe care mi le-ntinde viața. Întocmai ca și fiara hăituită și eu știu bine că ele există, în codrul des al zilelor în care mă aventurez cu ochii închiși, însă nu le presimt, ca să m-aștept ori chiar să le evit. Astfel că bolovanul ori bîta evenimentelor îmi cade-n cap, zdrobindu-mă, ori crengile subțiri ale hazardului se surpă brusc sub mine, zvîrlindu-mă în fundul unei gropi întunecoase, din care — dacă ies — ies frîntă sau rănită.

Dar, mai mult, cîteodată pare că nici climatul din jur, care ar trebui să mă neliniștească și să-mi trezească bănuieli, nici el nu mă avertizează că sînt o fiară urmărită de haitele nenorocirii. E drept că, după ce mi-i capul spart, îmi dau deodată seama de toate acele particularități care fuseseră net scrise în ființa mea ; dar, ce folos — ori poate ce noroc — că nu le pot citi decît după aceea, după ce malul s-a surpat pe mine.

Așa mi s-a-ntîmplat în anul 1944, în luna lui septemvrie, pe cînd aveam doar șaisprezece ani și mă aflam refugiată la Sibiu. Frontul era aproape. Știam că fratele meu, Denu, luptă acolo, la cîțiva kilometri depărtare, la Turda. Ba, mai mult, Florea — sosit ca prin minune neatins de pe frontul răsăritean — m-avertizase de cumpăna în care se aflau cei din pozițiile de acolo, din Ardeal.

— Am fost din nou, azi, la Comandament, — mi-a spus —, și am cerut să fiu trimis cît mai rapid în prima linie. Îl știu pe Denu imprudent și vreau numaidecît să fiu cu el.

Așadar, premiza exista și logica, în mod firesc, ar fi avut desigur datoria să-mi demonstreze, aproape matematic, că bomba se pregătea să explodeze. Ca să nu mai vorbesc de povestea cu camionul, ce-aproape îmi dăduse mură-n gură, să trag imediat concluzia.

— Ne ducem pînă la Sebeș, s-aducem parte din lucrurile rămase acolo !... mi-a spus atuncea Florea. Am făcut rost de-un camion.

N-au lipsit mult. A doua zi, ori chiar în noaptea ceea, nu-mi mai aduc aminte — și timpul aicea nu joacă nici un rol, — s-au și întors. Și-n toată vremea cît am fost singură, solicitudinea familiei care-mi dăduse găzduire pentru cîteva zile, crescuse pînă la un neverosimil care striga în gura mare :

— Săraca !... Sărăcuța de ea !...

Păstrez privirile înduioșate, pline de-o negrăită milă, ațintite asupră-mi, la prînzul din acea zi cețoasă de septemvrie. — Data, cu o putere de nedescris, am izgonit-o din memorie, ca pe-o cruntă dihanie. E drept că eram bolnavă ș-aveam temperatură ; dar asta nu justifica duioasa milă și nesfîrșita delicateță cu care se purtau toți cei din jur cu mine. Și totuși, c-o îndărătnicie de necrezut, n-am vrut să trag concluzia ce se scria cu sînge pe cerul neguros al soartei.

Nu mă-ndoiesc că în adîncul meu știam ce se-ntîmplase, căci altfel, cum de-am înțeles într-o clipită totul, cînd m-am întors acasă și am intrat pe poartă ? Steluța, sora mea, care-mi ieșise înainte, mi-a spus atîta :

— Vii de la Alba-Iulia ?

A fost de-ajuns. În clipa ceea, pe cînd Florea cădea-n genunchi cerîndu-mi iertare că nu-mi spusese nimic, am citit toate cele de care am pomenit pînă acuma și am știut cu certitudine ce se-ntîmplase.

— Denu ? am exclamat, c-o groază care-a făcut-o pe sora mea să se dea înapoi, ca izbită în piept.

— Cum ? Nu știai ?... a îngăimat ea, izbucnind în plîns.

Așadar, camionul plecase la Alba-Iulia, unde era înmormîntarea. Fusesem la doi pași și rămăsesem acasă, la căldură, în timp ce Florea îl îmbrăca și îl culca pe Denu în pămînt, privindu-i zîmbetul strîmb și ironic, ce-ncremenise ca o mască, pe chipul lui bălan și tînăr.

Au trebuit să treacă douăzeci și patru de ani, ca să pot scrie rîndurile-acestea. Atunci, ciclonul dezlănțuit în mine a prins să urle și să bată cu o asemenea putere, că nu știu cum de am scăpat din gheara lui nimicitoare. A trebuit să doarmă cineva cu mine-n pat, de teamă să nu fac vreo prostie : să mă sui, ca în copilărie, în crize de somnambulism, pe vreo înălțime, de unde să m-azvîrl în adîncime, cu ochii închiși și față palidă și împietrită. Căci, doar lectura acelei întîmplări năprasnice, pe care o citisem în grabă, pe sărite, mă scosese din lumea celor vii. Trăiam

un vis de groază, din care mă trezeam cîte-o clipită, ca să țip și să gem. Aveam o singură idee în minte :

— Cum să mă răzbun ?

Țineam morțiș — și o spuneam din cînd în cînd cu voce tare, în clipe de trezie — să-mpușc pe vinovat. Nu știam bine cine-i, dar trebuia numaidecît să-l aflu. Era de datoria mea să mă ridic din pat și să mă duc să-l caut. Noroc că cei din jur nu-mi dădeau voie și mă țineau în brațe, strîns ; căci altfel, aș fi pornit pe drumuri, dezbrăcată, desculță și cu capul gol, în urmărirea lui.

Apoi, după ce prima criză a trecut, a urmat alta :

— Ce să fac ?

Căci trebuia să fac numaidecît ceva.

— Să mă omor ?

La ce ar folosi ?

— Să-mi pun cenușă-n cap ? Să umblu îmbrăcată în sac ?

Copilării !...

— Să mă călugăresc ?

Știam că nu eram în stare de așa ceva.

— Atuncea, ce să fac ?

Simțeam dorința să săvîrșesc ceva cu totul neobișnuit, ceva care să-mi scoată otrava adunată-n mine. Otrava revoltei, a durerii, a disperării, a neputinței, a ireparabilului. Dar, mai ales revoltă, o revoltă ce mă ducea pînă în coarda nebuniei, o coardă care, dacă s-ar fi întins mai tare, ar fi putut plesni.

— De ce n-am fost la fel de disperată la moartea mamii, acum un an ? mă întrebam.

Răspunsul îl dădea adîncul meu, fără cuvinte. Tinerețea fratelui meu îmi apărea ca o frumoasă primăvară pe totdeauna scuturată, ca un elan pe totdeauna încremenit în zbor, ca un minunat și unic fruct, pe care-un vierme necunoscut l-ar fi oprit din copt... Stăteau alătura de patul meu primele corecturi al celui dintîi și cel din urmă roman al lui, carte pe care nu-i fusese dat s-o vadă în haină de tipar. Și celelalte cărți care dormeau pe veci în neființa lui ? Îmi aminteam cu îndărătnicie de o nuvelă pe care mi-o povestise, într-o seară, și-n care era vorba de moartea mamei noastre. Ei, cei trei băieți, duceau sicriul pe umeri ș-o auzeau, șoptind :

— Vai, ce voinici sînt feciorașii mei !...

O floare rară ruptă prea devreme, smulsă cu furie de-un vînt turbat. Şi, după acea furtună, ce m-atinsese şi pe mine cu aripa ei, mă trezeam slabă, c-abia mă puteam ţine pe picioare, cu faţa albă ca hîrtia, obrazul supt şi ochi încercănaţi, crescuţi neverosimil în orbite. Aşa m-a arătat oglinda, pe cînd mă îmbrăcam ca să-l primesc pe Siminoc, ordonanţa lui Denu, ce mă privea sfios şi temător.

— Cum s-a-ntîmplat ?

— Păi... să vedeţi...

Aflasem de la Florea că Denu se dusese-n recunoaştere, cu un sergent. Şi că un glonte trimis de inamic trecuse prin ei doi, de sus în jos : lui Denu, care era în margine, îi străpunsese rărunchii, sergentului îi sfărîmase doar genunchii.

— Poziţia era ca-n strachină...

Şi asta ştiam. Că Denu se dusese la comandant, atrăgîndu-i atenţia că un atac în situaţia de faţă era o sinucidere curată.

— Poate că ai dreptate, dar ce să facem ? Ordin !

— De ce-a mers domnu' sublocotenent în margine ? l-am întrebat pe Siminoc.

— Păi, să vedeţi... chiar domn' sergent i-a spus : „Vai, nu, nu ; asta nu se poate !", la care domnu' sublocotenent a zis : „Lasă, că tu eşti însurat şi ai copii !"

Da, îl recunoşteam în fraza asta. Îi auzeam şi glasul blînd, un pic învăluit. Şi-mi dădeam seama că nu putea face altfel. Era poate şi resemnare ? Ori poate altceva, simţire necunoscută de mine şi de oricine n-a făcut războiul ?

— Unde erai ? l-am întrebat din nou pe Siminoc.

— Păi... nu departe.

— Şi ce-ai făcut, cînd l-ai văzut rănit ? De ce n-ai dat imediat de ştire ?

— Păi da... am dat... dar ambulanţele erau departe... pînă-au venit, a trecut mult.

— De ce nu l-ai cărat în braţe ?

— Păi... era greu... că inamicul trăgea necontenit. Au pierit o mulţime atunci. Au scăpat cîţiva oameni.

— Ei, şi ?

— L-a luat ambulanţa şi l-a dus la spital, la Alba.

— Nu i-au făcut transfuzie de sînge ?

— Ba da, cum nu. Dar era grav rănit...

— Şi... spune-mi drept, dar să nu minţi, auzi ?

— Nu mint.

— El şi-a dat seama... ?

— Nu. N-a ştiut că moare. S-a stins aşa, uşor, ca-n somn...

Asta era visul meu rău : „a ştiut ori n-a ştiut că moare ?“ Şi toţi, în frunte cu ordonanţa, acel flăcău rumân, cu ochii negri, sfios ca o copilă — cercau s-astupe rana asta oribil de adîncă, ce sîngera mereu în mine. Mi se părea că asta e salvarea mea, să nu fi ştiut că se pierde, să nu fi-ntîmpinat chipul cumplit al durerii şi-al disperării, că nu mai e nimica de făcut, că mai ai de trăit doar clipe numărate, să ştii precis şi clar că mori, că te sfîrşeşti...

— Nu, n-a ştiut nimic !...

Credeam ? Nu, cred că nu credeam ; însă, mă adormeam cu fraza asta, cum m-aş fi adormit cu o morfină De cîte ori mă-njunghia, mă sfîşia durerea de nesuportat, îndată înghiţeam acel drog amăgitor :

— Nu, n-a ştiut nimic !... S-a stins fără să ştie !...

Habar n-aveam că inconştientul-detectiv din mine şade la pîndă, urmăreşte, prinde un fir de ici, o vorbă de dincolo, stă, cugetă, face deducţii logice, lasă frîu liber şi imaginaţiei şi nici o clipă nu se opreşte din dezlegarea enigmei. Existau hainele, lădiţa cu lucruri, cu fotografii, scrisori ale lui Denu. Erau şi mărturii, în aparenţă fără prea mare importanţă, ale gazdei lui de la Rîşnov. O frază repetată de un prietin al tatii, care îl întîlnise pe drum, cîndva, şi vorbise cu dînsul... Apoi şi altele, de care-a dat, fără să vrea, anchetatorul misterios din adîncimea tăcerilor şi meditaţiilor mele. Au trecut doi-trei ani. Părea că îndărătnicia mea s-a potolit ; dar, ca un deget apăsat pe-o rană proaspătă, la fel era destul să mă gîndesc la Denu, ca înspăimîntătoarea sîngerare să nu se mai oprească. Aveam impresia că rana n-avea să se închidă niciodată. Ba, ce-i mai rău, că devenea cu vremea purulentă, — o bubă rea şi otrăvită, căreia nimeni n-ar fi putut să-i dea un nume.

Atuncea, am citit scrisoarea. Mi-a dat-o Stela. Îi era adresată. O doctoriţă, fostă tovarăşă de joacă a lui Denu, din copilărie, se nimerise să fie la căpătîiul lui, atuncea, cînd fusese adus rănit, pe moarte, la spital. Scria în amănunt — la cererea imperioasă a Stelei — exact cum se-ntîmplase sfîrşitul, tot ce văzuse, tot ce auzise, adică tot

ce mă înspăimîntase pe mine în visele-mi de groază. Zăcuse-n păpuşoaie de dimineaţă pînă după-masă, că ordonanţei îi fusese frică să treacă printre gloanţe. Fusese adus abia spre seară, tîrziu. Pierduse prea mult sînge. I s-au făcut două transfuzii. Zădarnic. Se pregăteau să i-o facă pe-a treia, dar el a spus, cu zîmbetu-i un pic ironic, strîmb :

— Lăsaţi ! E de prisos !...

L-au întrebat de are vreo dorinţă.

— O ţigară...

Dacă nu vrea să lase cuiva vreo vorbă.

— Nu. Spuneţi doar din partea mea lui Niky „rămas bun" !

Cu Niky se logodise în ultima-i permisie.

— A tras un fum... Apoi, a plecat capul pe-o parte şi-a adormit pe veci.

Scrisoarea doctoriţei — martorul principal — mi-a ajuns litere de foc în inimă. Fraza din care se-nţelegea cît suferise, conştient de cele ce se-ntîmplă cu el, — cum aşteptase veşnicii de clipe, zdrobit, simţind cum i se deşartă încetul cu încetul tot sîngele din vine ; apoi zădărnicia efortului pe care îl făceau tovarăşii de altădată ca să-l salveze ; slăbiciunea-i tot mai mare, căderea aceea în gropi fără de fund, — pe toate le-a analizat cu ascuţita-i agerime şi-alesul lui talent de scriitor, simţiri menite să nu fie redate în scris de autorul lor, care le îngropa cu el, în cimitirul eroilor din Alba-Iulia.

Aşadar, prima ipoteză a morţii fratelui meu, Denu, cădea. Era înlocuită de-o alta, ce se lipea perfect cu toate celelalte corpuri delicte şi mărturii, pe care le strînsesem între timp.

— Dumnealui era tăcut şi trist, spunea gazda lui de la Rîşnov. Nu, nu întunecat. Cădea pe gînduri. Noaptea îl auzeam cum îşi aprinde des ţigara... L-am întrebat, odată, dacă i-i dor de-acasă, de-ai săi. Şi mi-a răspuns : „Da, da, mi-i tare dor şi ştiu că n-am să-i mai revăd". „Vai, doamne, cum vorbiţi aşa ? i-am spus eu, impresionată. O să treacă şi focul ăsta ş-o să vă-ntoarceţi iar, acasă." Şi el, ştiţi ce-a răspuns ? A spus aşa : „Eu nu mă mai întorc. Ştiu sigur c-am să cad în luptă".

Apoi, între „efectele" din lada lui cazonă pe care ca pe moaşte le-am dezgropat, cîndva, mult după moartea lui, am găsit o scrisoare, pe care, atuncea, n-am înţeles-o

în dreapta ei lumină. Scrisoarea era un ordin de a rămîne pe lîngă comandant. Plic nedesfăcut. De ce nu-l desfăcuse și nu-l predase celui în drept ? Abia apoi am înțeles, cînd altă mărturie a venit să-mi spuie că fratele meu fusese chemat la colonel care îi adusese la cunoștință că rămîne pe loc, nu mai pleacă, în dimineața următoare, la atac.

— Și cine e trimis în locul meu ?

— Tătaru ! (Aici putem să punem orice nume vrem din cele care figurează în cimitirul eroilor din Alba-Iulia, căci toți acei „boboci" și-au găsit moartea, acolo, în „strâchinele" de care îmi vorbise Siminoc și-n care inamicul îi secera, de sus, „ca-n brînză" — ca să repet tot o expresie de-a ordonanței.)

— Atunci, nu pot primi !... se pare să fi spus fratele meu. Nu pot s-accept să moară altu-n locul meu !

Sînt sigură c-așa a fost. Și asta leagă și spusele acelei gazde de la Rîșnov. Așa că a plecat, după ce-a mai făcut un ultim apel la soartă, avînd curajul de-a raporta că un atac în imposibile condiții e moarte sigură. O făcea doar de formă, sînt convinsă ; poate dintr-o curiozitate de a vedea dacă acelor presimțiri se-mpotrivește soarta. Oricum, el știa sigur că va cădea. De-aceea, a și lăsat pe subalternul lui să meargă acoperit de el. Lui nu-i păsa, lui îi era totuna, de vreme ce-i era scris să moară.

Toate se leagă acum, în mintea mea.

Și totuși, uneori, repet că soarta nu mi-a hărăzit darul de care vă vorbeam. Să pot să simt, să văd aievea crîncena, absurda întîmplare. Să depăn filmul morții lui și să știu care-i adevărul, căci toate mărturiile sînt înșelări și poate că a fost cu totul altfel...

*

Cîteodată, toate îmi par vulgare, pînă și Marea ; o văd ca pe o simplă apă întinsă și stătută, ce-aruncă păcură pe țărm, în care să calc și de care să nu mai scap, pînă nu-mi frec cu piatră ponce ș-apoi cu valuri de benzină tălpile împovărate de clei negru. Plaja, în clipe de aceste, e și ea o fășie banală de pămînt presărată de spini, de sticle sparte și bolovani. Faleza, o rîpă pricăjită, nepieptănată și nespălată de ani de zile, parcă. Pînă și cerul îmi apare vechi, ruginit și spart, ca un acoperiș prin care se prelinge un soare bolnav. Brazdele lăsate în nisipuri de camioane,

tractoare și căruți, urmele unor vicleni răufăcători care vin pe furiș să jefuiască și să comită fărădelegi... iar eu un pai ori un gunoi purtat de vînt deasupra unor primejdioase mlaștini, ce stau gata să mă-nghită cum aș ateriza pe ele.

Așa cum m-a simțit în dimineața ceea de iunie, în astăvară. Mă-nțelesesem cu Rec la telefon :

— Poți să vii mîne dimineață, mi-a spus.

— La cîte ?

— La orice oră vrei.

— La opt ?

— Cît de devreme. Mă găsești treaz, am de-ntocmit un plan.

— Atunci, la șapte ?

— Perfect !

Locuia într-un bloc modern cu lift și cu parter. Etajul patru. Sculată dis-de-dimineață, ca să am timp să mă gătesc, mergeam prin ceața zilei reci, fără să-mi pese că vîntul ca de gheață îmi înțepa urechile și-mi pătrundea pînă la piele, încrețindu-mi-o. Cu inima bătînd, zburam spre întîlnire, c-o dulce și firavă speranță, pe care mi-o trezise glasul lui Cristi luminos și ușor glumeț. Nu era încă șapte ; dar ce-are a face ? Îl voi găsi cu mînicele suflecate, cu ceaiul dinainte... Desigur că mi-a cumpărat, ca de obicei, tot felul de fursecuri, cozonac, bomboane... În studioul lui e cald, chiar cam prea cald, ca pentr-un reumatic. Voi revedea odăile atît de cunoscute, patul ascuns după perdea, fotoliile moi și scunde, masa de lucru plină de foi, caiete, planșe, pereții tapisați cu cărți... Pot spune că mă-ntorc acasă ; portarul mă cunoaște, atîta doar că nu mai am cheia de la apartament... Va trebui să sun, ca un vizitator străin, și Rec îmi va deschide, mirat c-am fost în stare să vin atît de dimineață :

— A ! Strașnic ! Ai căzut la țanc ! Bem ceaiul împreună !

Chiar și serviciul de faianță englezească mă cunoaște. Și fața de masă și lingurițele vechi, de argint...

— Nu vrei să stai mai bine pe divan ? mi-ar spune, sigur, Rec. E mai comod.

Ciudat cît este de prevenitor, la el acasă.

Apoi, fără tranziție :

— Haide, dă-i drumul ! Spune !...

— Ce vrei să-ți spun ?

— Ce faci ? Cum te mai simți ? Ce-ai mai pictat ?

Însă, n-ar aștepta răspuns ; s-ar așeza la masă și mi-ar zîmbi și blînd și-un pic poznaș :

— Să-ți torn ? Nu cumva s-a răcit ? Să mai încălzesc apă ?

Și eu să mă alint, înfulecînd fructe zaharisite, chiflă cu nucă, fursecuri... pe cînd el îmi mai pune-o pernă la spate, să nu mă tragă de la perete, ori îmi scoate pantofii, ca să m-așez turcește, cu piciorele sub mine.

Dar, iată, c-am ajuns. O stranie sfială mă cuprinde, dintr-o dată. Blocul e negru și tăcut, în liniștea posomorîtă-a străzii. Trecători rari, cu capul între umeri, grăbesc spre treburi, fără să mă vadă. Împing ușa cea grea, ce se deschide-ncet, opunînd rezistență. Gol peste tot.

— Unde-i portarul ? mă-ntreb, umblînd cu ochii prin hrubele intrării. Să nu se fi sculat ? E imposibil. Dar nici nu am nevoie de el, la drept vorbind. Urc scările și sun la ușă. A ! Să iau liftul ! Dar pentru ce să mai fac larmă ? Mai bine sui încet și nesimțit : surpriza va fi cu-atît mai mare cînd voi apare-n ușă...

Iată-mă, gîfîind, ajunsă la etajul patru. M-opresc un pic, să mi se-aline răsufletul. Apoi, apăs butonul alb al soneriei, pregătindu-mi surîsul pentru omul înalt și zvelt, cu frunte largă și boltită deasupra ochilor de-un brun cald, luminos, ce-mi va apare înainte în halatu-i lung, strîns cu șnur gros peste mijloc.

Nici o mișcare. Sun iar. Și-aștept. Nimic. Reazăm urechea de ușă ș-ascult. Tăcere neclintită. Să fi dormind ? Atunci, să bat cu mîna, căci are patul tocmai în fund, departe. Trîntesc curînd cu pumnii și singuratice ecouri mă-ngînă, fugind în jos, pe scări... Ce-i de făcut ? N-am alta de făcut decît să mă cobor să caut pe portar. El mă va lămuri pe dată.

— A ! Dumneavoastră erați, doamnă ? Îl căutați pe domnul inginer ?

— Da. Am sunat la ușă și...

— Nu-i acasă.

— Cum nu-i acasă ? La ora asta ?

— Păi, a-nnoptat aiurea !

— Știi sigur ?

— Sigur. Mi-a spus chiar, la plecare, că n-ar putea să-mi spuie dacă se-ntoarce astăzi.

— N-a mai lăsat vreun alt răspuns ?

— Nu.

— Curios !...

Portarul m-a privit cu milă.

— V-a dat cumva vreo întîlnire ?

M-am înroşit :

— Mi-a spus să vin la ora şapte.

— Hm ! Da. O fi uitat ; ori poate că soseşte-ndată. Mai aşteptaţi. Poftiţi la mine, în cabină...

— Nu, nu... Aştept mai bine-afară...

— E frig.

— Nu face nimic. Îmi place să mă plimb...

Aşadar, asta era. A şi uitat de mine şi e pe undeva, la vreun chef, cu prietinii. Ori poate-i sus şi nu vrea să-mi dea drumul ? Prea s-a uitat portarul nu ştiu cum la mine. Da. Poate e sus, cu cineva, şi, natural, nu poate să-mi deschidă ?! Atunci, ce caut eu aici, prin neguri, la ora şapte dimineaţa ? De ce mai stărui în faţa unei case sinistre, ce mă priveşte c-un rînjet diabolic ? De ce bat caldarîmul ştirb şi murdar, ce-mi aminteşte de-o mlaştină ? De ce stau tremurînd în vîntul duşmănos, care mă biciuieşte fără milă ? De ce nu fug din ceaţa vicleană şi primejdioasă, ce-mi întinde capcane la tot pasul ? Ori poate nu sînt eu aceea ce stau pe stradă, dîrdîind, aşteptînd zădarnic să se descuie o uşă zăvorîtă ? Poate nu eu, poate-i cealaltă Mirandă care a fost batjocorită în chip stupid, care-i lăsată s-aştepte afară, în frig, în timp ce alţii sînt înăuntru, la căldură, şi rîd poate de dînsa în gura mare ? Poate că o privesc de sus, de undeva, de la un geam ? Poate că toţi din casa cea neagră şi sinistră stau şi-o privesc de pe la geamurile minciunoase ? Să fugă, să fugă cît mai iute, cît mai departe de mocirla în care a şi-nceput să se cufunde. Vîntul o duce, o poartă pe deasupra ; ea, pai, gunoi, colindă oarbă, la-ntîmplare, prin lumea hîdă, strîmbă şi murdară...

Noroc că glasul lucid şi veşnic treaz din mine mă smulge brusc din mlaştini, c-o întrebare pe care aţi vrea, desigur, să mi-o puneţi şi dumneavoastră :

— Era acasă ?

— Nu ştiu.

— Dormise-n altă parte ?

— Habar nu am.

— Nu v-aţi gîndit că poate făcuse într-adins ?

— Ba da, ca să-l detest și-astfel să mă desprind definitiv de el.

— Aha ! O întrebare crucială : pentru ce ar fi vrut Rec să vă îndepărteze cu orice chip ?

— Răspunsuri pot fi multe ; eu, însă, o să-l aleg pe cel care-mi convine : că mă iubea prea mult.

— E-o ipoteză ; dar care-i adevărul ?

— Cum asta ?

— Adevărul faptic. Nu i-ați pus întrebarea ?

— Nu. Ori poate că i-am pus-o, nu-mi mai aduc aminte... De altfel, ce importanță poate avea ce mi-a răspuns ? De unde puteam ști care e adevărul ? Cel faptic, bineînțeles. Pe-acesta nu-l puteam afla decît dacă pîndeam în stradă ore-ntregi. Așa ceva eu n-aș putea să fac, să mă-njosesc față de mine însămi. N-aș mai putea trăi.

— Înseamnă că fugiți de el ?

— Îl ocolesc cît pot, ca pe-o întruchipare perfidă, cu mii de fețe schimbătoare. De pildă, atunci, demult, la Mare, „cînd era să mă-nec" — cum figurează întîmplarea în catalogul amintirii — care e adevărul, de fapt ? Umblînd de-alungul plajei, dădusem de-o fostă colegă de școală, pe care n-o mai văzusem de mulți ani. S-a sculat în picioare o străină înaltă și subțire, pe fața căreia doar ochii mari și rîzători îmi erau binecunoscuți ; a mers cu mine cîțiva pași, prin soarele amiezii, cercînd să-nnoade firul rupt cu amintiri comune, pe jumătate șterse ; ca să mă-ntrebe, apoi, așa, deodată :

— Știi să înoți ?

— Da.

— Ia să văd !

M-am aruncat în apă și-am început a da din mîni și din picioare, conștiincios, corect, așa cum mă-nvățase profesorul. Știind că-s urmărită de ochii Angelicăi, am mers cît am putut mai mult, pîn-am simțit că-s istovită. Cred că înaintasem cam treisprezece metri în Mare, nu mai mult. Foarte-ncîntată, am făcut o întoarcere măreață, înălțînd capul înspre malul de unde, desigur, că mă aplauda colega mea de școală. Și, m-am lăsat în jos, să m-odihnesc... Ei, uite, aicea intervine adevărul faptic. Dîndu-mi drumul în apă, vertical, picioarele n-au întîlnit nimica dedesubt decît un gol... Am revenit la suprafață, țipînd și dînd din mîni. Malul îmi apărea înainte departe, ca-ntr-o ceață. Sub mine neantul se căsca, mă atrăgea, bolborosea și mă sor-

bea. Puterile mă părăsiseră. De abia suflam, urechile îmi asurziseră...

— Hai ! Încă un pic ! Nu-ţi fie teamă !... mi-a spus cu liniște, venindu-mi înainte, prin apă, profesorul.

— Vai ! Nu mai pot !... am horcăit, într-un suprem efort.

— Lasă-te jos !... Nu vezi ? E apa pînă la mijloc !

Într-adevăr, cînd m-am pus în picioare, am văzut, cu uimire, că valul îmi bătea în coapse... Atunci ? De ce-mi fusese teamă că mă-nec ? Era cu neputinţă ca doi-trei metri mai în larg Marea să fie... fără fund. Nu e decît o explicaţie : mi se păruse doar că-mi fuge nisipul de sub picioare şi, de m-aş fi lăsat un pic mai jos, m-aş fi convins că plaja salvatoare e-n fund, la locul ei. Dar spaima nu-mi dăduse răgaz să mă conving de acest adevăr şi totdeauna voi rămîne cu-ncredinţarea că „era să mă-nec", fapt chiar posibil, de-aş fi fost singură pe plajă : m-aş fi înecat într-o palmă de apă, încredinţată că mă găsesc în larg...

La fel ş-atunci cînd buna mea amică, Dia, mi-a povestit, rîzînd, cum se ţinuse scai de dînsa Rec, la Mare, în vara aceea cînd eu plecasem cu treburi la Constanţa.

— Zău ?... i-am zîmbit, ironic.

Da, da. Asediu-n lege. Bineînţeles că, fiind vorba de mine, l-a dojenit şi l-a respins. N-am observat că Rec nu vrea s-o vadă, c-o evită ? Îi poartă pică ! Şi n-o să-i ierte niciodată că şi în iarnă, la Crăciun, cînd a condus-o pînă acasă, nu l-a lăsat să intre în odaie. Stătuseră pe-o bancă-n parc şi Rec o sărutase.

— Era ameţit bine... zîmbisem, amuzată.

— Da, da. Şi eu ! Îţi aminteşti cît whisky înghiţisem ? Ceva de speriat !

Rîsesem amîndouă. Eu încercînd s-o încredinţez că Rec nu-i poartă pică, iar ea tot susţinînd că n-o să-i ierte niciodată c-a îndrăznit să i se-mpotrivească. Mă întrebam de ce mi-o spune ? Ce rost avea ? De răutate ? Ori era mitomană şi îşi imagina că toţi bărbaţii o adoră ? I-am spus lui Rec. S-a înroşit :

— Prostii !...

— Dar ai condus-o pînă acasă, nu ?

— Da, asta da.

— Aţi stat pe-o bancă, în parc ? Ş-ai sărutat-o ?

— Se poate. Eram beat. Dar toate celelalte sînt invenţii. Deşi mărturisesc că Dia nu prezenta vreo importanţă

pentru mine și, în același timp, eram mai înclinată s-ascult partea adversă, cîrligul întrebării a încercat să se înfingă în somnul acela din care îl trezisem pe Rec :

— Cum ? Nu te bucuri c-am venit ?

— Nu !

— Atunci, să plec ?

— Cum vrei.

Cîrligul acesta e un fapt real, dar restul ? Spuneți și dumneavoastră : chiar dacă l-a fixat din întîmplare cineva pe un clișeu, chiar și atuncea poate fi interpretat în multe feluri. Două trupuri pe-o plajă, alăturate ? Ei, și ? E-un adevăr ? Ce fel de adevăr ? Ca fundul Mării care-mi părea că dispăruse în adîncuri și care în realitate era în vîrful degetelor mele înspăimîntate ? Nu îndrăznisem să-l constat ; dar, dacă îndrăzneam, aș fi văzut că spaima mea fusese o copilărie ; „cînd era să mă-nec" e doar echivalent cu „atunci cînd mi-a fost frică" ori cu „mi s-a părut".

Da, adevărul faptic, chiar de există, s-a scufundat în marea adîncurilor noastre și-acum, de-l pescuiesc din valuri, și-l pun în buzunar, șoptesc :

— O să-l examinez, cîndva, pe urmă !...

Dar, pînă la acest „cîndva", zace cu celelalte epave de-a valma, în strachinele de pe princhiciul bibliotecii mele. Odată, poate-am să le răstorn, ca să le cercetez cu lupa... dar, ce-am să aflu alta decît una din formele ce-a îmbrăcat acel lucru real în nesfîrșitele lui transformări ? Ș-apoi, e-o taină ce aparține altora, unor ființe care-au trăit în altă eră, — o eră în care minciuna și adevărul, ura și dragostea, visul și viața se-ncălecau și se amestecau, aidoma ca valurile nedomolite și schimbătoare ale Mării.

Douăsprezece fără douăzeci. Ce-ar fi să dau drumul „Movadoului" cu fața-n jos pe-o piatră, să se prefacă-n țăndări ? La drept vorbind, știu bine că pentru mine nu are importanță telefonul lui Rec. Să zicem c-ar veni, fiind încredințat că s-a-mplinit acel timp de-ncercare și că, dacă-mi mai bate încă inima în piept, cînd mă gîndesc la el, e mai mult o obișnuință ? Un fel de rit pe care mi l-a lăsat patima-n sînge. Ei și, dac-ar veni, pentru o zi ori două, și m-ar găsi așa cum vrea, tăcută, veselă și caldă, ce-ar fi ? Ar luneca cîteva clipe-n fața mea, așa cum lunecă și luna pe irealele cărări de-argint și aur, la înserat, urcîndu-se cu grabă-n ceruri depărtate. Ori poate-ar apă-

rea ca și năluca soarelui, în asfințit, cîteodată : disc roșu, mare, ireal, oprit pe cumpăna pămîntului, în clipa cînd s-aruncă-n gol... Cu ce-ar schimba ori ar clinti venirea lui destinul pe care-s țintuită-n cuie ? Poate sălta din albia-i străveche Marea ce se frămîntă întruna ? Da, poate va sări, eliberîndu-se de blestem, la moartea ei, care se poate întîmpla oricînd, chiar și peste o clipă ?Un fulger ce despică pămîntu-n două ; cutremurul durerii ce ne transformă lumea intimă dintr-o dată, eliberînd oceanele încarcerate, dărîmînd munții falnici, dînd la iveală insule necunoscute. Apar și oameni și animale noi, pe cînd altele mor ori se cufundă în abise. Așa cum a pierit Miranda, care-l striga mereu în larg, ca o sirenă ; dar el s-a ținut tare. Știe oare că a murit ? Ce întrebare ! Cum să nu știe ? El știe toate. Atunci de ce nu vine ? Pentru că-s o străină ? Ori poate-așteaptă să mă eliberez întîi de ființa celeilalte ? Da, asta este. Așteaptă să se liniștească apele și să dispară trupul puiului de delfin, ce făcea tumbe și acrobații, într-o perpetuă, neobosită și turbulentă joacă. Or, Rec avea nevoie de odihnă, de calm :

— Hai, mergi să vezi talazurile înspumate ?

— Nu merg, mă enervează !

— Hai să-ți arăt un formidabil apus ; tot ceru-i plin de curcubee !

— Nu. E prea frig. Și bate vîntul !

— Ieșim un pic pe lună ?

— Nu, e mai bine-aici, în casă ? Și-apoi, mie- somn !

De va veni, va merge pe o plajă lină, sub un soare blajin, lîngă o Mare calmă și albastră. Îi voi zîmbi, fără de vorbe, cu gura cunoscută a Mirandei, îl voi privi prietenos cu ochii ei ușor încețoșați, pe cînd în scoica inimii voi ține la păstrare toate pe cîte le-a suferit cea care nu mai este, visuri care mai fac cîteodată aripi și palpită. O clipă doar. Se sting îndată și devin patimi în cartea cu martiri, pe care doar eu de-o pot deschide și ceti.

Ciudat ! De ce mi-am amintit deodată despre oala de sarmale ? Ce legătură poate avea un fapt prozaic cu caznele Mirandei ? Și totuși, o fi avînd ceva comun prin schimbătoarele, înșelătoarele aspecte ale vieții, care îmi dau întotdeauna fiori de spaimă ?

Eram în același sat de la poalele Ceahlăului, în căsuța dosită printre nuci, pruni, cireși și vișini. O lungă, neîntreruptă liniște curgea peste livezi și peste văi, neastupată

măcar de dangătul clopotelor. Cîni nu lătrau. Noaptea, adîncă și misterioasă, punea mantii de umbră peste așezarea adormită, unde nimic nu se-ntîmpla. În zări, jur-împrejur, munți violeți ne închideau ca într-un țarc de vis. Pîraiele, pe sub pămînt, șopteau sfios ; doar vîntul, uneori, înfuriat parcă deodată de-atîta liniște, prindea să zgîlțîie copacii, rupîndu-le din ramuri, furîndu-le din fructe și din frunze, pe care le pierdea pe jos, prin iarbă, în goana turbată. După trecerea lui, tăcerea molcomă părea și mai blajină, umbrele și mai dulci, clopotul și mai singuratic.

Așa, pe-o dimineață însorită, calmă, mi-a făcut semne tainice, cu mîna, mătușa Lisaveta, chemîndu-mă la gardul dinspre drum.

— Ce este ? m-am mirat.

Cu ochi sclipind și gura strînsă pungă într-un rîs înfundat, ea mi-a șușotit :

— Uite-te, mata, printre scînduri !

— De ce ?

— Uită-te ș-ai să vezi !

— Nu văd nimic !

— Păi nu în drum, ci dincolo, în curtea din față, unde se taie lemne... Vezi omul cel subțire, cu pălărie verde și strai de pădurar ?

— Cel care taie trunchiul în bucăți ?

— Da, da, acela.

— Ei, ce-i cu dînsul ? De-ar isprăvi mai repede, că m-asurzește cu guițarea lui, de azi de dimineață de cînd a început. Îmi vine să-mi iau cîmpii...

Gazda mea m-a tras deoparte, de parcă, în vacarmul acelui infernal de ferăstrău, s-ar fi putut s-audă omul cu pricina ce vorbim noi :

L-au prins acum doi ani, aicea, jos în sat. Fura tot ce putea ; dar mai ales mîncare. Se îmbrăca în strai călugăresc, că era tînăr și subțirel, rumân la față și cu ochii negri, și ieșea la-nserat. „Blagoslovește ! „Blagoslovește !" Cine-l mai putea observa la chip, pe întuneric ? Intra prin pivniți, cotrobăind prin oale. Dacă dădea de carne, lua ; dacă nu, nu. Astăzi așa, se plînge notarul, mîne răcnește coana preoteasă, poimîine ridică palmele spre cer dăscălița... Cine să fie ? Cine ? Acuma, este aici la noi în sat o femeie înaltă și voinică, ca un haiduc, o cheamă Varvara ; și ea, avînd un oarecare prepus, se hotărăște să se pună la

pîndă. Ş-aşa, într-o sară, vede pe călugăriţa cea străină cum se strecoară pe cărare, ducînd ceva sub rantie. Fără de frică, se ia îndată după dînsa ; dar nu pe-acelaşi drum, ci mai pe ocolite, tot prin grădini şi prin livezi, o clipă nepierzîndu-l din vedere. Ş-aşa s-a tot dus după el, pînă în vale, jos, la o casă de gospodar pe care-o cunoştea. Lasă călugăriţa să intre şi ea se uită pe fereastră. O vede că se dezbracă de rantie, că leapădă din cap barizul ş-apoi, rîzînd, cum prinde să înfulece din oala de sarmale, pe care-o adusese. Abia atunci, tiptil, se depărtează şi, fuga la jandarmerie, de spune ce şi cum şi-i ia cu dînsa. Cînd au ajuns, hoţul şi cu nevastă-sa erau încă la masă, benchetuiau.

— Ei şi ?

— Ei şi, i-au prins. Cela, deştept, a şi mărturisit pe loc, nu s-a împotrivit ; ba, chiar, politicos, i-a poftit şi pe dînşii să se înfrupte din sarmale.

— Şi cît i-a dat ?

— Vreo patru ani, ori cinci ; dar n-a făcut mai mult de doi. A spus aşa judecătorilor : că n-avea ce mînca, n-avea pămînt şi nu găsea de lucru, că numai foamea l-a împins... L-au pus să jure că n-are să mai fure niciodată, i-au dat maşina pe care o vedeţi ş-apoi l-au slobozit din închisoare. Ce ziceţi ?

— Extraordinar !...

Mătuşa Lisaveta se încreţea de rîs, cu mîna la gură, grozav de încîntată de povestea ei. Şi mie nici vorbă că-mi venea să rîd, imaginîndu-mi cum vîra mîna prin oale hoţul cu pricina şi cum se înfruptau şi furii şi jandarmii din sarmale ; dar, în acelaşi timp, ochii cei negri cu sclipiri de cuţite ai celui care tăia cu voluptate trupuri de brazi, de paltini şi stejari, îmi scrijelaseră în minte o amintire neplăcută, fioroasă.

— Cel care a furat şi-a omorît va mai fura şi va mai omorî ! am zis, posomorîtă.

— N-a omorît !... l-a apărat, cu sîrg, bătrîna.

Era să-i spun „de unde ştii ?", dar am tăcut. Povestea nostimă pe care o aflasem mă-ncrîncena şi-apropierea acelui om de care se vorbise mă-nfiora, ca totdeauna enigmele cu multe feţe, pe care zădarnic cerci să le dezlegi. Era un om de treabă tăietorul ? Avea să-şi ţie jurămîntul ? Ori poate că la adăpostul acestei ocupaţii onorabile, punea la cale cine mai ştie ce blesteme ţii ? Ori poate că în-

tr-adevăr doar foamea, ca pe un lup, îl împinsese să intre prin pivniți și șuri, după mîncare ? Poate considera un fel de glumă faptul că se îmbrăca în strai de la călugăriță umblînd după o oală de borș sau de sarmale ? Dar, mai degrabă fusese prins la început de carieră, cînd de abia furase oul, căruia avea, desigur, să-i urmeze boul, și-apoi, de-aici pînă la cine știe ce nelegiuire, e doar un pas.

— Și-și face bine treaba ? am întrebat.

— Cu străşnicie ! E chemat peste tot. A fost și în Ardeal, unde-a făcut parale bune.

— Hm ! am pus punct poveștii, suind în grabă pe cerdac. De-ar isprăvi mai iute și s-ar duce.

— Vi-i teamă ?... m-a iscodit, șireată, mama Lisaveta, privindu-mă de jos în sus.

— Teamă ? De ce ? Mă asurzește, asta-i !...

Și, totuși, neplăcerea și sila ce mă încercau nu se legau numai de guițarea sfîșietoare a trunchiurilor ciopîrțite, tăiate în bucăți. Era ceva cu mult mai larg, mai general, un fel de farsă sinistră pe care o jucau pe lume lucrurile toate ; aspectele înșelătoare care-și schimbau întruna chipul, cînd le priveai stăruitor ; taina ce îmbrăca în manta-i sumbră orice obraz cît de frumos și cît de tînăr, rîsul și gluma ce-năbușea suspinul de durere și poate chinul, crima care mergea alături pe cărare cu cinstea, avînd același chip, minciuna care jura cu mîna sprijinită pe cruce, în timp ce adevărul și sinceritatea se tăvăleau, plîngînd, într-o mocirlă... O oală de sarmale ? O farsă ? Cu inima bătînd, m-am încuiat în casă. Tăcerea, înjunghiată de moarte, urla sfîșietor, și nimeni nu-i sărea în ajutor.

*

Nici vorbă că nu cred în vrăji, deși ochii mulțimii mă deoache, dîndu-mi senzația ciudată că-mi pierd pentru o vreme personalitatea și-aș putea fi, deci, transformată în broască, șoarec, pom ori stană ; nu, nu e vorba de putere hipnotică, căci chiar în fața unor mari maeștri ai sugestiei, ce porunceau unei săli arhipline, eu nu puteam nici mîinile să mi le încleștez, d-apoi să cad pe spate, s-adorm ori să cînt cucoșește ? De-asemeni, de morți și de fantome nu mi-a fost frică niciodată, nici cînd eram copilă ; în ciuda vedeniilor ce mă-nspăimîntă, noaptea, uneori, și

care n-au cu cele de mai sus decît o aparentă asemănare şi comportament. În draci, iarăşi nu cred ; nu zic „bineneţeles", căci, spre mirarea mea, am constatat că intelectuali de mare clasă aveau altă credinţă decît mine ; mi-aduc aminte de unul, om învăţat, inteligent şi fin, în stare să ne vorbească ore întregi de Goethe ori Shakespeare, care avea nevoie de tovărăşia noastră ca să se-ntoarcă, noaptea, acasă, pe-ntuneric.

— Am de trecut un pod !... spunea el, ca pe-o glumă, c-un rîs cam tremurat.

Asta se petrecea la ţară, în preajma unei sfinte mănăstiri, de-aceea, poate, presupunea amicul nostru că se ascund sub poduri „necuraţii". Nu credeţi ? V-asigur că-i adevărat ; mi-a spus-o mie, într-o seară ; mi s-a plecat, în taină, la ureche, şi-a rostit sacadat :

— Mă tem de dra-cu !...

Eu nu mă tem decît de două lucruri : de oameni — şi mai precis, de ceea ce e rău în ei —, şi de sînge. Toate vedeniile mele sînt provocate de cea dintîi ; cît despre cea de-a doua, legată, probabil, strîns de prima, mă face aproape să leşin, ba, cîteodată, chiar numai la închipuirea sîngelui ce-ar picura, ar curge ori ar ţîşni. În general, pînă şi doctorii se uită, zîmbind ironic, cînd le destăinuiesc slăbiciunea mea :

— Să ştiţi că-mi vine rău !...

— Da, da, lasă că ştim ! Să nu vă fie frică !

Aşa s-a întîmplat, la Institutul Cantacuzino, unde m-am dus, pentru întîia oară, să-mi fac, ca toată lumea, analizele...

Mi-a strîns braţul cu chinga, a tras cît a putut de catarame, ca să-mi găsească vena, apoi m-a înţepat şi-a început a trage sînge... Îndată ce-am simţit pîrăul roşu curgînd şi gîlgîind în eprubetă, m-am rezemat, sfîrşită, de perete.

— Sînteţi albă ca varul !... a spus, cu spaimă, medicul. Vi-i rău ?

— Îmi vine ameţeală !... am murmurat, pe cînd simţeam că mă arunc în gol...

— Am crezut că glumiţi !... s-a scuzat el, apoi, în timp ce îmi reveneam, pe canapeaua pe care mă culcase.

Da, pare-a fi o glumă, o glumă care, ca multe altele, poate să te ademenească pe margini de prăpăstii, cînd nu se-ntîmplă să sfîrşească tragic...

În orice caz, e cert că-i bine să mă feresc de culorile sîngerii, chiar cînd ceva nu curge, ci doar se mișcă, flutură, așa cum fîlfîiau perdelele acelea, de la cocheta căsuță din pădure ce ne-a atras privirile ca un magnet, cînd am trecut pe lîngă dînsa.

Aveam nevoie de odihnă. Nu mă simțeam prea bine cu sănătatea și căutam, ca de-obicei, un loc retras, în margine de lume, unde să gust căderea toamnei. După lungi colindări pe valea Prahovei, prin toate stațiunile de munte, Sinaia, Predeal, Bușteni, Brașov, m-am hotărît pentru o mică localitate mai puțin umblată, unde găsisem o stradă singuratică, urcînd spre-o rîpă depărtată și inaccesibilă. Fixasem prețul, dădusem și arvună și, mulțămită, mai colindam pe ici, pe colo, cu pas alene, mai înainte de a porni îndărăt, înspre Constanța, cînd, dintr-o dată am tresărit : în dreapta mea, doar la doi pași, își flutura spre mine perdelele o vilișoară de basm. Nu vă pot spune cît de drăguță era. De lemn, un lemn ars, de-un maroniu aproape negru, obloane verzi, perdele aproape roșii. Micuță, ţuguiată, jos cu terasă, sus cu balcon, și-n jur, o grădiniță cu flori și cîțiva pomi, un nuc stufos în fund...

— Asta-i ! am zis.

Nu-mi venea să-mi cred ochilor. Cum de trecusem fără s-o bag în seamă ? Și ce noroc să dau de ea în cea din urmă clipă, pe cînd mă pregăteam să plec ? Acuma rămînea un singur lucru, să intru cît mai iute, să văd dacă e de închiriat și de nu-i ocupată ? Cu inima bătînd, am încercat portița ; era deschisă. Intrînd, mă apucase teama că nimeni nu-i acasă, că vila-i încuiată, așa tîrziu în toamnă, la începutul lui noiemvrie. Am ocolit căsuța, privind-o cu admirație din toate unghiurile. Ajunsă-n dos, nici n-a mai fost nevoie să bat, căci ușa s-a deschis, pe cînd stăpîna acelei mici comori îmi răsărea, prietinoasă, înainte.

— Nu. Nu-i închiriată.

— Aș vrea s-o văd.

— Poftiți !

Parcă înăuntru era și mai frumoasă. Deși cu trei odăi, din care două comunicau, părea plină de colțuri, sălițe, cotloane, — ca un mic labirint din care, odată intrat, aveai impresia că n-ai mai putea ieși. Mobilier de gust, orînduire perfectă, paturi comode, oale de flori și geamuri

pretutindeni, orgie de ferestre, pe care perdelele înalte și subțiri puneau o fluturare purpurie, de parcă soarele ce apunea se spînzurase într-o suliță a zării și sîngele ce-i gîlgîia din rană se răspîndise pe întreg pămîntul, tămîn-jind și draperiile căsuței mele. Și nu numai perdelele, chiar și divanele erau pline de asfințit, ba și pernuțele zvîrlite cu mult gust în toate colțurile, pe scaune, fotolii, pe banchete...

— Îmi place, am spus eu, entuziasmată. O-nchiriez.

— Pe cîtă vreme ?

— Nu știu. Aș sta mai mult.

— Să știți că e cam scumpă.

— Nu mă interesează. Aș vrea s-o-nchiriez cu anul.

— Asta-i mai greu.

— De ce ?

— Mai am și eu prietini, obligații... În fine... vom vedea pe urmă... Cînd veniți ?

— Imediat ! Și vă rog mult să vă gîndiți la ce v-am spus : cu anul ! Mai știi ? Poate mă instalez aici pe toată viața !

Gazda a rîs :

— Și eu ce fac ?

— V-o cumpăr !

— Exclus. N-o vînd. Eu am făcut, cu mîna mea, tot ce-i aici : mesuțe și dulapuri, scaune și banchete...

— Cum asta ?

— Am un atelier în dos... Priviți !...

Și, deschizîndu-și pumnii, mi-a arătat palmele roșii, umflate și crăpate.

— Eu am făcut și gardul, a zis. Eu am săpat grădina. Eu am pus florile. Am sădit pomii. Am reparat obloanele, ferestrele. Am făcut totul. Ș-acum, s-o vînd ?

— Vă înțeleg, am spus. Și vă admir. Ceea ce ați realizat e-o mică operă de artă.

— Da ? Zău ? Veniți să vă arăt mansarda...

Am urcat scări în pantă. Sus, o-ncăpere ticsită de lucruri vechi, de gust : dantele și covoare, tăvi de aramă, fotolii bătrînești, strachini, ulcioare, stampe, lămpi, sfeșnice, casete... Ici o mesuță cu incrustații în sidef, colo un dulapaș cu multe saltarașe ; lîngă un gemuleț ca un hublot, o masă joasă cu trei picioare, sub o aplică în lemn înfățișînd o crizantemă, un paravan de China, original... Iar în balcon, un mic restaurant pentru ciocănitori, vrăbii și

pițigușI, — clienți care se și aflau la masă și au zburat, discreți, cînd am intrat...

Mi s-a părut un secol pînă ce m-am întors de la Constanța și toată vremea, pînă ce m-am pornit de-acasă, nu m-am gîndit decît la argumentele cu care s-o conving pe gazdă să-mi cedeze căsuța. Mi se părea c-am dat peste ceva ce-am căutat o viață-ntreagă și acuma grija cea mare era ca nu cumva s-o scap din mînă...

M-am instalat cu voluptate. Mi-am aranjat cu grijă șevaletul, cutia de culori, caietele, cartoanele și blocurile, creioanele și acuarelele, pastelurile... Cînd dam perdelele în laturi de pe nenumăratele ferestre, ce-mi aduceau parcă întreaga lumină de afară, eram ca-ntr-un adevărat atelier. Soba mare, înaltă, cu ocniță și cu prichici de lemn, se încălzea perfect. Bancheta trasă în fața focului de lemne ce trosneau, pe care îmi puneam ceșcuța de cafea, precum și jețul larg și moale în care m-așezam, ca să privesc cum flutură pe munți ninsoarea, îmi aminteau de casa cea veche a bunicii mele, cu miros de gutui și de olendri și mă simțeam grozav de fericită, atît de fericită, că nu-mi venea să cred că e ceva real.

— Nu, nu se poate, îmi spuneam, desigur că visez. Prin ce vrăjitorie a apărut așa, ca din senin, căsuța asta minunată ? Și cum de n-am văzut-o, cînd am trecut la deal ? Îmi pare imposibil să n-o fi luat în seamă, dacă era la locul ei. Atunci ? Poate că nu era ? Și-a apărut ca din pămînt, la un semnal necunoscut ? Ori poate că era, dar ochii mei erau vrăjiți ca să n-o vadă ? Dar eu nu cred în vrăji, nici în fantome, așa că e realitate. Sînt eu, Miranda Val, în cea mai minunată căsuță de pe lume, și nimeni și nimic nu mă împiedică să stau aicea cît poftesc, întruna, cu lunile, cu anii, ori chiar să nu mai plec...

Am tras perdelele ș-am adormit îndată, fericită. Nu știu dac-am visat ; poate-am visat ori poate n-am visat ; într-un tîrziu, am tresărit : se auzea un ciocănit ușor.

Am deschis ochii :

— Cioc-cioc ! Cioc-cioc !...

Se auzea îndepărtat și tainic. Cineva încerca să intre, să deschidă. N-am aprins lampa, deși butonul era la îndemîna mînei mele drepte, lîngă pat. Nici nu era nevoie. În cameră era lumină îmbujorată, de parcă un incendiu izbucnise undeva în preajmă și flacările intrau pînă la mine, prin draperiile nenumărate... Se zăreau slab contururile

mobilelor, ca niște negri tăciuni într-un morman care arsese și-acuma era stins.

— Cioc-cioc ! Cioc-cioc !...

Nu, nu puteau să fie hoții. Desigur cineva voia să mă avertizeze că arde undeva. M-am dat jos, bîjbîind, și m-am apropiat de geam, să dau perdeaua la o parte. M-am aplecat, și nu înțeleg ce s-a-ntîmplat. O lovitură cumplită peste gură și, pe cînd mă răsturnam ca un fotoliu ori un dulap, fluviul cel roșu țîșnea din toate părțile, umplîndu-mă de sînge...

O clipă n-am mai știut nimic. Simțeam doar recele podelei sub cap. Rana zvîcnea cu-atîta putere, de parcă cineva-mi smulsese cu cleștele toți dinții și măselele din gură. Apoi, deodată am început să gem, să plîng, să schiaun. Dar nimeni nu mă auzea ori nu voia să mă audă. Casa zvîcnea, cuprinsă din ce în ce de flăcări tot mai aprinse, tot mai strălucitoare, — limbi lungi de sînge care curgeau de sus, din toate părțile, pe mine, întruna, sufocîndu-mă...

Visam ?

Nu, nu visam. Casa mă apucase-n gheare și mă ținea prizonieră, pe cînd eu încercam zădarnic să mă ridic, să chem, să strig după-ajutor... M-ademenise, ca să mă ucidă, și-acum rînjea la mine cu mii de guri înflăcărate, bătîndu-și joc c-am fost așa naivă s-o cred altminteri decît părea.

— Ei, și ? ar zice cel ce mă ascultă povestind.

— Ei, și, nimic. Atîta. Cînd mi-am venit în fire și m-am sculat, ca să mă duc la baie, să mă spăl, am înțeles : casa m-ademenise cu ciocul unei paseri ce bate-n geam ; ca mai pe urmă, să-mi puie piedică piciorul unui scaun. Noroc că nu mi-au sărit dinții, ori că n-am dat cu tîmpla de fierul broaștei de la sertarul întredeschis al mesei...

— Așadar, totul se lămurește...

— Afară de un lucru : de ce-am intrat în casă, cunoscîndu-mi meteahna ?

— Care meteahnă ?

— Meteahna de care v-am vorbit : c-atunci cînd văd sînge curgînd sau culoarea sîngerie, îmi pierd pentru o clipă cunoștința și devin taur ce se repede cu coarnele-nainte...

— Atunci, înseamnă că „bestia" ați fi chiar dumneavoastră ?

— Posibil.

— Şi casa, toreadorul care vă incită ?

— Se poate. Sîntem cu toţii vinovaţi şi învinuim pe alţii : ţigări aprinse, ochi injectaţi, haine înflăcărate, apusuri roşietice şi... case care iau foc. Şi, totuşi, nu înţeleg de ce-am intrat.

— Aţi simţit mirosul de sînge din arenă ?

— Probabil. Şi am riscat să cad sub pelerina crîncenă... ca o dihanie — „lup în blană de miel", cum spune cîteodată Rec, privindu-mă cu coada sprîncenei drepte ridicate şi cu un zîmbet şi acrişor şi dulce. Căci, pe cînd tace lîngă mine, făcîndu-se că doarme şi stînd cu ochii închişi, el mă aude şi mă priveşte cum mă zbat, ca o fiară în cuşcă, ce muşcă cu furie neputincioasă gratii de fier şi, în disperarea ei, îşi rupe şi-şi sfîşie cu gheare ascuţite carnea, făcînd spume la gură, — în timp ce execută salturi enorme, nebuneşti. Aşa cum sărea Marea, în ziua aceea cînd am fugit de-acasă pe ţărm : îşi repezea talazurile cu-aşa putere în mal, c-aproape ajungea-n şoseaua de sus, de pe faleza naltă. În muşcătura ei, cu dinţi albi, ascuţiţi, şi-n zdreptănatul ghearelor albastre, frînturi de mal se desfăceau, surpîndu-se în avalanşe. Ce voia oare ? Să schimbe lumea ? Ori să transforme peisajul cu totul, nivelîndu-l ? Să umple imensul gol ce-o despărţea de ţărmuri ? Să treacă pe cîmpii, victorioasă, să-nece toate în apele-i năvalnice ? Voia să se răzbune ? Pe cine ? Revolta ei cumplită mă-nspăimînta. O priveam fascinată, gîndindu-mă că poate şi Rec se-nspăimînta la fel la fioroasele privelişti ce i le oferea sufletul meu, în clipe de furtună, ca cele ce se stîrniseră în după masa ceea... Le auzea cum gem şi cum blestemă, cum urlă, cum urăsc, cum se revoltă, cum muşcă şi sfîşie cu ghearele ? Deşi mă izolam în turn de piatră închis cu uriaşe lăcăţi, o cremene ce nu putea fi sfărîmată, el, totuşi, străpungea prin stană, privind cu ochii lui ageri ce se petrece în măruntaiele cetăţii. Apoi, se retrăgea, se da deoparte, ori chiar pleca la adăpost şi aştepta, cu calm, să treacă vijelia. Şi, cînd vedea că toate sînt normale, că Marea a intrat în albia-i obişnuită, ba chiar că-i ca un mieluşel gata să i se gudure, cuminte, la picioare, atunci, ieşea din adăpost, de parcă nimic nu se-ntîmplase, şi-naintînd cu pas egal, spunea cu glasu-i mat :

— Ce mai faci, Daşule ?

Şi eu, în timp ce-mi ghemuiam în subsuoara-i fruntea, spuneam şi alintat şi dulce :

— Bine.

Şi dacă, totuşi, îi cercetam cu ochii punctul cel vulnerabil al lui Siegfried, ca să-i pătrund enigma, care-l făcea mereu victorios, el îmi spunea, fără să mă privească :

— Te-nşeli. Sînt Linton, omul de vată şi carton !

Om de carton ? Da, poate ; totuşi, acest carton avea şi el spaimele lui. De pildă, plînsul. Cum apărea un bob de rouă în ochii mei înouraţi, pe dată, sărea în laturi, ca muşcat de şarpe :

— Te rog ! Nu plînge ! Nu suport !...

Ba, chiar, cu cît aveam mai mare nevoie de el, ca să mă potolească, cu-atît se-nstrăina, se-ndepărta, — ca soarele ascuns în nouri, pe cînd picuşii prind să răpăie mai deşi şi tot mai deşi, înnegurînd deodată toate apele, pînă-n adînc de zări de-un tragic violet, pînă-n afund de valuri negre-maronii, cu spume albe pe deasupra.

— De ce plîngi ?

— Nu ştiu.

— Te-am supărat ?

— Nu.

— Eşti bolnavă ?

— Nu, nu.

— Te doare ceva ?

— Nu.

— Atunci, de ce ?

— Nu ştiu !...

Aşa m-a întrebat atunci, în parc ; acum nu mă mai întreba, ştia de mai înainte dialogul. Acuma intra în nouri deşi, şi numai după ce ploaia îşi deşerta amarul, de capul ei, de nimeni neajutată, numai atunci scotea şi el deodată fruntea-i luminoasă, răspîndind soare peste talazuri viorii, pînă departe...

— Hai, mergi pe plajă ?

— Merg !...

— Dar te îmbraci cum îţi spun eu.

— Da.

— De unde ştia el oare ce voiam eu să-mbrac ?

— Dacă îţi pui bluza transparentă, nu merg cu tine ; trec drumul şi te-nsoţesc de la distanţă.

Dacă i-aş spune şi eu Mării ce haină să îmbrace, oare m-ar asculta ? Sigur că nu ; dar eu nu-i cer nimica, îmi

place orișicum : și albă și albastră și verde și trandafirie și neagră și violetă și cafenie... și cu talazuri mari, și visătoare, și sclipitoare, și lăptoasă, și hohotind de rîs, și tînguindu-se amarnic... Oricum, era tot Marea mea, așa cum Rec era misterul meu nedezlegat căruia nu-i puteam potrivi cheie...

*

Oare ce cred despre mine cei ce mă văd cum mă aplec mereu, culegînd din nisip ceva ce vîr în buzunar ? Poate-și închipuiesc că bat mătănii apusului, ce uneori deschide în văzduhuri misterioase bisericuțe ale căror vitralii multicolore lucesc de parcă s-ar fi aprins tot cerul ? Și-n adevăr, de ce n-aș face-o, cînd sînt atît de plină de păcate, ca acel vechi dulap al gazdei mele, în care zăceau strat peste strat foi de ziare lipite cu clei de făină întărit ca cimentul. A trebuit să „sap" trei zile-n șir în acel dulap, unde-am găsit, mai pe la fund, morți care-l cunoscuseră pe Calinderu, Marghiloman, Carol I, ba, asistaseră și la luarea Plevnei și la asaltul Griviței ; scria pe pietrele lor funerare mucezite, șterse și înegrite de vechime, pe care cu un adevărat respect le-am aruncat în fundul curții, peste movila de gunoaie.

Dar orișicît săpasem și curățasem dulapul-fenomen, cîte un colț din giulgiul îngălbenit, pătat de muște, ori cîte-o țandără de pap osificat tot se mai arăta, din cînd în cînd, ca o fantomă, — așa cum căpețelul unei eșarfe din surîsul celeilalte Mirande mai încerca să-mi fluture pe buze ori cîte-un fulg din puful privirii ei înaripate mai tresărea în vînăta-mi privire și dansul unui pas alene reprodus parcă cu încetinitorul mai încerca să-mi amintească de zvîcnetul mersului său impulsiv și turbulent, care-l făcea pe Rec să poruncească :

— Destul cu joaca ! Mă obosești !...

Dar, dacă m-ați întreba ceva mai însemnat despre greșelele din intimul meu cimitir-dulap, aș sta ca împietrită, neputînd îngăima nici două vorbe, ori poate că aș scoate, din sărăcia mea, ce mi-ar trece prin minte, orice-ntîmplare idioată, fără de nici un haz, de pildă :

— E poate vorba de certuri, jigniri, suspiciuni ?

Ce v-aș răspunde ?

— Ați întîlnit vreodată un gușat ?

— Dar dumneavoastră ?

— Eu da. Era într-o vară, acum vreo zece ani, ori poate chiar mai mult, căci pozele din vremea ceea m-arată atît de tînără, că nu mă recunosc. Eram în munţi, la două mii de metri înălţime. Umblam de-alungul unei ape, ziua-n amiaza mare, pe la orele două, cînd soarele varsă deasupra capetelor, din podul cerului, lumină albă, crudă, strălucitoare ca un argint topit. Şuvoiul, ca lacrima de limpede, sărea din piatră-n piatră, cu dulce behăit de oi şi gîlgîieli de porumbei sălbatici. Jocul şi ghiduşia acestor nesfîrşite cîrduri de puişori sălbatici, ce se scăldau fără de grijă în cascada apei, trezea tăcerea neclintită a munţilor ce ne încercuiau de jos şi pînă sus, ca un somn împietrit de veacuri şi prefăcut în piscuri, rîpe, clomburi şi stînci. O mantie măreaţă, verde, ca o cortină trasă peste misterioase visuri ale acelor stranii uriaşi, ne-nvăluia în umbra-i catifelată şi prietinoasă. Părea că spune :

— Staţi ! Staţi puţin ! Acuş tragem perdeaua !...

Ne-am aşezat pe bănci de piatră. Am aşteptat o vreme, dar, cum spectacolul întîrzia, am părăsit cu pas alene amfiteatrul şi am pornit-o iar, tot înainte, pe cărăruşa bătucită ce nu ducea spre nicăieri, spre nici un nume, nici un sat, oraş ori ţară ; ducea doar spre lumină şi zîmbet, doar spre frumuseţă şi mai ales spre tihnă, spre pace, o pace-atît de vie, că îţi intra în nări, te mîngîia pe frunte, te-mbrăţişa, te săruta pe amîndoi obrajii, îţi răcorea palma fierbinte ; ba, îţi intra şi-n inimă, îţi cobora pînă în măruntaie, te pătrundea ca o săgeată şi arzătoare şi dureroasă parcă, stîrnindu-ţi lacrimi de mătasă.

— Doamne, ce vis !... O clipă ca aceasta e ca un somn din care ai vrea să nu te mai deştepţi.

— Da, mi-a răspuns tovarăşa care-mi mergea alături, pe cărare. Nimic nu distonează, nimic nu sfarmă oglinda magică în care se reflectă întreaga frumuseţă. Poate că asta-i fericirea ? O lumină intensă, fără de umbre şi fantome, o tăcere deplină, fără un ţipăt, fără un geamăt. O intimă singurătate, fără un spin, fără de şerpi şi de sălbătăciuni. Un rai !

Atunci, deodată, am zărit ceva mişcînd, cu grabă, pe cărare. Venea-mpotriva noastră. Un om. Şi, pe măsură ce s-apropia, îi vedeam straiul de cioban, opincile-n picioare şi cuşma jerpelită-n cap.

— Un om !...

— Ei și ? a zis tovarășa de drum.

Omul s-apropia. Și pe măsură ce s-apropia, pădurea se trezea din somn, dînd glas de gaițe și de cucuvele, munții își plecau frunțile umbrind cărarea îngustă pe care ne mișcam, pîrăul se smuncea și da din coate, speriat, cîte o rădăcină ne punea piedici, gata să ne răstoarne, ba și lumina se-ngălbenise parcă și începuse să pîlpîie în vîntul care se trezise și el, deodată, ca prin farmec. Se stinge soarele ? S-a îngustat pîrăul ? Ne strînge valea-n brațe pietroase ? Se strîmbă muntele trezit din visuri ? S-a răsturnat tăcerea-n gloduri și ne privește de acolo, mînioasă ? Și unde s-a pitit singurătatea, de-o strigă pașii omului ce ne aține calea în cărare ?

— Un gușat !...

— Vai, n-am văzut niciodată !... Ce facem ?

— Nimic.

— Are o bîtă !

— Ei, și ?

— Dacă ne trage-n cap ?

— De ce ?

— Poate-i nebun !

— Nu cred.

— Ori beat !

— Săracul ! E-n stare de orice !...

Îmi băteau inimile-n piept ; n-aș fi crezut că am mai multe. Furtuna spaimei ce se trezise în adîncuri îmi ridica praful în ochi, orbindu-mă. Urechile îmi vîjîiau. Picioarele îmi deveniseră de lemn. Eram ca o sperietoare de ciori, pe care o pală de vînt mai tare e gata s-o răstoarne, ori o păpușă de cîrpă cu mecanism, care merge-nainte, pe cărare, automată, fără de țintă, pe cînd rotițele-i interioare se învîrteau tot mai încet, tot mai încet, gata să se oprească...

— Ei, și ? ați întreba.

— Ei, și, necunoscutul ce ne ieșise în cale a trecut. Simțise oare că ne fusese teamă de el ? Nu cred. A trecut liniștit. Din senin apăruse, într-o clipă a dispărut. Dar, frumusețea naturii din jur fusese pentru mine știrbită. Eram pe malul Sebeșului, mergînd spre Oașa-Mică. Un drum pe-o cărărușă bătucită, pe malul unei ape de munte, la ora două după-masă. O zi ca toate zilele, din lumea noastră de pe pămînt, nu dintr-un vis amăgitor. Și noi doar simple muritoare, ce întîlnisem în cale, pentru prima oară, un gușat.

Atît de egocentriști sîntem, că-i greu să ne imaginăm că ceva rău poate să ni se-ntîmple *nouă*. Mi-aduc aminte de minunata judecată logică pe care o făceam cînd eram mică, la vremea cînd eul meu mai era prins de buricul mamei Naturi și nu mi-l despărțise încă cu foarfecele moașa Conștiință :

— Eu sînt viața, lumea. Lumea nu poate dispărea, deci eu nu pot muri.

Dar chiar și mai tîrziu, după ce ne pitim în hruba fiindței noastre, și-atunci ne pare că noi facem excepție. De ce ? Probabil tot dintr-un fel de falsă certitudine că numai noi sîntem reali, iar restul se înglobează în cantitatea neglijabilă a mulțimii, a lumii în totalitatea ei. Lor li se poate întîmpla orice, chiar lucrurile cele mai abracadabrante și mai neverosimile, pe cîtă vreme eul nostru are o maiestate și o vigoare ce-l face imun la crîncenele și, în același timp, vulgarele evenimente ale vieții.

Cînd ni se-ntîmplă, totuși, să fim tratați de soartă ca niște simpli muritori de rînd, sîntem ș-atunci atît de orbi și încrezuți, că ne gîndim :

— E o excepție...

Ori :

— E o eroare...

Dacă ne moare cineva iubit, cercăm cu toată puterea să credem că e un vis ce trebuie uitat. Dacă ne-mbolnăvim, refuzăm să admitem c-ar putea fi un caz mortal. Dacă ni se întîmplă o cumpănă, uimirea e atît de mare, că-ntrece frica și durerea.

Îmi amintesc de-o zi de vară, caldă, însorită. Făcusem o excursie în munți și mă-ntorsesem frîntă și-ncălzită. Așteptînd masa, în cerdacul de lemn monahicesc, mă așezasem într-un șezlong, să mă odihnesc. Era, de nu mă-nșel, unu și jumătate și cum, la douăzeci și cinci de ani, nu poți s-adormi pe scaun, așa, în plină zi, — ca o băbuță —, pe cînd gospodăria umblă și se agită-n jur, mi s-a părut și mie straniu că moțăiam, cu capul plin de visuri zdrențuite și imagini ce mi se perindau haotic, pe sub pleoapele pe jumătate încleiate.

— La masă !...

Am tresărit, rupînd în grabă pînza de paianjen ce mă învăluise-n scaun. Am mîncat, ca de obicei, cu poftă, și

m-am culcat. De ce m-am dezbrăcat, vîrîndu-mă în aşternut, îmi pare straniu acum cînd mă gîndesc, căci nu mi se-ntîmpla să procedez astfel pentru eventuala odihnă de peste zi. Mă simţeam bine, chiar foarte bine şi veselă. Stînd învelită cu plapuma şi, cu caietul pe genunchi, am început a desena cu-nfrigurare.

— Ce faci aici? mi-a spus, intrîndu-mi în odaie, cineva.

— Nimic !

— Nimic ? Ia dă să văd ! Poftim ! Îţi arde de desene ! De ce nu te-ai culcat ? Te-a cam prins soarele şi eşti grozav de roşie la faţă. Ţi-e cald ?

— Un pic !

— Nu ai cumva temperatură ?

— Temperatură ? Eu ?

— Să-ţi punem termometrul.

— Îl pui degeaba : în viaţa mea n-am depăşit 37 şi ceva.

Şi, totuşi, aveam 38 şi jumătate ! Ciudat ! Nu cumva era termometrul stricat ? Nu desenasem atît de bine şi de uşor în viaţa mea. De ce să-mi ia caietul, guma şi creioanele ? Am protestat cu vehemenţă, m-am luptat chiar să le recuceresc ; dar, pînă la sfîrşit, am renunţat ; simţeam că mă cuprinde somnul, un somn încremenit, în care s-a ghemuit întregul „eu", cu toate gîndurile, simţirea, conştiinţa...

Nu m-am trezit din încleştarea asta decît tîrziu, cu capul greu. În cameră intrase fumul înserării, învăluind şi estompînd contururile. M-am coborît din pat, făcînd doi paşi nesiguri... şi m-am trezit deodată cu capul pe podeaua rece. O lungă şi-nghetată linişte roia în jurul meu, în chip absurd. Am crăpat ochii, ameţită. Întîi n-am înţeles unde mă aflu, nu cunoşteam volanul creţ şi des care-mi cădea pe nas, modelul cu bujori al lăvicerului, piciorul ros şi subţiat al scaunului... Apoi, s-au aşezat în jur punctele cardinale şi brusc odaia s-a întors cu faţa ş-am cunoscut-o. Eram în camera îngustă din dreapta casei. Uite bocancii mei, uite şi şorţul spînzurat de scaun... iar eu sînt jos, pe duşumea, în cămaşă de noapte şi mi-i frig.

— Oare de cînd stau pe podele ?... e primul gînd.

— Şi de ce oare ?... e-al doilea.

Un lung somn mă desparte de răspunsuri. O nefiinţă goală şi ceţoasă, fără un vis, fără un murmur, fără-o mişcare.

care. A, da ! Din depărtare ,sosesc întîrziate imaginile ultimelor clipe : m-am dat jos, am făcut cîţiva paşi, îmi era capul greu, ochii înceţoşaţi, mintea împrăştiată... Şi ?

— Deci, am leşinat !... Absurd ! Eu şi să leşin ? E imposibil !

Şi totuşi, eram jos, zăceam acolo, pe podele, dezbrăcată, simţeam răceala lemnului sub cap şi sub cămaşa subţirică de mătasă. Nu putea fi nici o îndoială. Absurdul şi neverosimilul mă vizitaseră : căzusem şi-mi pierdusem cunoştinţa.

Am început să plîng, mai mult de ciudă ; căci, în afară de toropeală şi vîjîiala din urechi, nu mă durea nimic. Cum am putut, m-am ridicat de jos, m-am dus la uşă ş-am început să strig. Ori cel puţin credeam că strig. Cum nimeni n-auzea, m-am aşezat in pat ş-am aşteptat. Cît ? N-aş putea să spun, căci timpul se dăduse tumba peste cap, ş-acuma orele erau minute, minuta zile şi ziua luni şi ani... A intrat cineva. Mi-a pus iar termometrul : 39 ! Apoi, a venit doctoriţa .M-a cercetat :

— Desigur o infecţie ! Penicilină !

A galopat penicilina din tîrgul cel mai apropiat pînă la mine şi a venit şi doctorul de la spitalul de acolo, să mă înţepe din patru-n patru ore. Am fost mutată-n altă cameră, la faţă, mai mare şi mai luminoasă. Eu însă tot cenuşiu vedeam în faţa ochilor şi-n gură cenuşă mestecam, pe cînd urechile îmi vîjîiau, ca un motor pornit să nu se mai oprească niciodată. Şi capul mă durea cumplit şi era greu că de abia puteam să mi-l ridic din perne.

Dar toate-au mers, pînă ce m-a-nţepat penicilina uleioasă. Atunci, deodată, puterile m-au părăsit şi-am prins a leşina întruna...

— Un şoc anafilactic !... Nu suportaţi penicilina. De ce n-aţi spus ?

Să spun ? Parcă ştiam ? Nu mai făcusem niciodată.

— Tensiune : 5 !

Injecţii, iute : cofeină, adrenalină, vitamina C, ulei camfora!...

— Temperatura : 35 cu 5 !

Eram ca o broască rîioasă : rece şi plină din cap pînă-n picioare de bube, struguri de bube, înghesuite, încălecate, suite una peste alta...

— Pulsul : 50 !

L-am întrebat, tîrziu după aceea, pe profesorul Ciucă :

— Spuneți-mi, doctore ! Puteam să mor ?

— Vedeți... hm !...

N-a vrut să-mi spuie ; alți doctori însă nu m-au crezut că avusesem tensiunea 5.

— Poveşti !...

Povestea asta, însă, m-a costat mult de tot. A durat doar cinci zile, dar m-a lăsat ca un schelet. Mă scăldam timp de cincisprezece ore, ba cîteodată şi treizeci, în baia unei temperaturi de 40 şi 41 grade ; cîteva ore de răgaz şi, iar cearşafuri ude şi ceţuri dese, ce mă înăbuşeau... Şi gustul de cenuşă era acuma fiere, pe cînd motorul din cap amenința să-mi explodeze capul.

Un singur om, ce nu era pe-atuncea medic, şi care mă veghea, a spus :

— Cred că-i malaria !

— Cu neputinţă ! au exclamat cei trei specialişti. S-abate de la toate regulile ! Unde e ciclul de răgaz ? Malaria cu treizeci ore de temperatură ?

Dar analizele i-au dezmințit. Şi-ndată, atebrina sosită cu avionul de la Bucureşti m-a şi pus pe picioare. A treia zi, mîncam carne în sînge şi făceam cea dintîi plimbare, sprijinită de subsuori, în livada de meri din dosul casei, — pe cînd medicul tînăr care-mi făcuse penicilina îmi povestea prin ce spaimă trecuse şi ce-i spusese şefului, pe care-l aducea în docaraş cu dînsul :

— Vai, maestre ! Dacă se curăţa !...

Asta i s-a părut eului meu cel mai absurd şi mai nepotrivit cu superbia lui. Putusem să dispar dintr-o dată de pe lume, ca orice muritor de rînd, să trec din leşinuri în nefiinţă, fără să ştiu, aşa, cît ai clipi !

Da, da, absurdele şi încîlcitele întîmplări nu sînt doar atributul visului atît de meşter de a sări de la una la alta, ca o maimuţă din plop pe casă, de pe casă în flori şi din flori pe uluci ; ca un ţap negru şi bărbos, din stîncă-n stîncă, ori ca lăcusta, pe care-o poţi cu cazmă urmări în saltu-i frînt, neaşteptat. Şi viaţa poate să egaleze visul, ba, cîteodată, să-l întreacă chiar, prin năzdrăvana şi diabolica-i imaginaţie.

De pildă, cine n-ar zice că-i invenţie povestea petrecută pe-o zi calmă de vară, în plin soare, doar la doi paşi de case şi de oameni ?

N-aveam pe-atunci decît opt ani şi mă aflam în munţi, tot în acel loc din Moldova, unde era să mă prăpădesc, mai tîrziu, în timpul acelei năstruşnice malarii, de care v-am vorbit. Sătui de-obişnuitele popasuri pe malul pîrăului, la umbra sălciilor scorburoase, ori sub făclia neagră a bradului înalt de sub pădure, precum şi de prea desele excursii scurte, pînă la Cerbărie ori la Pocrov, ne-am sfătuit, pe-o dimineaţă limpede de iulie, fără un pic de vînt, care ar fi putut s-aducă nori de ploaie, să luăm masa pe iarbă verde, în minunatele poieni de dincolo de iazul cel negru şi pustiu al lui Daniil, — poieni pe care mai cu seamă eu le jinduiam din depărtare, de cîte ori ieşeam să ne plimbăm pe Nemţişor. Luăm şi pături cu noi, să neodihnim în iarba înaltă, încă necositâ, după prînz. Florea, cu nouă ani mai mare decît mine, dorea să pescuiască şi cum, mai jos de drumul spre Cărbuna, se aflau locuri bune de păstrăvi, se potrivea cum nu se poate mai bine. Fără-ndoială, de-ale mîncării. Să nu uităm nici aparatul de fotografiat, de care Stela, sora mea mai mare, de frumuseţea căreia eram aşa de mîndră, ştia să se slujească ca nimeni altul, — un aparat micuţ, pe care îl purta pe după gîtu-i de lebădă, ca pe un colier de preţ. Stăm toată ziua acolo, sub pădure, şi ne întoarcem pe-nserate, cînd s-a mai răcorit. Facem şi noi ca excursioniştii ; bineînţeles că fără rucsacuri, fără bocanci şi fără alpenştocuri ; îmi şi venea să rid închipuindu-mi-o pe mititica şi durdulia tanti Lilica cu grei bocanci, ca pe puricele din poveste cu cîte cinci oca de fier la un picior ; cît despre vară-mea, Vera, înaltă şi voinică, ea ar fi fost în elementul ei în pantaloni, bocanci şi pălăriuţă verde de vînător pe pletele-i lungi, negre. Haine uşoare, o sprintenă jachetă, o pălărie de pai, ş-atîta... Coşarca cu merinde o duce fiecare pe rînd, ori doi purtînd-o pe un băţ.

Perfect. Zis şi făcut. Şi iată-ne ajunşi în acele poieni atît de jinduite. Într-adevăr că făcea drumul pe jos, prin căldura şi praful şoselei. Satisfăcuţi, ne-am aranjat culcuşul. Am întins jos, în iarba mătăsoasă şi parfumată, păturile. Am scos merindele ş-am ospătat, aşa cum se cuvine la excursii. De-acolo, de sus, de sub poală de codru, priveam la depărtatele ruini ale Cetăţii care ne aţintea cu coastele-i de stîncă binecunoscute şi cu împrejmuirile-i curgînd spre vale, ca un pîrău încolăcit şi împietrit. De fapt, nu era chiar aşa departe, doar doi, trei kilometri ; dar

o vedeam pentru întîia oară din acel loc puțin bătut de car și de picior de om și dintr-un unghi necunoscut ce ne făcea să ni se pară alta, puțin înstrăinată, depărtată.

Ziua se vestea minunată. Un pic îngreuiați de masă și puțin obosiți de drumul prin căldură, noi — cele patru fete — ne-am așternut bine pe somn, în timp ce Florea, mai sportiv ca noi, scobora înspre rîu, cu undița cu mulinat, tașca de muște și corfa pentru păstrăvi.

Somnul ori visul scurt, acolo, în mireasma sînziienelor, a cimbrișorului și a pelinului amar, în fîșîitul molcom al frunzelor abia atinse de palele de vînt fierbinți, ce se trezeau din cînd în cînd, de parcă ș-ar fi amintit c-aveau ceva de spus, în moalele culcuș al ierbilor înalte, a fost ceva cu totul neobișnuit. O dulce pace, o tihnă lină, străvezie, cînta și ciripea în crengi de brad, de-arin și de aluni... Umbra ne ocrotea de flacăra lui iulie, soarele ne privea printre gene și ne-arăta din vreme-n vreme sulița-i de aur, cu chip că ne păzește, să n-avem grijă, să odihnim în pace. În adevăr, n-aveam de ce ne teme. Eram doar la o zvîrlitură de băț de așezarea omenească. Trecători, chiar de-ar fi avut drum pe cărare, erau blînzi și cei mai mulți dintre ei ne cunoșteau. Fiare sălbatice nu coborau așa de jos, din sihla muntelui, ce ridica zid negru de brazi pînă la ceruri. Taurii ciurdelor de vite erau păziți cu bîta de flăcăiandri desculți și cu capul gol. Șerpi nu se aflau în regiune și, chiar dacă erau, nu erau veninoși. Hoți ? Da, e-adevărat că-n vremea ceea, se ridicase o bandă de tîlhari, ce dezbrăcase pe-un doctor și pe doctorița lui, pe cînd se pregăteau să facă-o baie în iaz la Daniil. Și tot acei blestemați opriseră niște excursioniști din drumul lor spre Sihăstria, deșertîndu-i de tot ce-aveau asupra lor : merinde, bani, echipament. Însă, așa ceva era greu de-nchipuit c-ar fi putut să ni se-ntîmple, căci, după cum se știe, asemenea povești — cînd nu-s inventii — nu se întîmplă decît acelorlalți, nu ție. Și mai cu seamă în plină zi, în soare clar ca o oglindă imensă ce reflecta toate din jur și pe-o zi atît de pașnică și lină, că pînă și oile se auzeau, pe vale, behăind mult mai suav ca de-obicei ; iar tălănguțele agățate de gîtul vacilor de pe tăpșanele domoale sunau ca niște clopote ale unei bisericuți ascunse undeva, în ierburi. Ba, uite, chiar și toaca ciocănitorii ne spune că sîntem în siguranță, ne bate cuie în poarta liniștii și pune lăcăți de taină la ușile necunoscutului...

— N-aveţi de ce vă teme !...

Aşa că, după ce-am dormit, văzînd că încă nu s-a-ntors pescarul nostru, ne-am ridicat şi-am cules flori ; apoi, alcătuind buchete mari, pe care abia de le puteam ţinea în mîni, le-am aşezat în iarbă, lîngă păturI, şi-am început a smulge pelin şi sunătoare : pelinul pentru purici, iar sunătoarea pentru ceai. Ba, tanti Lilica a şi-nceput să cînte, lucru ce arăta că-ntr-adevăr nu putea fi auditoriu-n preajmă ; pe cînd sora mea, Stela, făcea fotografii, dorind să imortalizeze acele clipe unice în felul lor.

Atunci, s-a auzit deodată o căruţă. Venea pe drumuşorul din marginea pădurii, hodorogind din fierării şi dîrdiind pe coastele de glod pietrificat, care-o făcea să meargă ca pe valuri. Un car frumos, pictat şi nou-nouţ, tras de cai murgi, bine hrăniţi, mînaţi de o nevastă tînără. Alături-ea de ea, pe scîndura slujind de bancă, doi jandarmi. În fîn, la spate, un băieţaş bălan. Veneau agale, ridicînd colbul drumuşorului de ţară şi trimiţîndu-ni-l în nas. Tanti Lilica a strănutat. Vera, cea mai aproape de drum, şi-a ferit faţa cu vălul. Stela era cu spatele. Cît despre mine, m-am făcut mititică-n ierburi... de ce ? Nici eu nu ştiu. Aşteptam să treacă-ntîi căruţa... însă, în loc de asta, am auzit cu groază :

— Opreşte !...

Femeia a strunit caii. Cu inima răcită, am văzut pe cei doi jandarmi dîndu-se jos. Îi priveam printre lungile mustăţi de ierburi ; fiind destul de-aproape ca să-i văd bine, pe cînd ei nu mă puteau zări în ascunzişul meu. Unul, cel mai înalt şi slab, cu ochelari, a dus mîna la şold şi-a scos din tocul de la spate un revolver. Nu-mi venea să-mi cred ochilor ! Celălalt, scund şi bondoc, c-o faţă roşie şi buhăită, avînd tunica descheiată pe o cămaşă de sudoare, s-a luat după cel dintîi, ca un căţel. Am înţeles numaidecît că erau ameţiţi. Dar ce voiau ? Femeia a tras căruţa laoparte şi-ncrucişîndu-şi braţele pe sîni, a rămas neclintită, absentă parcă ; aşa a stat cît a durat ciudatul episod care-ncepuse : cu mîinile subpuse, nepăsătoare, de parcă se săvîrşea lucrul cel mai firesc din lume.

Ofiţerul, cu revolverul în mîna-i tremurîndă, le-alinia-se pe cele trei tovarăşe-ale mele-n front :

— Cine sînteţi ?

A răspuns Vera, bineînţeles.

— Hîrtiile !...

— N-avem hîrtii. Locuim în sat, la doi paşi de-aici, sîntem oaspeţii primarului.

— Ce primar ? a zbierat cel cu ochelari. N-aveţi hîrtii, mergeţi la secţie !...

— Bine, dar, înţelegeţi...

— Gura ! a poruncit cel slăbănog, uitîndu-se cu ură, pe după sticla ochelarilor. Vă ştiu el, lasă ! că nu-s de ieri de-alaltăieri ! Bandiţi ! Asta sînteţi ! Umblaţi cu banda prin păduri şi-mi faceţi mie greutăţi ! Vă-nchipuiţi că mult o să vă meargă ?

Vară-mea, Vera, ca proaspăt avocat ieşit de pe băncile Facultăţii de Drept, a dat să-nceapă o pledoarie... dar, de la cele dintîi vorbe, ochelărosul a oprit-o brutal.

— Taci ! Nelegiuit în haine muiereşti !... Ce, crezi că nu te ştiu ? Nu te cunosc ? Te-mpuşc, mă, tu, auzi ? Te-mpuşc pe dată, ca pe-un cîne, făcîndu-te scăpat ! Mă înţelegi ?

Se-apropiase la un pas de Vera, cu revolverul bîţîind în mîna-i nesigură. Avea ochi injectaţi şi privire tulbure. Dacă scapă cocoşul ? mă gîndeam, simţind că-mi stă inima în loc, blocată ca într-un vis de groază. Toate ca toate, chiar glumă dac-ar fi, dar cînd un om beat turtă ţine-un pistol în mînă, atunci, orice e cu putinţă !

Bine, dar — o să ziceţi — poate că arma nu era încărcată ? Aş ! De n-ar fi fost, atunci de ce sergentul, mai puţin beat ca sublocotenentul, umbla să i-l apuce pe la spate şi să i-l ia din mînă ? Înseamnă că ştia de ce-i în stare slăbănogul şi că era vorba chiar de gloanţe, nu de bomboane colorate.

— Permisul pentru aparat ! s-a adresat el Stelei.

— Nu-l am la mine...

— Se confiscă !...

Şi-apoi, pe cînd tanti Lilica, terorizată şi amintindu-şi probabil că Florea e în vale, punea trei degete în gură, trăgînd o fişciială stridentă, ca în copilărie :

— Aha ! Aveţi complici ? Ce spuneam eu ? Chemaţi-i! Foarte bine ! Să vie ! Îi primesc !...

Atîta mai lipsea ! Să vie Florea, Florea care era atît de violent ! Să sară să ne apere ori să se puie la harţă cu jandarmii ! Vera i-a făcut semn Lilicăi să nu mai fluiere ; însă sublocotenentul a prins mişcarea.

— Vă leg mîinile la spate şi vă tîrîi pînă la secţie ! Vă bateţi joc de mine, ai ? Vă-mpuşc ! Auzi ? Vă-mpuşc pe rînd, ca pe nişte vrăbiuţe !...

Şi mă gîndeam că ar putea s-o facă. Te pui cu omul beat ? De ce nu-l ia cu binişorul Vera, care-i aşa deşteaptă? Cum nu găseşte ea o cale ca să-l potolească ? Şi eu, ce stau aici, în adăpost, ca un netrebnic iepure fricos ? Şi dacă se întîmplă ceva rău, atunci eu, eu... ce-am să mă fac ? E drept că nu pot să le-ajut, totuşi, de ce să nu împărtăşesc soarta cu ele ? Tot e mai bine să mă avînt în luptă, cu fruntea înainte, decît să stau în iarbă şi să tremur...

— Păi tocmai dumneavoastră, domnule sublocotenent, care sînteţi un om civilizat, cu carte... răspundea gîndului meu Vera. Se poate ? Aveţi dreptate, desigur, să vă supăraţi că n-avem buletinele cu noi ; însă, e-aşa uşor să mergem pînă în sat ; acolo, toată lumea ne cunoaşte, vă poate spune cine sîntem ; intrăm şi la primărie şi v-arătăm şi buletinele...

— Aşa ? Faci pe deşteapta ? Cînd te-oi lua de chica ceea şi te-oi tîrî pe jos, să vezi tu cine-s eu! Ha ? Cum ai zis ? Civilizat ? Cu carte ?

Pe urmă, s-a amuzat s-asculte, la rugămintea respectuoasă a mătuşii mele, cine era şi cum o cheamă.

— Aşa ? Vaz'zică colonel ? Ei, nu mai spune ! rîdea, şiret, făcînd cu ochiul.

Ori, Verei :

— Cît despre tine, hoţomane, degeaba-ţi răceşti gura ! Pe mine nimeni nu mă duce!... Te-mpuşc, auzi? Te-mpuşc!

Apoi, deodată, uimit, în vreme ce eu, înălţată din ierburi — cu toate semnele de disperare ale celor trei martire — înaintasem vitejeşte, aliniindu-mă în front :

— Tu cine eşti ?

Mă cerceta de-atîta de aproape, că-i simţeam răsuflarea duhnind a bere şi a ţuică, pe cînd privirile lui nesigure mergeau parcă pe două cărări, încrucişat.

— Aha ! Am spus eu bine că sînteţi în bandă ! Unde sînt ceilalţi ? Chemaţi-i ! Auziţi ? Chemaţi-i, că altfel... vă-mpuşc pe toţi !...

Cît a durat ? Destul de mult.

Era un vis care se prelungea peste măsură. Un vis din care te deştepţi ud leoarcă, cu inima bătîndu-ţi să se spargă, ş-o spaimă că zădarnic ai fugi, picioarele ţi-s ţin-

tuite pe loc și „inamicul" fioros, care te ține în puterea lui, te-ajunge, te înhață. Ce se va întîmpla dacă pune mîna pe tine ? Ești pierdut ! Și groaza se încleie la nesfîrșit, aceeași și mereu aceeași, și totuși tu alergi, alergi, cu răsuflarea tăiată și inima făcută ghem...

Ce s-a-ntîmplat atunci ? Bine nu știu. În bîiguiala mea — că începusem să mă amestec și eu în conversație — spusesem ceva despre docarul primăriei și că fusesem c-o zi-nainte, la cumpărături, în tîrg. Dar, pentru ce, deodată, sergentul se muiase și începuse a se da de partea noastră ? A, da ! Îmi pare că intrase în pădure, ca să se răcorească, și asta îl trezise din beție. Poate că el nici nu fusese atît de amețit ca ofițerul, ori poate că știa cam cît durează „cheful" șefului și cînd e vremea să intervie el ? Fapt e c-a spus :

— Da, da, îmi amintesc. Chiar ieri de dimineață, duduița cu cozi și funde mari, albastre, era în docarașul domnului primar. E drept !

— Așa ? a spus, uimit, cu îndoială, sublocotenentul. Atunci, înseamnă că nu sînt bandiți ?!

— Nu ! a răspuns, solmen, sergentul.

— Eu însă tot păstrez la mine aparatul. Nu-l dau !... a declarat solemn, punîndu-și revolverul înapoi în teacă.

— Răspunzi tu ? a mai întrebat, apoi, pe cel ce ne luase apărarea.

— Răspund !

— Atunci, sînt liberi ! Pot să plece !...

Sergentul ne-a făcut semn s-o ștergem cît mai iute, să nu se răzgîndească cel cu ochelari. Femeia a tras căruța în drum, s-au urcat și cei doi și caii au pornit în trap.

Noi ne-am lăsat pe vale, prin spini și mărăcini, ca să ne facem cît mai degrabă nevăzute. Nu l-am zărit pe Florea. Ne-am tot dus înainte, alergînd, pînă cînd, istovite și-abia trăgîndu-ne răsufletul, am ajuns pînă acasă. Abia acum ne dădeam seama prin ce primejdie trecusem. Pe cînd tanti Lilica și Stela cădeau, frînte, pe pat, cu lacrimi de revoltă și de spaimă în ochi, eu și cu Vera căutam chiar în aceeași clipă pe primar, ca să ne jeluim.

— V-ați speriat degeaba !... a spus el, bătîndu-ne pe umeri. O glumă ! Cum vă puteți închipui c-ar fi-ndrăznit ?

Dar noi nu ne-am lăsat. Am cerut Piatra-Neamț la telefon, ca să vorbim cu colonelul, șeful sectorului.

— Cine ? Unul cu ochelari, un sublocotenent...

În aparat, se auzea un glas mirat şi indignat.

— Cum „imposibil" ? E-un ofiţer model ? Aflaţi, domnule colonel, că, dacă nu luaţi măsuri în consecinţă, facem proces !

Am pus şi eu urechea la aparat.

— Dar, doamnă ! Vă rog ! Vi s-a părut !... protesta telefonul.

— Mi s-a părut ?

— Ceea ce spuneţi e de necrezut !

— De necrezut ? Vă spun că erau beţi. Beţi turtă. Sublocotenentul de-abia se ţinea pe picioare. Se clătina.

— Atunci, pentru ce v-aţi expus ? Pentru ce-aţi stat? Trebuia să fugiţi !

— Da ? Să fugim ? Şi dacă trăgea cu revolverul ?

— A ! Nu se poate !

— Cum nu se poate, domnule colonel ? Ce, mă credeţi nebună ori maniacă ? Sîntem patru care depunem mărturie... Proces facem în orice caz, — dacă nu veţi lua măsuri !

— Bine. Făgădulesc să cercetez şi, dacă-i cazul, să pedepsesc pe vinovaţi !...

Asta a fost. A doua zi, pe cînd ieşeam să luăm aer, după o noapte plină de coşmaruri, pe-o vreme lină şi cer senin şi nori albi, groşi, ca nişte urşi polari ce se scăldau în lacul albastru al văzduhului, pădurile şi văile, pîraiele, răchiţele, iarba şi sînzîienele încercau să ne mîngîie, plecîndu-şi capetele, rugătoare, cadelniţînd parfumuri de smirnă şi tămîie. Şi soarele, din vîrful colibei lui, de sus, privea galeş, ca de-obicei...

— Ia uite ! Ce frumoşi sînt munţii viorii ! a spus, alături de mine, cineva.

Dar eu, spre groaza şi uimirea tuturor, — ca şi sublocotenentul beat —, am băgat munţii viorii cu-ntreg ţinutul Neamţului în una din închisorile acelea sfinte, pe care le aflasem cu o zi-nainte, pentru întîia oară, în minunatele poieni de sub pădure.

Dar dacă soarta ne joacă şotii adeseori, nu înseamnă că nu ne face altădată daruri minunate, umplîndu-ne inima de bucurie.

Așa s-a întîmplat într-o primăvară înflorită a celor dintîi zile din luna mai, demult, pe cînd n-aveam decît optsprezece ani și eram în vacanță.

Tata mi-a spus :

— Hai, mergi cu *noi* în excursie ?

— Unde ? am întrebat.

— În Deltă. Plecăm poimîne.

Noi erau cîțiva buni prietini pescari, unchiul meu Vasile și alți cîțiva cunoscuți. Aș fi preferat să merg numai cu tata, dar asta nu se putea ; și cum demult doream să văd și eu acel minunat colț de lume din care părintele meu se-ntorcea de fiecare dată cu cîte-un somn de 6 kilograme, scrumbii și icre negre și ochi aburiți de visuri, am pornit să mă pregătesc cu febrilitate, ca-n copilărie, cînd era vorba să ne ducem la scăldat ori, la vremea iarmarocului, către circul meu iubit. Numai că acuma pregătirile constau în cumpărarea unui costum marinar și-o fustă plisată bleumarin, cu care voiam să onorez asemenea neașteptată sărbătoare.

Căci era o adevărată sărbătoare anume pentru mine pusă în calendar, o sărbătoare în care toate lucrurile erau anume pentru mine ticluite în așa fel ca să mă facă fericită.

Pentru mine trăsese vagonul special la rampă, ca să ne suim ca-ntr-un salon și să zburăm spre Tulcea, de unde un vaporaș — anume comandat pentru mine — să ne fure pe apele aurii ale Dunării pirmăvăratice, ce parcă fierbea și ea de fericire, ca și mine. Să acostăm într-un tîrziu la stația Maliuc, care mă aștepta cu nerăbdare să ajung la ea, ca să-mi ofere un adăpost plăcut și odihnitor, la margine de lume, într-un peisaj plin de sălcii, de canale și de lipoveni bărboși cu mîni osoase și enorme, care fierbeau tot pentru mine vestita ciorbă pescărească ce se mînîncă cu mămăliguță aurie și cu vorbe blajine și prietinești.

Apoi, tot pentru mine, a doua zi dis-de-dimineață, să tragă la mal lotcile, ca să ne suim și s-o pornim pe canalele străjuite de sălcii, pe cînd în văzduh se roteau tot felul de paseri dînd strigăte de uimire, parcă. Să rătăcim la întîmplare, în zbaterea vîslei și-a apei bătute de soare ce clipocea regulat, ca un cîntec straniu și necunoscut.

Și tot pentru mine avea să ne cheme lacul Fortuna, a doua-zi, să ne luptăm cu el vitejește, în vreme ce valurile zglobii se prefăceau că vor să ne răstoarne și-n ochii lor hîtri se răsfrîngea întreg soarele primăverii.

Dar cel mai frumos a fost cînd m-am suit la cîrmă, pe *Balaur* — un tanc de şapte tone cu flotori — care tăia stuful la suprafaţa apei. Mugea balaurul înotînd prin nămol şi-n faţa noastră se plecau pădurile de stuf, cu respect, vîrîndu-şi nasurile aurii în apă.

Şi tot pentru mine era şi zarea trandafirie care se deschidea de la un capăt la altul, zarea aceea tainică şi visătoare, ce străjuia acel colţ incomparabil de lume. Era atîta frumuseţă, atîta poveste şi-atîta singurătate, că-ţi simţeai inima plină să dea pe dinafară...

La fel de fericită ca şi atunci cînd, cîteodată, îmi zîmbea Rec, mîngîindu-mă cu ochii lui castanii şi catifelaţi.

— Ce-i, Daşule ? îmi spunea cu glasu-i dulce. De ce plîngi ?

— Nu plîng ! îi răspundeam eu, ascunzîndu-mi lacrimile.

PARTEA A III-A

Din tine am ieşit,
— fir de nisip, algă ori bob de sare —,
în sînu-ţi mă întorc, de bună voie,
Mare,
lină şi pură ca un prunc în faşă,
să ne unim din nou, ca altădată,
aceeaşi frămîntare încordată,
care ne-mbracă pe-amîndouă ca o haină
măreaţă, schimbătoare, ucigaşă
şi, mai ales, plină de-o nesfîrşită
taină...

(Ep. Us. Cartea Mării. Cînt CXI)
N-AŞ VREA SĂ RÎDEŢI ÎNTR-UN

dinte, gîndind că sînt contra progresului, dacă acuma, în epoca roboţilor, aş declara că urăsc telefonul. Şi, totuşi, ar fi adevărat că îl consider o „dihanie", adică una din dihăniile pe care le cumpărăm cu bani destul de grei, ca să le-aducem în gospodăria noastră, să ne slujească, după ce — doamne iartă-mă ! — sîntem convinşi că le-am domesticit.

Da, recunosc că e un slujitor care ne ţine loc de comisionar, factor poştal, ba chiar de tren, avion, vapor. Uite, acuma, dacă doresc să stau de vorbă, de-aici, de la Mangalia, cu Cristi, nu mă serveşte dumnealui ?

— Alo !
— Alo !
— Vii sîmbătă ?
— Nu pot. Mi-e imposibil.
— De ce ?
— Îţi spun cînd ne vedem.
— Atuncea... săptămîna viitoare ?
— Poate... mai caută-mă, joi, cu telefonul. Salut !
— Salut !

E drept, Cristi Ismail nu-i chiar aşa departe, ci doar la 370 de kilometri depărtare ; dar, pentru mine, e ca şi cum ar fi în Australia ori China, căci încă nu s-a reeditat covorul fermecat şi ce m-aş face dacă n-ar exista mica drăcovenie în frac negru ori alb, ba chiar şi colorat mai

fistichiu, strălucind ca oglinda, înmănușat, ca un valet stilat ? Pare un bibelou, pe care să-l așezi pe o măsuță lăcuită, pe-un gheridon încrustat în sidef ori pe birou, ca pe-un cățel cu coada bîrligată. Dar, ia aduceți-vă aminte cînd v-a trezit, în miezul nopții, dulăul din vecini cu un lătrat întărîtat, nu vă veneau în minte gînduri năstrușnice ? Ori cățelușul de apartament al doamnei de la etajul de mai sus și care, la fiecare pas ce urcă scara, prinde a jăpăi conștiincios și sistematic, de fiecare dată cercînd parcă să-și spargă norma ? Ei, dacă știți, atunci sînteți de-aceeași părere cu mine că e o nebunie s-aveți cățelul cu pricina în hol ori în iatacul dumneavoastră, pe o mesuță lîngă pat ; să vă trezească, brusc, în miezul nopții, dîndu-vă inimii un ritm de parcă ar goni toți armăsarii pămîntului în pieptul dumneavoastră ? Da, știu că îi puteți închide gura, scoțîndu-l, furios, din priză. Bine, dar, în cazul acesta, cum vă mai poate el sluji, dacă se-ntîmplă ceva cu totul extraordinar, așa cum e acuma, cînd pare că viața îmi atîrnă de-acel lătrat nesuferit al cățelușului de ebonită ?

Mi-aduc aminte de fratele meu, Florea, pe care l-am auzit spunînd :

— Am să-l tai cu toporul !

Exact ca și bunicii noștri, care ieșeau cu arma amenințînd dulăul necunoscut din bezna nopții :

— Îl împușc !...

Dar nimeni nici nu taie nici nu împușcă „dihania" ce se numește telefon, deși, cînd ai mai mare nevoie, tace ca peștele ; iar cînd ți-e viața mai dulce, sare la tine ca să te sfîrtece cu ferăstrăul dinților de fier și de oțel, ca un adevărat rechin.

Așa ne-a încolțit odată, pe-o seară umedă de toamnă, pe cînd tocmai sosise samovarul mare de alamă și se-nfipsese, trufaș, în centrul mesei din sufragerie, la care stam, jur-împrejur, cel puțin paisprezece oameni : mamă și tată, frați și surori, cumnați, cumnate...

— Alo !

— Alo !...

— E tanti-Marilena. Vrea să vorbească cu mata.

I-am trecut tatii telefonul. Văd scena cu-atîta claritate, de parc-ar fi pictată pe o pînză, în cadra amintirilor. Tata s-a sculat de la masă, respingînd scaunul, care a hîrșîit cu zgomot acru de parchet, și a trecut, alăturea, în

salonaș, luînd în mînă coada dihăniei viclene ; îl vedeam prin glasvandul despărțitor, cum se apleacă asupra lătratului, cu fruntea încrețită ; era cu o jachetă de lînă, cenușie, descheiată pe o cămașă de flanea cu vagi carouri verzi cu galben ; cravata și-o scosese, că era tîrziu, și, în picioare, cum niciodată nu purta papuci de casă, avea obișnuitele-i sandale romane.

— Bună seara.

— Cum ? Ce veste ?

— Cînd ?

— Unde ? La Turda ?

Tăcere.

— Cum s-a-ntîmplat ?

Tăcere.

— Urîtă veste !...

S-antors la masă, încruntat.

— Titi...

Nici n-ar fi fost nevoie să ne spuie. Înțelesesem.

Pe masă, samovarul ce sfîrîia a horcăit deodată, de parcă se-neca. El singur da semne că-i în viață. Noi rămăsesem nemișcați și palizi, ca prefăcuți în stane. În jur, sufrageria se micșorase ca prin farmec, lumina se împuținase și, în tăcerea ca de sat ce înconjura casa aceea a noastră din Constanța, un urlet ca de fiară se înălța, din cînd în cînd, împrăștiindu-ne fiori de gheață pînă-n adînc de măruntaie.

Tata și-a pus ceșcuța la samovar. Ieșind din împietrire, am pus-o rînd pe rînd și noi, sorbind lacrimi sărate și fierbinți.

— Mergea, pe înserate, cu motocicleta. Plouase și șoseaua era udă. A întîlnit un car. L-a evitat în ultimul moment, dar oiștea l-a lovit în piept.

Biata Smaranda ! Atîta bucurie avea și ea pe lume !

La Denu nici nu-ndrăzneam să-mi ridic ochii. Știam c-ascultă și el aceeași și aceeași convorbire, pe care avea s-o tot audă mereu cît avea să trăiască. Și urletul de fiară știam că-i rupe carnea de pe dînsul, îl sfîrtecă și-i roade cu cruzime adîncurile. S-a ridicat și a ieșit, a urcat în podul odăiței lui de la mansardă, unde s-a tăvălit în patul durerii lui năprasnice, ca într-un car de fîn cosit cu tot cu ghimpi, cu țepi și cu urzici. Imaginea prietinului îi surîdea, din zări înnegurate ; chipul frumos și blînd, statura-i naltă și atletică, ochii căprii, catifelați, îi stăteau

neclintite deasupra umărului drept, ca un înger de pază : fantomă a celui ce fusese odată viu şi care acum zăcea pe plaja soartei, deşertat de sînge, întocmai ca şi delfinul sfîrtecat, pe care-l descoperisem pe ţărmul de la *2 Mai*, în ziua memorabilă de 27 septemvrie 1968. Şi pentru toate, numai pacostea de telefon era de vină, ea se grăbise, cu o plăcere nestăpînită parcă, să-şi înfingă sălbatic colţii veştii proaste în carnea noastră a tuturora, sfîrtecînd-o.

Nu, nu, e o dihanie primejdioasă, — de altfel, ca şi soneria, ce stă de pază la poartă ori la uşă ; puteţi să spuneţi că nu-i vicleană şi răutăcioasă ? Pe telefon, măcar, mai pot să-l păcălesc, ţinîndu-mă de nas ori îngroşîndu-mi glasul, pe cînd, pe sonerie, doar de mi-aş pune barbă şi mustăţi, aş înşela-o, — cînd mă sileşte să ies sus, la fereastră, ori să deschid uşa cu yalle de la apartament. Nu vreau să credeţi că sînt o retrogradă ; dar nu mă pot împiedica să nu visez cu oarecare nostalgie la vremea clopotelor ce atîrnau de gîtul uşilor şi care, dacă am presupune că ar fi trase-ntruna de către vizitatori, te-ar putea face să crezi că trec ciurde de vaci ori turme de mioare, pe Cîmpiile Elizee din Paris, de pildă... Chiar şi bătutul primitiv, în poartă, cu pumnul ori piciorul, putea să pară toba Anului Nou ori un butnar ce drege doagele butoiului de murături. Pe cînd aşa, diavoliţa micuţă, nevăzută, cînd dă un ţipăt electric, te face numaidecît să te gîndeşti la bomba atomică ori la farfuria zburătoare...

— Dragă, la tine a devenit un tic, — îmi spune, atunci, cîte o bună prietină. Cînd sună Cristi, parcă te-ar arde cu fier roşu, aşa de tare sari în sus.

— Eu ? Ce prostie !...

Auzi ? Întîi de toate că nici nu-i Cristi ; şi-apoi, chiar dac-ar fi, nu înţeleg de ce m-aş agita ?

— Da, da ; te-ai şi îmbujorat ! Eşti „en beautée"...

— E simplu ; chiar astăzi m-am spălat pe cap.

— Zău ? Eşti fenomenală, dragă !

Nu, nu, să nu vă fie teamă că reproduc în întregime o conversaţie atît de inutilă şi banală, c-aş prefera s-o schimb pe tot atîtea replici stridente ale „dihăniei" ce le-a stîrnit ; deşi, îmi tulbură şi ea, de fiecare dată, bobocii gîndurilor, ce-aşteaptă să se deschidă rînd pe rînd, — smulgîndu-le cu violenţă petalele şi azvîrlindu-le în vînt, cum face şi Marea cu sticlele ei de şampanie, pe care le destupă

pe toate dintr-o dată, împrăştiindu-le zadarnic spuma ce-ar fi ajuns la mii de chefuri.

Dar mica diavoliţă de care-i vorba e amatoare şi de glume — de altfel, ca şi telefonul — ; de cîte ori nu vi s-a întîmplat şi dumneavoastră să auziţi sunînd şi, după ce aţi coborît scările-n goană, enervaţi că aţi pierdut destulă vreme în căutatul cheilor, să nu găsiţi pe nimeni, jos, la poartă ? Dar, asta nu-i nimic, pe lîngă farsa sinistră pe care mi-a făcut-o mai demult, prin anul de groază verde 1940, — farsă pe care n-am să i-o uit pînă la moarte. Cum, într-o zi, descoperisem că pe poarta noastră a fost trasată peste noapte o cruce albă, am început a fi terorizaţi de fiecare lătrat al soneriei, în aşa hal, că devenisem aproape nevrozaţi. Pîndeam la geam, printre perdele, şi numai cînd ne convingeam că e lăptarul, gunoierul, poştaşul ori vreun prietin, numai atunci dam drumul. Ei, ştiţi că, într-o zi, uitîndu-ne şi observînd că e o şapcă şi-o uniformă îndărătul porţii şi, hotărîndu-ne să nu deschidem, a prins să latre soneria întărîtat ş-apoi să urle îndelung, ca un cîne la lună ? Cît a durat ? N-aş putea preciza ; poate numai un sfert de oră, ori poate nici atîta ; însă, bătăile acelui ceas ce se numeşte inimă, fiind teribil de precipitate, timpul a fost marcat greşit, aşa că mi s-a părut un ceas ori — dacă vreţi — o veşnicie. Cel de la poartă nu se da dus cu nici un chip ; a prins a bate-n poartă, cu pumnii, în scurtele răstimpuri cînd nu se-asocia cu soneria.

— Ce facem ?... ne consultam noi, cei asediaţi, în casă.

— Nu dăm drumul !... Poate tot pleacă pînă la sfîrşit !

— Şi, dacă sare poarta ?

Da, dacă sărea în curte, atunci cerea la uşa de dindos. În grabă, ne-am baricadat şi ne-am pitit, ca nu cumva să ne zărească, dacă privea pe geamuri. Acuma, mă gîndesc că gluma pe care-o face Cristi ar fi putut fi o realitate de un real folos, atunci, în clipa ceea.

— Unde-i zidarul ? spune Cristi, de cîte ori îmi intră în casă.

— Care zidar ?

— Zidarul, ca să-nfunde ferestrele !... mă păcăleşte el de fiecare dată pe mine, care iubesc lumina în aşa măsură că, de-aş putea, aş locui într-un palat de sticlă.

Însă, atunci, aş fi fost de-aceeaşi părere cu el — lucru, în general, destul de rar — şi gîndul că acel intrus ar sări poarta şi va privi pe geamuri, ne tortura cumplit ; aşa că

vă închipuiți ce-a fost cînd teama s-a înfăptuit și uniforma verde a încălecat pe tabla porții și a sărit, cu sprinteneală, jos... Noroc că, în aceeași clipă, cum toate-s înșelări pe lumea asta, am și recunoscut în asediator pe un prietin din vecini în uniformă de catană, care venise să aducă un bilețel de la o soră a lui... Poveste de care-mi amintesc c-un zîmbet strîmb, de cîte ori îmi sună-n minte unele fraze tip, pe care le rostea, la începutul ciudatei noastre complicități, cîteodată, Cristi :

— Dacă-i așa, află că nu mai vin trei zile !...'

Sau :

— Ca să te pedepsesc, nu ne vedem o săptămînă !

Ori, ca un trăsnet :

— Să știi că nu mai vin deloc !...'

La fel de lungi și dureroase erau și clipele de așteptare, la fel stridența epileptică a frazelor care sunau, sunau întruna, cu încăpățînare, amenințînd să-mi rupă inima roasă și subțiată ca o coardă-ntinsă ; la fel și gluma ce sfîrșea c-un telefon, dat cîteodată chiar după o zi, un telefon banal, de parcă nimic nu se-ntîmplase :

— Alo ! Salut ! Mă primești azi la masă ?...

Dar ca să ne-ntoarcem la „dihănii" — nu știu ce credeți dumneavoastră —, dar eu rămîn încredințată că și ființele fără de grai pot fi răutăcioase. Uite, de pildă, chiar la mine-acasă, este o ușă care, în fiecare zi, — dac-ar putea — mi-ar sîngera arătătorul mîinii drepte, prinzîndu-mi-l în crăpătura ei ; de-asemeni și butonul din stînga de la plita de aragaz, de cîte ori îi vine la-ndemînă, cum vede că nu sînt atentă, mă și ciupește cu cruzime. Nu mai vorbesc de chei, care-și fac o plăcere diavolească din a se ascunde unde nu te gîndești, un lucru prea cunoscut de toată lumea. Dar, uite, pînă și oala verde, ce stă pe raftul cel de sus al dulapașului de la bucătărie, oala cea mare pe care n-o cobor decît arareori, nu mi-a sărit odată-n cap, așa, pe negîndite ? Nu mai vorbesc de preșuri și covoare, care-ți pun piedici, exact ca golănașii din copilărie, făcîndu-te de multe ori să-ți julești nasul, ori să-ți zdrelești genunchiul, ba chiar să-ți și scrîntești cîte-un picior, dacă nu vi-i cu supărare.

N-ați observat primirea pe care v-o face o casă în care intri pentru prima dată ? Destule sînt acelea care-ți trezesc visuri urîte și multe dintre ele te dau afară, pur și

simplu, făcîndu-ţi parcă vînt din spate. În schimb, unele te încîntă într-atît, că nu-ţi mai vine să ieşi din ele, de parcă te-ai simţi mai bine ca acasă.

Dar, ca să vă conving, am să vă povestesc despre o salcie ce mi-a jucat o farsă. Nu rîdeţi, vă rog, mai bine ascultaţi.

Astă-vară, căutînd de-a lungul litoralului un loc cît mai retras, am dat de un sătuc, în margine de pădurice. O aşezare mică şi curată, cu multe flori urcîndu-se pe zidurile caselor de piatră, şi măgăruşi, ce străjuiau gărduţurile scunde făcînd şi slujba de ceasornice, cu goarne ce izbucneau la ore regulate : la şase dimineaţa, la ora mesei, la asfinţit... De altfel, e-un lucru cunoscut că măgăruşii sînt vestitorii timpului în sate primitive, lipsite de turle de biserici, c-un singur ochi în frunte, care arată ora. Şi-aşa, umblînd pe hudiţele-nguste şi glodoase, am dat cu ochii de salcia pletoasă...

Mi s-a părut ceva ca de pe altă lume ! Se uita printre gene la mine, c-un zîmbet galeş, şi ochii ei albaştri ca Marea liniştită pe-o dimineaţă de primăvară timpurie sclipeau ca o grămadă de stele aninate în crengile ei lungi şi mlădioase, ce-i atîrnau pînă-n pămînt. Se sprijinea uşor de zidul scund de piatră, ca o cadînă ce-ar sta cu cotul pe-un divan. Şi, culmea, cu-ntreaga ei făptură voluminoasă, voluptuoasă şi totuşi gingaşă şi străvezie, îmi făcea semne de chemare, m-ademenea, mă fermeca.

Am stat mult timp, privind-o. Dincolo de făptura-i stranie, unică, se întindea o plajă scurtă, lată, cu nisip gros, îmbelşugat, prin brazda căruia se citeau urme de roţi şi de copite. În dreapta ei, doar cîmpul cu lanurile lui de in, prin valurile căruia un cîne ciobănesc sărea în copce — păzind un cîrd de oi — de parcă ar fi fost un peşte mare care-ar fi scos din vreme-n vreme capul din iazul azuriu în care înota.

În partea cealaltă, adică chiar în faţa ei, — a prea frumoasei de care vă vorbeam — o rustică şi largă aşezare, cu două rînduri de clădiri, ogradă, şuri, un mic staul de vite, gospodărie pe care o păzea un cîne Saint-Bernard, alb şi atît de mare, că-n prima clipă n-am îndrăznit să-naintez, deşi vedeam că-i pus pe sîrmă.

— Nu muşcă, nu vă temeţi ! E blînd ca o oiţă.

Într-adevăr, omul înalt şi slab, în straie bune şi curate, cămaşă albă, cravată neagră, cu părul lins şi bine

pieptănat, avea dreptate : colosul alb era călduț și moale ca un miel. Mi-a și sărit cu labele pe piept — dar nu ca să mă rupă, ci ca să mă sărute de bun venit, desigur.

— Pot să văd casa ? E de închiriat ?

— Nu știu. Nevasta se ocupă. Mă duc s-o chem.

M-am luat după dînsul ș-am dat îndată de nevastă, care — în fustă de tergal, jachetă de relon, pantofi cu toc înalt și coafată — mulgea o oaie.

— Acuma isprăvesc. Vă rog să luați loc.

N-am luat loc, ci m-am apropiat de salcia pletoasă.

— Vii ? mi-a șoptit, șăgalnic.

— Vin sigur. Să m-aștepți !

Vederea casei a fost formalitate. Schimb de adrese. De preț nu s-a vorbit, ne înțelegem noi... Ș-apoi, după un ultim salut de rămas bun de la dulăul alb și salcia pletoasă, am prins autobuzul de întoarcere spre lume, chiar în tovărășia proprietarilor acelui colț de rai, ce se duceau la o reprezentație de circ...

Ei, vă închipuiți c-un an întreg nu m-am gîndit la salcie ? O vedeam tremurînd în negurile toamnei, zbătîndu-se în crivățul și gerul iernii, scuturîndu-și cu grație picușurile ploilor și ale zăpezilor ce se topeau ; apoi, o vedeam radioasă, înaltă și gingașă, legănîndu-se grațios, în lumina trandafirie a primăverii rumenite-n cuptorul soarelui.

N-am mai așteptat vara. În 17 mai, am și pornit la drum, cu o mașină, fără să mai fi scris acelor gospodari că vin așa devreme și dacă-s bucuroși să mă primească. Am gonit pe șoseaua zbicită, după ploile ce-abia se potoliseră, nerăbdătoare s-ajung în acel colț de lume, unde mă aștepta tihna singurătății primitive și salcia ce mă vrăjise. Pe la zece și jumătate — era într-o duminică —, am cotit brusc spre dreapta și, lăsînd brazde adînci de cauciuc pe plaja însorită, am poposit la poartă, chiar lîngă preafrumoasa mea.

Îmi bătea inima la gîndul că voi trăi o lună încheiată, acolo, într-o patriarhală pace cu clinchet de tălăngi și behăit de oi, cu vîntul susurînd prin pletele mai mîndre și mai invoalate ca oricînd ale sălciei mele, cu Marea la doi pași, aproape atingînd zidul cel scund, pe care se sprijinea-ntr-un cot cadîna mea. Și, dimineața, mă primea cu chiot de lumină și cu ghirlănzi de soare, taraf de măgăruși sunînd din goarne și trompete, și cor de păsărele ur-

cate în amvoanele bisericuțelor de pomi și tufele de tamarix.

Cu inima bătînd, am deschis ușa apartamentului de două camere din clădirea cea nouă, făcută cu doi ani în urmă. Proprietarii se instalaseră acolo, pe timpul iernii, acuma se mutau în casa veche cu cerdac, aflată mai la față, cu camere întunecoase și îmbîcsite de mobile, fotografii, ștergare și ulcele ; cît despre mine, o preferam pe asta nouă, cu mult mai luminoasă, deși cu mai puțin mobilier. Adică, la drept vorbind, una din camere n-avea decît un pat, un scaun și o masă ; în schimb, avea ieșire directă la un drumușor dînd pe nisipul plajei. Mi-am desfăcut, cu satisfacție, geamandanele. M-am instalat în grabă, făcîndu-mi felurite planuri de viitor, ce lucruri va trebui să cumpăr, unde să pun masa de lucru, ce fel de polițe s-ar potrivi-n pereți, dacă s-aduc ceva covoare, eventual perdele noi...

Amfitrionii, un pic cam uluiți de năvălirea mea, la o dată cu totul neobișnuită, nu știau ce să-mi dea. Mi-au fript un calcan mare, din care am gustat mai mult de politeță, — grămada de bucăți ce-ar fi îndestulat o masă-ntreagă fiind pusă cu grijă la păstrare, pentru a doua zi, în pivnița încăpătoare și adîncă. Mi-au adus brînză proaspătă de oi, mi-au făcut și mămăliguță, ba, într-o vreme, proprietarul s-a-nființat c-o sticlă de rachiu și două pahărele :

— Știți, astăzi s-a nemerit să fie ziua soției... Vreți să ciocniți un păhărel ?

L-am refuzat, scuzîndu-mă.

— Îmi pare rău că ați venit într-o duminică... mi-a spus, cu îndoială, gospodina — femeie tînără și frumușică, cu ochi căprii și migdalați, nas fin, un pic obraznic, și gură roșie, cărnoasă. Știți, o să vă deranjăm, ne vin cîțiva prietini și dă, ca la petrecere...

— A ! Nu-i nimc, am liniștit-o. Nu-i o nenorocire.

O clipă m-am gîndit să plec cu-autobuzul către un cinematograf și să mă-ntorc tîrziu, evitînd cel puțin o parte din zarva de rigoare. Pe urmă, însă, cumpănind cele două deranjuri, am socotit că-i mai înțelept să stau pe loc. Ce putea fi ? Chiote, veselie, răcnete, forfotă, tărăboi ? Trece și asta. Mă instalez în camera din fund, cea goală, și la nevoie mă plimb pe drumușor ; tot era lună, o lună subțirică și palidă, dar, totuși, lună...

Aşa că n-am plecat. Îndată după-masă, au prins a veni oaspeţii. Unii cu biciclete, motociclete ; alţii în docaraşe ; ba, unul, c-un tractor, pe care l-a lăsat la scară, ca pe-o maşină ce era din proaspăt lăcuită roşu şi, în definitiv, destul de elegantă, în felul ei. Petrecerea a început cu masă, bineînţeles, şi gazda s-a strecurat pînă la mine, într-o vreme, ca să-mi aducă plăcinte şi prăjiturele, gogoşi şi cozonac, ba, îmbiindu-mă, sfios, şi c-un pahar de vin.

— Făcut de noi, c-avem ş-o viişoară... Curat... gustaţi măcar un pic. Bărbatu-meu voia numaidecît să vie să ciocnească cu dumneavoastră, dar eu nu l-am lăsat...

Ei, toate bune. Că lăutari nu aduseseră ; şi-abia mai pe înserate, s-au auzit glasuri un pic cam încleiate, care cîntau de inimă albastră. Încolo, nimic deosebit. Copiii chicoteau prin curte, alergînd. Cinii lătrau... nişte cîni cenuşii, banali şi prizărîţi, şi nu dulăul pe care-l otrăviseră, încă din toamnă, nişte vecini netrebnici. Oile behăiau, însă pe mine nu mă enervează jelania lor dulce şi sfioasă. E-adevărat că mă aflam într-o casă necunoscută şi, cum mă încuiasem în odaie, — aşa, ca o măsură de prevedere inutilă — mă simţeam ca într-o închisoare, pe care eu singură mi-o alesesem ; dar, în definitv, ce importanţă avea soba aceea din mijlocul odăii, ce mirosea a fumul de cu iarnă ieşit pe vremea cînd gospodarii gătiseră acolo ? Ori geamul spart şi înfundat pe jumătate cu hîrtie, din camera aproape goală din fund ? Ce-avea a face patul cam tare, cu lăicere, pe care se culcaseră ai casei, sau faptul c-aveam să fiu silită să ţin uşa închisă toată vremea, ca să fiu izolată de forfota ogrăzii, ceea ce mă făcea să nu mai am contact direct cu salcia şi Marea ? Dacă mă instalam în cele două odăi din casa veche, aş fi fost mai aproape de ele ş-aş fi putut picta-n cerdac ; dar, ce să mai vorbim, acolo mirosea a mucegai şi mi-ar fi fost cu neputinţă să stau ; aici, măcar e casă nouă, ş-apoi, dacă nu pot să ţin uşa deschisă, nu-i o nenorocire ; pot să mă duc pe plajă oricînd, mereu, nu-i la doi paşi ?

Într-un tîrziu, au început să plece oaspeţii, pe rînd. S-au auzit motocicletele, căruţele, tractorul... Gazdele încercau să-i mai reţie, cu glasuri aţîţate, certăreţe. Ei însă se grăbeau, temîndu-se să înnopteze pe drumuri desfundate. Unii stăteau departe. Cu toate protestele, cu toţii au încălecat şi au plecat. O tihnă relativă s-a aşternut o vreme pe-acea gospodărie lăturalnică, unde femeia tînără şi sora

ei venită să-i dea o mînă de ajutor strîngeau şi puneau toate înapoi, la locul lor : scaune, mese, blide, sticle, sifoane...

Cu un suspin de uşurare mi-am făcut patul şi m-am culcat. Nu mă simţeam la largul meu, desigur, şi o nemulţumire îmi apăsa pe suflet, la gîndul că din pricina petrecerii stătusem doar în casă şi nici nu apucasem să fac măcar un pas pe plajă ori să m-aşez pe gardul scund, la umbra sălciei pletoase. Am scos o carte, încercînd să citesc ; dar coada petrecerii mă-mpiedica să fiu atentă. Aşteptam ca toate să adoarmă, obosite, ca să ies eu deasupra liniştii, ca un nufăr pe-un lac.

Am aşteptat, însă, zădarnic. Casa nu se-alina. Se trînteau uşile. Glasul bărbatului dădea porunci. Cinii lătrau. Ei, şi ? gîndeam ; mîne va fi o zi grozavă, cu soare, am să stau toată ziua pe nisip, poate apa e caldă ş-am să pot face baie... Îmi pregătisem toate pentru lucru, în odaia din fund : şevaletul, cutia de culori, pensoanele, cartoanele, blocurile de desen, acuarelele... Am să am spor, aici, unde nimic nu mă distrage şi unde satul îmi oferea atîtea condiţii pitoreşti... ce-nsemnătate poate avea un pic de larmă ? Încă puţin, şi toate vor intra în somn. Şi voi dormi şi eu, desigur, neîntoarsă, pînă în zori, cînd voi deschide uşa şi-oi da cu ochii de frumoasa mea, şi-n fund, de Marea, pe care o auzeam neaşteptat de-aproape, — de parcă ar fi venit tiptil în ogrăjoară, tîrîndu-şi după dînsa trena-i de valuri foşnitoare.

Însă n-a fost aşa. La zece patruzeci precis — că m-am uitat la ceas — o ceartă a izbucnit, trecînd pînă la mine în pereţi. Întîi doar strigăte, în care deslueşesc glasul stăpînului. Nu-nţelegeam ce spune, dar pricepeam că-i caută nevestei pricină. Vocea ei nu se auzea. În schimb, glasul de taur furios a început să zbiere. Curînd au prins a se-auzi şi bufnituri, parcă s-ar fi trîntit cu saci grei de pămînt. Femeia a început să ţipe. Copiii să scîncească. Însă, deasupra zarvei, se ridica răcnetul mînios al omului :

— Femeie ticăloasă ! Te omor ! Auzi ? Să ştii că te omor !...

S-au deschis uşi. Copiii au fost scoşi. Jelania femeii îmi sfredelea şi-mi sfîşia auzul. Ocările erau cumplite, de neînchipuit. Aveam deodată impresia c-un căpcăun ori un cîne turbat era doar la doi paşi de mine.

Aş fi vrut să ies, să cerc să-l liniştesc. Nu, era cu neputinţă. Era şi de prisos şi cine ştie ce s-ar fi-ntîmplat ? Ba, mă gîndeam, cu inima bătîndu-mi nebuneşte, dacă zăvorul şi uşa sînt destule, ca să mă apere de bruta de afară ? Dacă se prăbuşea şi peste mine ?

— Să ieşi din casa mea ! Auzi ?...

O azvîrlise în ogradă, ca pe un braţ de lemne ori un sac de cartofi... Uşă trîntită... Şi, în sfîrşit, tăcere...

Tăcere, în care, cu inima răcită, pe întuneric, stăteam şi aşteptam să văd de nu mai mişcă nimeni. Imediat, cum a pătruns pînă la mine, prin ziduri, un sforăit puternic, sughiţat, ş-am înţeles că bruta adormise, am început eu forfota, făcîndu-mi, furtunos, bagajele, zvîrlind în geamandane, claie peste grămadă, haine, cărţi, aşternut, încălţări, provizii, cartoane, caiete, borcane, sticluţe, borcănele... Mi le-am legat, le-am încuiat şi-am aşteptat să se crape de ziuă. Aşa, cu noaptea-n cap, am deschis, temătoare uşa, şi m-am uitat să văd de nu-i cumva bărbatul prin ogradă. Nu era nimeni, în afară de oi, ce behăiau. Şi un cal păştea. Am trecut repede spre fundul curţii, unde ştiam că e bucătăria. Femeia era trează şi, şchiopătînd, cu faţa roşie, umflată, cu ochii plînşi, m-a-ntîmpinat :

— Plecaţi ?... Ştiam. V-am auzit făcînd bagajele...

Mi-era grozav de milă. Mi-nchipuiam că trupul ei e tot o vînătaie, de număram cam cîte bufnituri se auziseră la miezul nopţii. Se şi vedea ce greu se poartă, şoldit şi strîmb ; era şi nedormită, dar mai cu seamă umilită, ruşinată :

— Păcat ! Ce rău îmi pare că plecaţi, nu vă pot spune ! Mă bucurasem atîta c-aţi venit !

Pe urmă, rugător :

— Dar nu e el aşa de rău pe cît se pare !...

— Nu s-a mai întîmplat şi altădată să se îmbete ?

— Ba da.

— Atunci, înseamnă că scena de astă-noapte se poate repeta.

— Vă rog !...

— Mi-e imposibil să-l mai văd !

— Vă înţeleg...

Aşa cum a putut, m-a ajutat să-mi car la poartă geamandanele, de unde mi le-a luat un om şi mi le-a dus pînă la staţia de-autobuz. Şi toate astea, fără să mai întorc o clipă ochii spre preafrumoasa diavoliţă.

— Vorbiți de salcie ? desigur că m-ați întreba.

— Da, da, de vrăjitoare. Nu mă-ndoiesc că, dac-aș fi privit-o, atunci în răsăritul soarelui, pe cînd plecam, aș fi văzut-o cu pletele înflăcărate, zvîrlind cărbuni aprinși spre mine, pe cînd rînjetu-i răsfirat, grotesc, în briza dimineții, ar fi fost cea mai bună mărturisire că-și ajunsese scopul. M-ademenise acolo, ca să-mi joace o farsă. Ș-acum se bucura așa de tare, de îi săreau scîntei din chica ei incendiată.

— Absurd ! Imaginație exagerată ! Un om petrecăreț ! Și-n fond, poate de treabă, muncitor !

— A ! Stai ! Că nu-i numai atîta. Farsa continuă și după ce-am plecat !

— Cum ?

— În mașina ce mă ducea la tîrg. Eram așa de revoltată, c-am povestit celor doi lucrători și conductorului ce mi s-a întîmplat, ca să explic plecarea mea în zori.

— A ! Gospodina cu salcia ? O știu ! O cunosc foarte bine !

— Ce femeie de treabă ! am oftat.

— Da, da, de treabă ! Și primitoare ! Primește pe oricine !... Și-i dulce !... a făcut cu ochiul unul din lucrători.

Așadar, salcia făcea cu ochiul oricui și-ademenea pe orișicine ? Cu drept cuvînt putea s-o bată și s-o smulgă vîntul de păr și s-o izbească viscolul cel aprig ? Cu drept putea s-o calce în picioare Marea, atuncea cînd se îmbăta și destupa nenumărate sticle de șampanie ?

Atunci ? Atunci, ce fel de farsă îmi jucase ?

Asta-mi aduce aminte de pozna pe care mi-o făcea, în fiecare an, de sf. Ion, iarna mea dragă, pe care o primeam, de fiecare dată cînd cobora pe pămînt, cu strigăte de bucurie :

— Ninge !... Ninge !...

Așa, într-o bună dimineață, mă trezeam în cotrobăitul gros al lopeții pe cerdac și zgomotul de pași scîrțîind ascuțit. Săream din pat și mă repezeam la geam, ca să văd că afară totul e alb și imaculat, că peste toate se așternuse o blană cu sclipiri de diamante, că acoperișurile aveau căciuli groase, țuguiate, și că o liniște stranie domnea peste toate, o liniște care mă ademenea s-alerg la dînsa, s-o sfarm sub șoșonii mei și s-o iau în pumni, ca să-i simt făina-i rece prefăcîndu-se în apă înghețată.

Dar iarna asta, sosită așa peste noapte, care îmi făgăduia tot felul de jucării — printre care mai ales oameni de zăpadă și săniuș — nu înseamnă că nu știa să-și arate și colții... și asta cînd ? tocmai cînd ne întorceam de la sărbătorirea unui prietin, în zorii zilei, nedormiți, și drumul pînă acasă ni se părea un munte de trecut. Stătusem o noapte întreagă la căldură, dinainte cu tot felul de dulciuri și bunătăți, în urechi cu zbierătul lăutarilor și zumzetul de stup ce roiește al nenumăraților musafiri, și-acum, afară, în gerul tare, înotam prin troianul ivit ca prin minune, în vreme ce crivățul ne zgîlțîia, ne scotocea prin haine, pînă la piele, — ca un tîlhar —, și, negăsind nimic, ne plesnea peste față și ne izbea în piept răutăcios, cercînd să ne oprească din drum cu orice preț.

— Stați !... Stați !... parcă striga ascuțit, asurzitor.

N-aveam ce face. La ora aceea a dimineții, de obicei pe la vreo cinci, nu se vedea nici o mișcare pe străzi. Nu trecea om, nu trecea sanie, iar tramvaiul dormea încă la depou, așteptînd să vie cineva să-i dea drumul din închisoare. Așa că, vrînd, nevrînd, trebuia să urcăm cu piciorul dealul destul de lung ce ne despărțea de casă, luptînd vitejește contra viforniței.

— Mi-au înghețat mîinile ! se plîngea cineva.

— Mie picioarele ! se văicărea un altul.

— Mie nasul ș-o ureche ! se tînguia un al treilea.

Era ca o pedeapsă ori „ca o farsă" pe care ne-o juca iarna noastră, altădată atît de dulce și de blîndă.

Da, sigur că era o farsă, căci altminteri de ce ne simțeam așa de fericiți în patul cald, după ce ne smulsesem hainele de pe noi și ne vîrîsem și cu capul sub plapumă, ca să ne dezghețăm mai bine ? Poate că tocmai asta voise prietina noastră, iarna, să ne facă să gustăm somnul acela lung și greu, după o luptă atît de năstrușnică cu viforul și troianul ? N-am să uit niciodată dulcea și negrăita căldură și liniștea ce picura de somn, acolo sub plapumă, în coliba întunecoasă și tăcută a așternutului.

Și nu eram supărată pe iarnă, așa cum nu eram supărată pe Cristi, cînd mă dojenea, uneori. Știam că, după vifornița ascuțită și plină cu ace de gheață, urma o mîngîiere dulce și blîndă, — ca un soare ce cotropește cu căldura lui o plajă întinsă și singuratică...

Dar și destinul e uneori răutăcios ; oricît am căuta să-l demonstrăm cu logica și cu înțelepciunea, rămîne enigmatic, un șir de fapte, întîmplătoare, parcă sînt puse la cale de cineva.

De cine ?

La asta n-aș putea răspunde decît c-o povestire, din care se vede cum s-a trezit odată Miranda față în față cu-acest ceas rău, pe care a căutat — inconștient, desigur — să-l înlăture, dar s-a izbit ca de o stîncă. Însă numai după aceea și-a dat seama de asta, căci logic ar fi fost să-nlăture din cale buturuga, care avea să se rostogolească, lovind pe cei care-i stăteau în drum...

Era o vară oarecare, nu are importanță la care dată anume. Se ducea la Constanța, cu mașina, spre casa de acolo, și-n drum, s-a întîlnit cu Jeep-ul ce-i cărase lucrurile necesare pentru vacanța anuală și care întorcea, la București, pe cei ce orînduiseră și primeniseră, în grabă, vila. Șeful expediției fusese, întîmplător, de data asta, Cristi, care făcuse rost și de mașina pe care o și conducea. Era pe la Bălcescu. Au stat pe loc ș-au început parlamentările :

— Hai înapoi cu noi !

— Nu pot.

— De ce ?

— Am treabă.

— Ce treabă ?

— Plec peste două zile la Sibiu...

— Amînă !

— Nu.

— De ce ?

— Am eu programul meu, de multă vreme aranjat.

— Și ce-are să se-ntîmple dac-ai s-amîi plecarea ? Se dărîmă lumea ? Gîndește-te ce vreme minunată e și nu-i păcat să pleci tocmai acuma, cînd vin eu ?

— Nu insista.

— Doar două zile ! se ruga Miranda.

— Nu ! Mai am de rezolvat ceva și-n București.

— Ei, și ? Te-ntorci în București și pleci pe urmă la Sibiu. Deplasează programul un pic, atîta tot. Nu te sfătuiesc bine ?

— N-am nevoie de sfaturi.

— Cum ? Nu te-atrage să stăm cîteva zile împreună ?

— Salut !...

— Rec, urcă ! Te rog !

— Crezi că-i nevoie să mă rogi ?

Au insistat și cei care erau cu ea. Li se părea o îndărătnicie neînțeleasă și copilărească. Poate că unii ș-or fi închipuit că în acele combinații ce nu puteau fi amînate intra ș-un element exercitînd puternică atracție. Miranda, însă, știa că Rec nu suferea ca paiul influenței străine să-i oprească mașina programului pe loc, ori să-i abată ținta. Așa se hotărîse el, așa făcea, oricît de-atrăgătoare ar fi fost abaterea de la acel program de mai nainte stabilit.

Foarte mîhnită și, bineînțeles, și enervată, s-a suit în mașină și a plecat la vale, pe cînd Rec se ducea la deal, spre locul unde se părea că are întîlnire.

Urma să afle ce se întîmplase la acea grabnică-ntîlnire, abia peste cîteva zile, cînd Stela avea să-i intre în odaie, preocupată și crispată.

— Ce este ? a întrebat-o ea, îngrijorată. S-a întîmplat ceva ? Pari supărată.

— Da. Într-adevăr, sînt supărată.

— Hai, spovedește-te !

— Mi-e teamă.

— De ce ?

— Ești tare impresionabilă și nu știu cum să-ți spun...

— Mă sperii !

— Vezi ? Vezi ?

— Înseamnă că mă privește mai ales pe mine ?

— Ba nu ! Pe toți !

— Haide, dă-i drumul !...

— Uite, închipuiește-ți că mi s-ar întîmpla mie ceva rău... c-aș fi bolnavă...

— Dar nu ești !

— De unde știi ? Să presupunem că... aș avea un cancer !

— Absurd !

— Da, da, absurd ! Și, totuși, e posibil, nu ?

— Orice este posibil.

— Vezi ? Asta-i ! E cu putință ca eu, ori altă ființă dragă, dintre ai tăi, să aibă un cancer.

— Lasă gluma !

— Ai tu impresia că aș glumi ?

Într-adevăr că nu glumea. Fața ei palidă, ochii ei

șterși și-ncercănați arătau că o nenorocire se-ntîmplase. Dar ce ?

— Un cancer ?

— Un cancer ori altceva la fel de rău...

— De pildă ?

— O arestare !

— Cristi !... a tresărit, în fulger.

— Da.

— Cînd ?

— Chiar în noaptea ceea, după încrucișarea noastră de pe drum.

Așadar, asta era „întîlnirea" lui Cristi. Trebuia să gonească spre București, la înserat, prin ceața groasă care se lăsase ca o perdea peste cîmpia Bărăganului. Să întîlnească în drum un camion, care s-aprindă brusc faruri orbitoare și, în același timp, să dea peste-o căruță, care mergea la cîțiva metri înainte, încărcată cu saci și fără felinarul de rigoare. Și-ntr-o clipită, oroarea să se-ntîmple : cei doi țărani, urcați pe saci și dormitînd, să fie aruncați pe caldarîm, de unde aveau să fie ridicați cu capetele sparte. Avea, desigur, circumstanțe atenuante : nu mergea iute, nu băuse alcool, farul care-l orbise, ceața, lipsa fînarului din coada carului... Dar, toate astea și altele n-avea să le cunoască Miranda decît pe urmă ; atunci, boala aceea fulgerătoare a unei dragi ființe, care putea să zacă ani de zile, departe, undeva — și care printr-o întîmplare fericită se alesese c-o suspendare de pedeaapsă — a izbit-o ca un ciocan necruțător, ciocanul de oțel al soartei, care ne poate lovi la orice colț de stradă, în pat, în tren, ori cine știe în ce cotlon de umbră...

Ca și de-o fiară mă tem de ea și mă gîndesc, adesea, unde se-ascunde și ce mai plănuește ? Șade și-așteaptă și-și alege victima. Și, dintr-o dată, scoate carnetul și înseamnă : data și ora. Cu exactitate. Și-apoi, expediază mesajul nevăzut, cu propriile-i și enigmaticele-i mijloace de transport. Alesul îl primește și ascultă de poruncă, ca un somnambul. Și pleacă la-ntîlnire fără nici un pic de ezitare, așa cum te-ai zvîrli în apă, cu capul înainte, cu ochii închiși și mînile întînse...

•

Totuși, dacă-i firească pica ce-o port unora din aceste „dihănii" — a căror farse, mai mult sau mai puțin si-

nistre, ne scot o clipă din ogaşe — nu înţeleg ce vină ar avea rudele lor apropiate ? De pildă, că am ce am cu soneria, e-un fapt ; dar, pentru ce să antipatizez sirena vaporului ? Sirena din porturi, ce are frumoasa misiune de a ghida vapoarele şi bărcile din larg, cînd e ceaţă pe Mare ? Cînd o aud mugind, ca ieri de dimineaţă, cînd a boncăluit vreme de-aproape patru ceasuri, îmi pare că mă aflu într-un turn al beznei, păzit de duşmani. Aproape că-mi pierd cunoştinţa şi, dacă ar vrea, „duşmanii" nevăzuţi m-ar putea tîrîi ca pe-o zdreanţă, pe umedele dale ale ciudatei cetăţui, în care sînt închisă. Şi, oare, glasul sirenelor nu aminteşte de cel al buciumelor, atîta de nostalgic, că te face să verşi duioase lacrimi ? Da, oarecare asemănare este, deoarece şi mie mi s-au umezit ochii, ieri, cînd a-nceput a buhăi necunoscutul. Din naltul turnului de fildeş, mi-am aruncat privirea pe strîmba ferestruică cu gratii şi n-am văzut decît o negură ce înghiţea contururile vieţii. Mi-am dat deodată seama unde mă aflu, cît de departe de toţi ai mei, de casă, şi cît de singură şi-mpresurată de necunoscut. Curînd de tot aveau să-nceapă zădarnicele cazne, căci eu n-aveam şi nu ştiam ce vreau anchetatorii să le spun, ce taină importantă, de care atîrna viaţa mea ca de-un fir.

— Spune !...

— Nu ştiu !...

— Spune, dezleagă-ţi limba !

— Nu ştiu, nu ştiu... aveam să tot bolborosesc, ori mai degrabă să mi se pară că bolborosesc, căci limba mi-o simţeam inertă.

Şi, iată că tortura a-nceput. Mă vaiet, mă tîngui, fără glas, doar cîteodată cîte un scîncet ca de pisică a cărei coadă ai călcat-o fără voie se face auzit. Nu înţeleg de unde-mi vine tăria de-a rezista la spaima şi durerea ce mă-ncearcă. Şi mai cu seamă cînd mă gîndesc că nimeni, nimeni pe lume nu-mi poate da o mînă de ajutor, ba, şi mai mult, nu-mi poate măcar primi o spovedanie. Eu aş dori să mă mărturisesc pentru atîtea greşeli pe care le-am făcut, aş vrea să cer un sfat, să-ntreb dacă cu-adevărat e vina mea că am rămas atît de singură şi părăsită. Poate că nu-i departe moartea, mă gîndesc, pe cînd durerea îmi cuprinde întreaga fiinţă, cum ceaţa se răspîndeşte peste întinsa Mare, ieri atît de aproape, azi ascunzîndu-mi privirilor talazurile-i vii. Şi, ca în agonii ori în deliruri,

imagini și cuvinte îmi trec pe dinaintea ochilor, în goană. ca niște armăsari ai Mării furtunoase, ce se reped cu coamele de spume, întruna, întruna, unul după altul, spărgîndu-se la țărmul de culoarea rănilor deschise

— Buu !... Buu !...

Durerea lovește surd în mine, stîrnind și aducînd la suprafață tot alte, alte gînduri și imagini înnegurate, transpirate. Ba, și frînturi de fraze, vorbe fără de șir, ori cu șiragul rupt se împletesc cu vuiet de talazuri.

— Să știi că nu mai vin trei zile !...

Ori :

— Ca să te pedepsesc, n-am să mai vin o săptămînă !

Sau, slab, pierdut :

— ...deloc !...

În vreme ce anchetatorii încep din nou să-mi ceară :

— Spune !...

— Ce vreți ? încerc să-ngîn.

— Secretul !...

— Care secret ?

— Unde-i cadavrul ?

— Care cadavru ?

— Știi prea bine.

Într-adevăr, prin neguri, parcă mi-aș aminti că-i vorba de-o asasinare. Că cineva e mort ; dar cine, cum, de ce, mintea refuză să mă informeze. E cineva de-aproape, gîndesc nedesluşit, căci parcă aş purta în suflet doliu. Da, cineva pe care l-am iubit, desigur, l-am iubit mult de tot, dacă de asta îndur astfel de cazne și m-au închis într-un turn părăsit, undeva, la capătul pămîntului...

— La țărmul Mării... îngaimă o frază rămasă cine știe cum intactă și conștientă, în haosul clipelor acelora înspăimîntătoare.

— Buu ! Buu !...

Poate să ragă cît poftește, îmi este perfect indiferent ce mi se-ntîmplă și, dacă tot sînt zdreanță, n-are decît să mă tîrască de-un capăt moale și să mă zvîrle jos din turn. Taina n-o să i-o spun, ci o să dispar cu ea. Și, cine știe, poate nici mie n-o să mi-o spun în ceasul morții, căci chiar și pentru mine e o enigmă fără dezlegare.

Pare fantastic șocul pe care îl dezlănțuie de obicei în mine urletul sirenei, — cu totul disproporționat față de cel pe care mi-l provoacă telefonul ori soneria, nepoți moderni ai monstrului marin. Probabil că diferența e

provocată de climate : pe cînd, de pildă, soneria are sediul în stradă ori pe-un coridor, iar telefonul locuieşte într-o încăpere, — sirena, nevăzută pentru noi, vine de undeva din ceţuri, dintr-o nelămurită depărtare, şi mugetul ei înăbuşit parc-ar ieşi de undeva dintr-un adînc fără de fund, poate din cel al Mării mume. Ai zice că-i un pui al ei abia ieşit din pîntec, un pui schilod care se tînguie. Da, e ceva sfîşietor în mugetul prelung şi repetat, ca o jelanie a unui trup ce suferă, în timp ce conştiinţa, pe jumătate rătăcită, se zbate-n negurile care o împresoară.

Ştiu ce-o să ziceţi : că am luat-o razna... totuşi, deşi am acest prost obicei de a exagera, de data asta vă asigur că am simţit întocmai precum v-am relatat, deoarece de ieri, de dimineaţă, de cînd s-a întîmplat povestea asta care-a ţinut ore în şir, şi pînă astăzi, a trecut prea puţin ca ţinerea de minte să nu păstreze intact materialul proaspăt predat în bună rînduială.

Memoria ! Altă lighioană ! Nu ştiu cum o puteţi suporta dumneavoastră, dar eu, vă spun drept, am oroare de ea, cu-atît mai mult cu cît nu pot s-o dau afară din slujba, pe care şi-o face din ce în ce mai prost. Nu zic că n-are grozav de mult de lucru ; dar asta nu înseamnă să le-ncurce pe toate în asemenea hal. Eu cred că face anume. De pildă, eu îi cer să-mi spună cum se numeşte filmul în care joacă Jean Gabin diseară şi ea-mi răspunde :

— Două sute gazul, plus şaizeci telefonul, plus douăzeci şi patru apa, plus patru sute şaptezeci femeia de serviciu, egal şapte sute douăzeci şi patru lei...

Nu, nu, vă spun eu că-i răutăcioasă, căci altfel nu mi-ar scoate de prin vechi sertare tot felul de orori, pe care mi le-nfăţişează, de predilecţie, în timpul nopţii, în locul delicatelor privelişti şi frumoaselor replici pe care i le cer cu stăruinţă, înainte de-a mă culca. Aşa cum mă teroriza, pe cînd eram micuţă, că-n loc de jucării, îmi prezenta „Omorîtorul de fete din Boston", pe „Jack Spintecătorul", „Otrăvitoarea din Castle Rock", „Bărbosul din masca celor patru", „Banda pestriţă" şi cîte alte imagini, care îmi alungau pe toată noaptea somnul. Şi, pe deasupra, e de-o obrăznicie...

— Îmi dau demisia !... îmi strigă, cînd mi se-ntîmplă s-o fac cu ouă şi oţet. Desigur, — urmează ea — o să

spuneți că e imposibil, dar unul din bunii dumneavoastră prietini, da, da, chiar domnul Cristi Ismail, n-afirmă că el trăiește doar în prezent și că trecutul nu există pentru el ? Prin urmare, n-are nevoie de memorie !...

Auzi ! Ce nerozie ! Parcă-i posibil, oricît ai da deoparte impresii, imagini, vorbe, fleacuri, să nu ai un dosar cu cifre, date și diferite cunoștințe de ordin general ?

— Așa da, înțeleg, — răspunde ea — ; de cîte ori nu v-am rugat să faceți ordine în magazia mea, să aruncați din vechituri și-atîtea lucruri inutile, de care-s supraîncărcate toate sertarele și sertarașele într-o îngrămădeală și-o neorînduială, că, dacă-mi cereți să aduc ceva, e ca și cum aș căuta acul în car cu fîn... Măcar dacă mi-ați da un schimb...

Alta acum !

— Opt ore de somn nu ți-s de-ajuns ? o-ntreb.

— Ar fi ele și nouă ori zece cîteodată, — rîde ea într-un dinte —, dacă nu m-ați solicita pînă și cînd dormiți. Aș vrea să știu cine ar accepta asemenea serviciu, fără o clipă de odihnă ? Ce-ar fi să-mi dați un mic concediu ?

Poftim ! Auziți vorbă !

— Lasă, că ieși curînd la pensie !... o mîngîi eu ; poate chiar mai curînd decît speri, căci văd c-ai început să te zaharisești ; le zăpăcești pe toate.

— Eu ? Zăpăcesc ? se indignează ea zbîrlită ; dar, chiar dacă ar fi așa, ce, dumneavoastră nu rătăciți întruna cheile și mă chemați pînă și pentru asta ?

— Da, și pînă la urmă, le găsesc întîmplător, căci dumneata habar nu ai unde le-am pus !...

Dar nu-i vorba de chei, e vorba că treaba merge prost ; uite, de pildă, să presupunem că aș avea nevoie de ceva, — să zicem în legătură cu Cristi Ismail — și, punînd mîna pe telefonul strict personal al lăuntrului meu, aș spune :

— Alo !

— Alo !

— Să vie Memoria la mine !

— Imediat !

— În legătură cu după-masa aceea, de pe malul lacului, o săptămînă după ce ne-am cunoscut...

Și, cînd aș vedea-o apărînd în preajmă-mi, somnoroasă, abia mișcîndu-și picioarele umflate, nepieptănată,

nespălată, cu straiele în neorînduială, șireturile pantofilor neîncheiate, ba și cu paie atîrnîndu-i în buha-i încîlcită, aș fi încredințată dinainte că mare lucru de la ea n-am să scot.

— Vă întorceați de la restaurant. Ați colindat pe străzi, la întîmplare. V-ați rezemat de-o balustradă. Și vă uitați la apa lacului, care era fără culoare, alb ca hîrtia. Pînă și vîntul care vă flutură rochița de mătasă era decolorat. Toate erau la fel de albe. Întreaga lume flutura din aripi albe, măturînd toate-n jur...

— Stai ! Stai ! Nu mă interesează asta !

— Dar ce ?

— Ceva... mai special...

— Aveați o rochie plisată mărunt... Cristi era într-o cămașă sport, cu mîneci suflecate... A trecut un soldat ș-a întors capul... și...

— Oprește ! Aș vrea să-mi spui un singur lucru : ce vorbe s-au rostit atunci ?

Memoria s-ar scărpina în cap.

— Greu lucru. De ce nu v-ați notat, atuncea, vorbă cu vorbă, într-un carnețel ? Era atît de simplu !

Desigur, are dreptate, — m-aș gîndi —, greșala mea e tocmai asta, că mă bazez întodeauna pe memorie, cum cred că faceți și dumneavoastră toți, nu este-așa ? Și iată că memoria îmi spune, destul de încurcată :

— Știu doar o frază...

Aștept, cu inima bătînd, deși, la drept vorbind, nu înțeleg de ce ?

— O frază pe care ți-a spus-o Cristi. A zis : „Crezi că-i nevoie de vorbe ? Mai bine să tăcem !"

Da, cam așa ceva ; deși, data trecută, la întrebarea mea, a scos din buzunar o altă variantă : „Nu crezi că tăcerea spune mai mult ?" I-aș reproșa-o, bineînțeles, lucru de care ea s-ar supăra, ca de-obicei :

— Întreabă-l chiar pe Cristi Ismail !... Și, dacă vrei să știi și alte fraze, care poate s-au spus în clipa ceea, nu ai decît să faci anchetă printre acei ce se aflau de față...

— Adică apa, vîntul, strada ?

— Și de ce nu ? Apa din lac, care ciulea urechile la cele bîiguite ; vîntul ce șterpelea cuvintele, ducîndu-le cu el, în buzunare sparte ? Strada ce număra pașii și v-as-

culta răsufletul precipitat ; cerul ce vi se apleca, din cînd în cînd, pe creştete, ca să vă binecuvinteze ?

Obraznică, ca totdeauna. Ştie, diavoliţa, că ceea ce-mi propune nu este cu putinţă ; dar mi-o spune, aşa, ca să mă necăjească... Întîi de toate că am chemat-o numai ca să vă demonstrez cît de puţin se poate omul bizui pe ţinerea-i de minte şi drept urmare e că mă văd silită să-i înghit toate măgăriile... Că, uite, acuma, nu mai scap de ea...

— Ce-ar fi să mergem să-i găsim pe aceşti martori oculari şi, cine ştie, văzîndu-i şi intrînd iar în atmosfera lor intimă, să ne-amintim vorbă cu vorbă de toate cîte s-au debitat în după-amiaza aceea, ce-ar trebui să fie „memorabilă", dar vezi că nu e, asta-i ! Că vremea a tot şters-o, a schimbat-o, i-a înălţat blocuri şi turnuri, i-a schimbat balustrada, a pus mai multe bărci pe lac şi i-a pictat alt peisaj pe maluri ce nu mai seamănă deloc cu cele de atunci. De asta urăsc eu timpul ! El e cel mai mare rechin care există !

Într-adevăr, oare eu nu priveam cu-aceeaşi spaimă, ca Mustakis, la balamucul declanşat în mine, de-ndată ce, făcînd un mic pas în prezent, mi se făcuse capul calendar ? Fusese de ajuns să duc ceasul la ochi — ca să mă-ncredinţez că-i douăsprezece şi douăzeci şi cinci — şi clipele nebune, rupînd cămăşile de forţă şi fugărite de gardieni, se prăvăliseră pe coridoare, într-o învălmăşeală de nedescris, care s-ajungă mai întîi în cămăruţa inimii, la telefon. Cum ajunseseră cu toatele deodată, intrînd ca un puhoi de oameni la cinematograf, — după ce se baricadaseră în întunericul cabinei, să scape de urmăritori — se războiau de la întîietate, chiuind ca la nuntă :

— Loc ! Loc !... Vreau să vorbesc cu Cristi Ismail !

— Alo ! Alo ! Daţi-mi, vă rog, un Bucureşti ! Da, 17 37 22 !

— Cum ? Ocupat ! E imposibil ! Aici Napoleon !

— Aici Iulius Cezar !

— Aici Bismark !

— Aici sfîntul Sisoe !

— Degeaba, domnilor, că nu se poate.

— De ce ?

— Pentru că telefonul se află undeva, departe...

— Vrem să ne ducem ! Unde-i ?

— Pînă la el e cale lungă... Se află într-o țară care se cheamă Vremea.

— Ei, și ? Ne ducem !

— Bine, atunci deschideți ușile, ieșiți în ordine, doar cîte unul și... la drum ! Domnul cu voi !

Îndată cum ușile se deschid, și clipele sînt puse din nou în colivie, pe cînd bat cu pumnii și copitele în gratii, alcătuind un soi de muzică de tinichele tăiate de ferăstraiele stridente ale țipetelor — întocmai ca la nunta de care vă vorbeam —, eu mă avînt din calendar, dînd nas în nas c-un domn străin, care-mi zîmbește puțintel strîmb, scrutîndu-mă cu agerii lui ochi, de sub cascheta-i cadrilată :

— V-am căutat acasă, îmi spune, grav.

— În ce problemă ?

— În legătură cu declarația pe care-ați dat-o... Știți, cu asasinarea...

— Aha ! Sînteți de la poliție ?

— Da.

— Păi, nu s-a lămurit ? A fost o glumă...

— Hm ! Glumă, glumă, dar vezi că eu nu-s lămurit... E o enigmă ce trebuie elucidată. De unde pot să știu c-ați spus a doua oară adevărat și-ntîia oară o minciună ?

— Mă rog... ce vreți ?

— Doar două, trei răspunsuri, deocamdată ; răspunsuri nete și precise.

— Bine. Să stăm pe pietrele fîntînii, căci, din pricina nunții, nu pot să vă poftesc acasă. V-ascult.

— Întîi : a existat cu-adevărat Miranda Val ?

Dacă a existat Miranda Val ? Sigur c-a existat, îi am la mine buletinul, în buzunar, îl port întotdeauna, căci, din aceleași motive pentru care nu s-ar putea să fie pedepsit de lege criminalul ei, nu pot nici eu să-mi scot o fișă ca pentru un nou-născut, să-mi pun alt nume decît acel al moartei, pe care l-am uzurpat. Dar, în același timp cu buletinul de identitate, i-am mai furat și sacul de amintiri — un sac ce-mi duce gîndul la cel cu petice de diferite culori, mărimi, grosimi, resturi din care făcea bunică-mea covoare... Ca să-i țin locul, a trebuit să mi le însușesc, măcar în parte, ca să nu risc vreodată să mă dau de gol. De semănat îi seamăn, ce-i drept, și cine ar putea să facă diferența între obrazul ei mai fraged și-al meu mult mai ridat ori să observe că ochii ei erau mai

luminoși și plini de zimbet, pe cînd ai mei mai mici și mai întunecați ? Mai dificil este cu viața ei trecută, pe care cu greu o descîlcesc în sacul rămășițelor ei pămîntești. De fapt, nici nu pricep de ce n-au mai rămas decît fășii, culori și pete, și ici și colo cîte-o întîmplare fără de nici o legătură... Ciudat ! Dacă mă ia mai iute comisarul la întrebări, cum vreți să nu mă-ncurc ? Deși, vă spun cinstit, de-o vreme, m-am obișnuit așa de tare cu personalitatea jefuită, că mai că-mi vine și mie să cred c-aș fi... Miranda Val ori umbra ei, copia ei, fantoma ei, întoarsă de pe un alt tărîm. Ba, și mai curios, adeseori am net impresia că sînt cu-adevărat un suflet rătăcind de-alungul plajei, cu pași înceți și nesimțiți, întocmai cum înaintează umbra pe nisip ca o perdea înaltă, fumurie, cînd un nor gros alunecă prin dreptul soarelui. Pe cîtă vreme cealaltă, Miranda Val care-a murit, simte și se zbate-n mine cu o putere egală cu a talazurilor înspumate ; încît îmi vine uneori să cred că eu sînt decedata, care mă mișc automat, ca un robot, pe cînd ea, presupusa moartă, e vie, mai vie ca oricînd și-mi suflă la ureche, ca la școală, în bancă, răspunsurile pe care, ca o ignorantă — le-ncurc, le-aud greșit și le denaturez.

E-adevărat că alteori mă părăsește și pleacă. Atunci, dacă m-ar întreba inspectorul ceva mai însemnat din viața ei, aș sta ca împietrită, neputînd îngăima nici două vorbe, ori poate că i-aș scoate din sărăcia mea ce mi-ar trece prin minte, orice-ntîmplare idioată, fără de nici un haz, ori o năstrușnică-ntrebare, ca acea cu gușatul ? Acuma însă îi răspund :

— Eu sînt Miranda Val !

— Știu, știu. Eu întrebam de moartă.

— Care din ele ? Acea care s-a spart în țăndări, zvîrlindu-se de la etajul cinci ?

Inspectorul m-ar fulgera cu o privire vînătă, de jos în sus :

— Vă bateți joc de mine !...

— Deloc.

— Aveți temperatură ?

— Nu.

— Sînteți cumva... iertați-mă... alcoolică ?

— De unde !

— Ori poate vă drogați ?

— Nici gînd !

— Atunci ? Poate-ați visat ?

— Da, poate c-am visat. Poate că cele ce vă spun mi-au fost istorisite de-o alta şi eu doar mi le-am însuşit ? Ori poate mi s-au întîmplat într-altă viaţă ?

Nu ştiu dac-aţi văzut vreodată Marea pe-o ploaie putredă de început de iarnă. Văzduhul, mai întîi e vînăt, apoi albit de ceaţa norilor de apă. Plouă, plouă şi-ncetul cu încetul cerul se-amestecă cu Marea, Marea cu ploaia şi ploaia cu nisipul. Curînd nu ai în faţă decît o baltă galbenă cu spume vineţii ; ai zice, o imensă baltă de apă tulbure şi plină de săpun, în care întreaga lume ş-a spălat rufele murdare.

Unde a dispărut mirajul întinderilor serafice şi fără de sfîrşit ? Ori ascuţitele sclipiri de suliţi ale acelor nevăzuţi viteji ce călăresc pe armăsarii înspumaţi ? Unde sînt pînzele acelea străvezii bătute-n pietre scumpe ? Unde oglinzile cu mii de feţe colorate schimbîndu-se de la trandafiriul fraged al zorilor pînă la violetul prăfuit al înserării ? Unde e visul ? Ori, mai degrabă, balta cea galbenă e un vis rău, în care te zbaţi, zădarnic, silindu-te să ieşi ?

O apă stătută, tulbure, prin care lunecai, te clătinai, era în ziua aceea Praga, în care mă aflam de cîtva timp, se pare. Eram la Praga, pe care de atunci am cunoscut-o bine, însă pe care atunci abia de o descopeream. Venisem cu o bursă, într-un schimb studenţesc, şi locuiam în cartierul vechi din dreapta Vltavei, aproape de cimitirul evreiesc. Şi lucru curios, ce nu se potriveşte nicidecum cu mine, duceam o viaţă cam dezordonată, aiurită. Intram prin circiumele şi pivniţele vechii cetăţi, bînd bere cu colegii. Colindam barurile. Mă duceam la ceaiuri dansante, ba chiar la baluri. Şi, mai ciudat era că, de unde pînă atunci refuzam să dansez, acuma mă-nvîrteam o seară-ntreagă, neobosită, în braţele oricăruia mă invita.

Dădusem — şi mai neverosimil decît toate — bursa pe-o lună întreagă pe-o rochie de seară, de dantelă neagră, c-o floare mare, verde, pe un umăr şi, astfel echipată, mi se părea că-ntr-adevăr nu mai sînt eu.

— Dansaţi ?

— Mit Vergnügen !

— Permiteţi ?

— Avec plaisir !

— Sînteţi dispusă ?

— With pleasure !

— Pot îndrăzni ?

— Sicuramente !

Așa, odată, într-o seară, l-am întîlnit pe Herbert. M-a invitat c-o înclinare, fără-un cuvînt. Avea ochi negri, arzători, și mîini fierbinți. Dansa destul de bine ; dar asta n-are importanță ; n-am înțeles de ce i-am acordat doar lui mai toate dansurile și, la plecare, ca de la sine înțeles, i-am și permis să mă conducă pînă acasă.

— Atuncea, ne vedem peste trei zile ?

— Da.

Ne-am revăzut peste trei zile, apoi iar peste două. Acuma, în tramvai ori în autobuz, se încrunta, cînd alt coleg voia să-mi ia bilet :

— Nu, nu se poate !

— De ce ? l-am întrebat.

— Du bist mein Mädchen !

Ciudat ! Eram eu fata lui ? Mi s-a părut și straniu și caraghios ; însă, n-am protestat. Nici ceilalți colegi, de altfel, care abia de îndrăzneau, acuma, să mă mai ia la dans. Herbert pusese stăpînire pe mine, ca pe un bun al lui, fără să aibă nici un drept ; nu-i acordasem măcar o sărutare ! Se mărginea să mă fixeze cu ochii lui întunecați și grei și să mă strîngă cu mînele-i fierbinți, deosebit de mari și late pentru statura-i fină, nu prea naltă.

Da, da. Era un vis, se poate. Un fel de alb vîrtej, ce mă purta pe sus, peste statuile bătrînului pod Carol, peste apele Vltavei pline de pescărușl, peste străduțele cartierului vechi, peste nenumăratele grădini cu frunze de zăpadă, peste turnul cel negru al Pulberăriei, peste Piața veche a Primăriei, cu cei 12 apostoli, peste palatele masive cu parcuri seculare, peste grațioasa Loretă, peste pitica Zlata—Ulița, din coasta grandiosului Hradchany, peste dramatica, pitoreasca, incomparabila cetate a bătrînei Praga, ce mă făcea să fiu o alta, ori să visez cu ochii deschiși... Totul mi se părea posibil. De-aceea, cînd Herbert mi-a propus :

— Vii, poimîne, la mine ? i-am răspuns :

— Da.

Nu-mi mai aduc aminte unde și cum m-am dus. Știu doar că am intrat într-o clădire sumbră, sus, la etaj, și m-am trezit deodată într-o odaie îngustă și întunecoasă, cu patul desfăcut. Pe masă, cornuri cu șuncă și cu unt și-o

sticlă de alcool. Herbert m-a dezbrăcat şi m-a luat pe sus ca să mă ducă-n aşternut.

— O, Gott ! Warum bist du so kalt ?... a suspinat, pe cînd eu îl priveam cu ochii mari.

Apoi, tot în limba lui Goethe :

— Cînd te-am văzut întîia oară, mi s-a părut că ai temperament. Dar, parc-ai fi de porţelan !

Într-adevăr, eram de porţelan, căci, după ce-am mîncat un corn, am gustat puţin vin, m-am îmbrăcat şi am ieşit, plecînd, pe coridorul de la etajul cinci ; un ţipăt de vas spart, ce se preface-n ţăndări pe caldarîmul curţii, m-a făcut să tresar : mă aruncasem peste balustradă !

— Trăsnaie ! o să ziceţi.

Spuneţi ce vreţi, dar nu ştiu cine s-a întors acasă, atunci, prin apa murdară, prin care luneci şi te clatini, beat. Eu, cea de mai nainte, nu. Desigur, gazda, dimineaţa, cînd a intrat, ca de-obicei, cu tava pe care aducea cafea cu lapte rece şi două cornuri pirpirii, c-un degetar de unt, mi-a spus :

— Aţi dormit bine ?

Credea că mă cunoaşte ; dar eram o străină, ce uzurpasem patul alteia. Dacă-i furasem chipul şi înfăţişarea, în schimb aveam cu totul alte obiceiuri : pînă atunci abia de atingeam mîncarea, acum înfulecam cît doi ; nu-mi mai plăcea odaia în care locuisem şi m-am mutat în cartierul nou ; nu m-am mai dus la dans şi-am început să bat muzeele şi galeriile de artă şi să lucrez cu rîvnă la atelier. Pe Herbert nu l-am mai văzut, n-avea de unde şti adresa mea cea nouă. Şi, chiar de mă-ntîlnea, nu m-ar fi cunoscut, căci cea de porţelan zăcea în cioburi, pe caldarîmul curţii închisă între patru ziduri, jos, chiar sub fereastra lui.

— Absurd !... A căzut un pahar, un vas ori un ghiveci de flori !

— Credeţi ?

— Ori aţi visat ?

— Se poate.

— Doar nu pretindeţi c-avem mai multe vieţi ?

— De ce nu, domnule inspector ? Pe-un trunchi cresc şi mlădiţe noi, pe cînd crengi se usucă şi putrezesc. Şi toate îşi trag seva din acceaşi sursă. Murim, şi cei care se nasc ne moştenesc întreaga zestre de amintiri şi sentimente. De-aceea-mi pare mie c-am visat ; fusesem o alta, care

dispăruse în noapte, și cea de-a doua zi, care îmi moștenise visul, îl purta în adîncuri nelămurit și tulbure. Balta cea galbenă cu spume sinilii spărsese gingașul cristal al Mării visătoare cu irizări de pietre scumpe și, în soarele de iarnă, a doua zi, o apă calmă și obișnuită se scutura de țăndările inerte.

Da, da, la fel cum Marea ascunde în adîncul ei toate înfățișările cele mai variate, cîteodată absurde, insipide ori extraordinare, care apar la suprafață cînd nu te-aștepți, la fel și-n noi zac laolaltă tot soiul de ființe, unele nebunești, altele copilărești. Într-adevăr, de ce n-am presupune că eram ca într-un vis și mă credeam de sticlă ?

— Ați fost cumva, vreodată, bolnavă de nervi ?

— La balamuc ? Nu. Dar asta n-are nici o importanță. De unde știți că n-aș face ca Luca și aș cînta deodată cucoșește ?

— Cine e Luca ?

— Luca Alexiu e un tovarăș de copilărie. Un tip cu o memorie fenomenală, un pic „original"... pe care îl pierdusem din vedere ; plecase din Constanța, se însurase, și mai pe urmă auzisem că s-a îmbolnăvit.

Eram la București, la o mătușă a noastră, cînd, într-o zi, îl văd pe fratele meu, Florea, că se apropie de mine :

— Ia ghici de unde vin ?

— De unde ? Spune !

— De la Central !

— Ce-ai căutat acolo ?

— M-am dus să-l văd pe Luca Alexiu... Săracul ! Am stat cu el vreun ceas de vorbă și am avut impresia că-l țin fără de rost acolo ; că-i sănătos ca tine și ca mine...

— Și n-ai făcut nimica ? am strigat.

— Ba da. M-am dus la șef. M-a ascultat zîmbind ș-apoi mi-a spus c-așa par toți, sănătoși, pînă își dau în petec.

— Ei, și ?

— Ei, și... că e pierdut fără speranță. Am încercat să-i spun c-așa a fost el totdeauna „original", că îl cunosc de cînd eram copii și nu-l găsesc deloc schimbat ; că, în sfîrșit, nu-mi vine-a crede că-i nebun... În orice caz, că-mi pare evident că e inofensiv și-aș vrea să-l iau, la noi acasă, într-o zi...

— Și ce-a spus medicul-șef ?

— A, da, desigur, e posibil. Se poate face o excepție; dacă venim să-l „ridicăm" și dacă ne obligăm să-l și „întoarcem". Totuși ne-ar sfătui să nu-l ținem prea mult...

— Și-ai aranjat ?

— Da, pentru cină !... Nici nu-ți închipui ce fericit era, cînd a aflat ! Știi cum ș-aduce aminte de toți ? În cele mai mărunte lucruri. A întrebat numaidecît de tine... Rîdea și lăcrăma ca un copil. A spus că-i pare o eternitate pînă mîine !

— Săracul !... am zis eu, grozav de impresionată. Dacă într-adevăr e teafăr, să încercăm să facem imposibilul să-l scoatem cît mai iute de acolo !

Și-a doua zi, am pregătit o masă copioasă, cu tot ce-am crezut eu mai bun ; cu dulciuri, vin, delicatese. Gîndeam c-o fi dorit de lucruri fine, cu-atît mai mult cu cît știam că-i un „gourmet" și că regimul de spital nu-i putea da prea mare satisfacție. Oricum, mă socoteam, dacă-i nebun, e-o milostenie ; iar, dacă-i teafăr, atunci firesc e să-l primim ca pe un vechi și bun prietin.

Mărturisesc că-n clipa cînd s-a oprit mașina la poartă și l-am văzut că se dă jos, o vagă neliniște mi s-a pitit în suflet. De ce ? N-aș putea spune. Era același pe care-l cunoscusem, doar puțintel mai slab. Tot atît de vorbăreț, glumeț, cu aeru-i și hîtru și șiret, gata să facă complimente, plecîndu-și galeș capul pe-o ureche, ca un scripcar ce-ți cîntă de inimă albastră ; și-a amintit cu-nduioșare de toate vechile povești și întîmplări din port, ne-a dat relații de toți ai săi, ne-a spus și cum a fost cu internarea... Apoi, s-a plîns de doctori...

— Aha !... mi-am zis.

Dar, mă-nșelam. Ne demonstra frumos, documentat, care e boala lui, ne explica de ce i se greșise diagnosticul, îi și scuza. Dar, spunea el, aveau să-și dele seama curînd că e-o eroare și au să fie nevoiți să recunoască dreptatea lui, căci cîtă medicină știe el nu știu toți medicii spitalului laolaltă ! Nici asta nu mi se părea exagerat, căci îl știam lăudăros de felul lui și, mai știam că studiase trei ani la Medicină și că profesorii lui, la examene, se arătaseră uimiți de cîtă carte știa și-i preziseseră o strălucită carieră medicală.

Tocmai mă întrebam eu groază ce-i de făcut și cum să-l scoatem din spital, cînd, fără veste, Luca a spus :

— Desigur, poate vă-nchipuiți că sînt nebun ?
— Nu, nu ! am sărit noi.
— De pildă, că mă cred cucoș !
— Nu, nu !...

Luca s-a ridicat, grav, în picioare, ca cineva care se pregătește să ție un discurs. A făcut semne de tăcere, apoi a strigat tare :

— Cu-cu-rigu !...

După care, s-a așezat jos și-a început a povesti și a glumi, ca mai nainte. Desigur, o să ziceți, că nu e concludent. Numai că-n timpul mesei, Luca a mai ținut să ne arate cum fac și alți nebuni, care se cred curcan ori lup ori cucuvea și asta așa, netam-nesam, în mijlocul unei povești ori glume, — de parcă acele animale variate, care stăteau ascunse înlăuntrul său, la cine știe ce impuls ori zmuncitură, își scoteau capul dintr-o dată și se dezlănțuiau. Așa că, l-am văzut cu ușurare pe mosafirul nostru urcîndu-se în mașină, ca să-l întoarcă Florea la „Central".

Dar oare eu nu izbucneam la fel cîteodată, de mă miram, privindu-mă c-un ochi lucid și întrebîndu-mă :

— Oare nu sînt nebună ?

Cînd mă trezeam deodată scîrșnind din dinți, simțind în mine porniri să sfărîm, să rup și să calc în picioare totul, n-avea dreptate Rec să-mi spuie :

— Lup în blană de oaie !
— Am să te mînînc !
— Ai fi în stare !... răspundea el, pe cînd își căuta în juru-i haina și pălăria.
— Cum ? Pleci ? scînceam, pe dată prefăcută-n miel.
— Vin, după ce te liniștești !
— Dar sînt grozav de liniștită ! spuneam, c-un zîmbet dulce, comprimînd furia, care — îndată ce Rec pleca — prindea să-și joace mendrele, cu-atîta vehemență uneori, de mă miram eu singură. Desigur, ca și Luca, și eu aveam convingerea că-s victima unui complot, simțeam în juru-mî o densă țesătură de taine și minciuni, pe care aș fi vrut să le străpung, dar, ca și Luca, eram prizoniera celulei mele, ce mă împiedica să trec la acțiune. De multe ori stăteam în preajma telefonului, neîndrăznind să fac un număr străin, unde ar fi putut fi Rec ; alteori, gîndul pornea în urmărire, pe uliți, dosindu-se pe după colțuri, pîndind ori sunînd pe la uși ; însă, cămașa de forță a demnității nu mă lăsa să fac un pas din strîmta mea celulă ;

mă zbăteam doar pe loc, uneori chiar urlînd, plîngînd, bătînd cu pumnii neputincioşi în jur, ştiind că nimeni nu m-aude, nu vine şi nu mă poate ajuta ; căci medicul, care mă liniştea c-o simplă atingere a mîinii, plecase şi cine ştie cînd avea să se-ntoarcă...

— Poate că niciodată ?

Şi, pe cînd cerul dispăruse, fărîmiţat — printre şiroaiele neistovite ale plînsului, simţeam cum mă tîrăsc, mă tîrăsc la nesfîşit, împinsă de ideea fixă că trebuie să-nving cu orice chip, chiar dacă ar fi să mi se sfarme inima pe drum, aşa, ca altădată, păpuşa romantică de porţelan a presupusei Miranda, pe caldarîmul dezamăgirii neguroase.

Da, asta e. Neverosimilul există, e printre noi. Neverosimil e, de pildă, ce bănuiesc cei de pe-aici, c-ar fi prins ierni în care talazurile Mării izbite de vînturi aprige din larg să se ridice ca un zid la mal şi să rămîie — aşa, în dou labe, — uriaş urs polar încremenit la un secret semnal ? Neverosimil e de-asemeni ca-n loc de algele, de scoicile şi paraşuetele lăptoase ale stelelor de mare, să-noate-n valuri cîrduri, bancuri de portocale, pe care toţi sătenii, — femei, bărbaţi, copii —, să le prindă cu mîna, vîrîndu-le cu grabă în lăzi, panere, în buzunare, în sîn sau în braţe ? Şi totuşi — spre paguba unor mari negustori din Istambul — s-a întîmplat şi asta, de mai multe ori, şi mingile portocalii veneau săltînd pe valuri, jucate parcă de fruntea unor delfini ori foce acrobate, ori se rostogoleau pe plajă, puzderie, de parcă soarele s-ar fi sfărmat deodată-n bucăţele şi s-ar fi oferit, ca pe o tavă, omenirii.

— Neverosimile sînt multe lucruri — şopteşte glasul care mă descoase. De pildă...

— Care ?

— Faptul că îţi consulţi întruna ceasul ş-aştepţi cu înfrigurare telefonul...

— A, da ! Aici e-o taină : Miranda mi-a lăsat inima ei drept moştenire şi nu pot s-o dezvăţ de anumite deprinderi ce i-au intrat în sînge...

— Hm ! Da. V-aş cere înc-o lămurire. dacă sînteţi aşa de bună...

— Da, spuneţi !

— Ştie Ismail că cealaltă Mirandă nu mai este şi că o alta i-a i-a luat locul ?

— Dacă nu știe, desigur bănuiește. Altfel nu m-ar privi atît de curios și poate c-o fărîmă de melancolie, cînd vede că-l primesc, acuma, firesc, c-un zîmbet liniștit, — de unde înainte îi săream în brațe, scheunînd, ca un cățel ce zgreapțănă cu ghearele, de bucurie că i s-a-ntors stăpînul acasă.

— Ei, ce-i ? spunea, ferindu-se de mine, cu blîndeță.

— Nimic ! mi-a fost așa de dor de tine ! spuneau în locul meu boabele lacrimilor, la fel de nebunești și de entuziaste ca și bătăile nestăvilite ale inimii.

— Da ? Bine. Te rog, stai liniștită, sînt foarte obosit ! Acuma, cînd, uneori, îmi spune :

— Mă duc ! și îi răspund :

— Perfect !... se-așează și nu pleacă ; pe cînd mai înainte, dacă-i strigam :

— Stai ! Nu pleca așa de repede !... ieșea ca o furtună.

Da, cred că mă consideră ca pe-o străină, căci îmi sărută mîna, ceremonios, cîteodată, și nu mă mai repede la telefon :

— Alo !

— Alo ! Ce faci ?

— Nu pot veni azi.

— Bine.

— Ne vedem mîne ori poimîne...

— Te-aștept !...

— Salut !

— Salut !

Ba, uneori, mă sună el :

— Nu mi-ai telefonat aseară !... Am așteptat pînă tîrziu !

Însă cel mai neverosimil lucru mi s-a-ntîmplat în toamna asta. Eram bolnavă, în pat. Mi-a spus așa, amenințîndu-mă cu degetul :

— Vezi, îngrijește-te ! Să fii voinică, sănătoasă, că altfel, ce mă fac ? Că numai pe tine te am pe lumea asta !

Vă-nchipuiți cît de uimită am fost ? Da, da, uimită și înduioșată la gîndul că vreme de cinci ani zădarnic așteptase asemenea cuvinte Miranda cealaltă. Ea le cerșea, le implora ; eu nici nu mă gîndeam la ele și iată c-au căzut așa, netam-nesam, pe-o după-amiază de ploaie, cenușie, pe cînd stam ghemuită sub pleduri, zbîrlită, palidă, tăcută.

Uimită, după plecarea lui Rec, mă întrebam :

— Oare într-adevăr numai pe mine mă are Rec pe lume ? Şi cu Miranda cealaltă cum să fi fost ? La fel ? Şi ea habar să n-aibă ? Neverosimil, nu ? Ori poate că-i convin, căci mie nu-i nevoie să-mi mai spuie, cum îi spunea, adesea, ei :

— Mergi mai încet !

Ori :

— Nu trînti uşa !

Sau :

— Nu fă atîta zgomot ! Mă oboseşti !

Şi cel mai des :

— De ce atîta vorbă ? Te-am priceput dintr-un cuvînt !...

Şi totuşi, îmi pare nu ştiu cum că, de-i convin mai mult ca cealaltă, o caută cu ochii, cîteodată, aşteaptă salturile-i nebuneşti şi izbucnirile-i entuziaste, să-i spuie, încruntînd uşor sprînceana :

— Fii cuminte... că scot cureaua !...

Şi ea să-i scoată limba, obraznic :

— Nu mi-i frică !

— Înfrunţi pe Rec-de-fier ? Te face praf !

— Cu ce drept ?

— Cu dreptul de viaţă şi de moarte. Nu eşti copilul meu ?

Şi ea să i se-arunce de gît, înăbuşindu-l sub lava sufletului ei care erupe.

*

— Dar a murit cu-adevărat ? întreabă glasul lucid de lîngă mine.

— Da, a murit ; dar nu în ziua de nouăsprezece februar 1968.

— Atuncea cînd ?

— Altădată...

— Vă rog să precizaţi.

— E greu...

— Cîteva ore ?

— Nu.

— Atuncea... zile ?

— Da, zile, ori cel puţin aşa mi s-a părut.

— De unde ştiţi ?

— Eram cu ea. Parcă o văd, pe-o zi de iarnă timpurie, cu lapoviță leneșă și moale ; era-mbrăcată-n negru, a intrat pe-ntuneric și a aprins lumina, trîntindu-se pe pat.

— Era rănită ?

— Da. Se tîrîise cum putuse, pe stradă, și urcase ținîndu-se de balustradă...

— Plîngea ?

— Se tînguia. În prima clipă nici n-am luat-o în serios, știind că face tragedie dintr-o nimica toată. Pe urmă, însă, am înțeles că are-o rană serioasă.

— În inimă ?

— Nu știu. Nu se vedea. Părea c-o doare cumplit și, pe măsură ce clipele treceau, durerea tot creștea, creștea mereu, pîn-a ajuns să țipe și să se zvircolească.

— Spunea ceva ?

— Nu. Nu-mi aduc aminte. Nu cred. Ori poate că bolborosea, dar nu puteam să înțeleg nimica.

— N-ați întrebat-o ce s-a întîmplat ?

— Știam.

— De unde ?

— Mi se mărturisise cu o zi nainte. Îmi amintise scena de la sobă.

— Atunci, înseamnă că era doar o zi de la pretinsa crimă ?

— În adevăr. Nu mi-am dat seama.

— De unde se-ntorcea ?

— De la o întîlnire cu Rec. Sus, pe faleză. Se despărțiseră, spunîndu-și „rămas bun".

— Pe totdeauna ?

— Da.

— A cui fusese inițiativa ?

— Desigur a lui Rec. Îi demonstrase că e mai înțelept pentru-amîndoi să se despartă, că lui regimul de teroare și de suspiciune nu-i convine și, cum i-a dovedit că nu-i este prietin, așa cum își închipuise el, înseamnă c-ar trebui să nu-i mai spuie adevărul și ar trăi într-o minciună.

— Și ea a acceptat ?

— Ce putea face ? Era una din clipele acelea în care oricine te poate doborî c-un deget, în care, la o simplă atingere, îți pare c-ai să cazi, pumn de cenușă, într-o lume pustie și străină. Îi pierise și glasul, parcă ș-acel „adio" murmurat în ironie s-a și topit în zloată, de-ndată ce-a ieșit din aburcala gurii ; iar mîna care-a fluturat către

acela ce dispărea în ceață, era ca o crenguță firavă scuturată de vînt. S-a-ntors și s-a strecurat de-a lungul bulevardelor, ținîndu-se de garduri și grilaje ori, cel puțin, așa-mi imaginam, pe cînd cercam să-i alin chinul și s-o îmbărbătez.

— Să vezi c-o să se-ntoarcă, îi spuneam eu.

— Nu, nu se mai întoarce, îmi răspundea fără cuvinte.

— A vrut să-ți dea o lecție !

— Nu, nu, de data asta s-a sfîrșit.

— A cîta oară ?

— Nu mai țin minte.

— Vezi ? Vezi ? La fel se va sfîrși și-acum...

— C-un telefon al meu ? Nu, nu !... Să știu că mor, și nu-i telefonez !

— De ce ?

— E ca și cum i-aș cerși mila.

— Spune-i că te-ai schimbat.

— Să-i cer iertare ?

— Nu.

— Atunci ?

— Vorbește normal, de parcă nimic nu s-a-ntîmplat... Spune-i să vie, că-l aștepți.

— Nu vine.

— De unde știi ? Încearcă !

— Și dacă spune „nu !" ? N-aș putea îndura.

— Și chinul pe care îl înduri acum e preferabil ?

— Oricît aș fi lipsită de mîndrie, este o limită la toate.

— Ce caută mîndria în iubire ?

— Dar dacă vrea să nu ne mai vedem, înseamnă că nu mă mai iubește, ori chiar nu m-a iubit vreodată.

— Ei, și ? Ce importanță are asta ? Îl iubești tu și ai nevoie de el...

— Dar n-are el nevoie de mine !

— Crezi ? Eu cred contrariul. Ți-aduci aminte ce ți-a spus, pe malul lacului, atunci ? „Va trebui să mă iubești grozav de mult, altfel mă prăpădesc"...

— Da, da, dar învoiala...

— Ce învoială ?

— Iubirea reciprocă. Era un presupus contract între noi doi, pe care el l-a rupt.

— De ce l-a rupt ?

— Mă mai întrebi ?

— Şi, chiar de l-ar fi rupt, un singur lucru e important : că îl iubeşti şi, dacă îl iubeşti, îi vrei doar binele şi numai binele. Are novoie de ajutorul tău, e cert, ţi-a spus-o limpede, de la-nceput. Restul nu are importanţă. Vrei să dai cuiva, ca să primeşti şi tu în schimb contravaolarea ? Asta-i iubire ?

— E-adevărat ce spui, dar cere un efort suprauman. Nu pot ! Sufăr prea mult !

— Şi dacă n-ai să-l vezi, ce se va întîmpla ? Ce rost mai are viaţa pentru tine, dacă ai mizat-o toată în „afaceri" ?

— Şi am pierdut-o !...

— Atuncea, vrei să mori ?

— Nu crezi că am murit ?

— Nu, încă n-ai murit, i-am spus, zîmbind ironic. Văd că mai ai destulă viaţă ca să te zbuciumi şi să ţipi, să plîngi, să te revolţi... Un singur lucru, observ, că nu te stăpîneşte : mila şi remuşcarea. Milă, că te gîndeşti să-i retragi sprijinul pe care i l-ai acordat, şi remuşcarea, că-l faci să sufere şi îl dezamăgeşti. Da, îl dezamăgeşti, căci te credea prietinul lui cel mai bun, cel căruia îi poţi cere un sfat în clipe grele, cel de la care aştepţi să-ţi deie tot, fără să-ţi ceară absolut nimic în schimb. Da, o să-mi spui că nu mai este dragoste. Spune-i cum vrei, dar e ceva mai mult decît iubire, e-un sentiment pur, generos şi dezinteresat.

Eu îi spuneam şi ea plîngea, gemea, se zvîrcolea. Apoi, a prins-o furia. L-a ocărît pe Rec, a rostit vorbe grele. A spus că îl urăşte, că îl dispreţuieşte, că nu vrea să-l mai vadă niciodată. Ca, îndată să se îngrozească la gîndul că toate s-au sfîrşit, că viaţa nu mai are nici un rost, că vrea să moară...

— Atuncea, mori !... i-am strigat eu.

— Vrei să-mi iai locul ? m-a întrebat, oprindu-se din plîns.

— De ce nu ? i-am răspuns. Eu cred că i-aş putea fi bun prietin.

— Atunci ţi-l las... mi-a şoptit ea, pe cînd se-năbuşea sub mîna mea necruţătoare. Am strîns, pînă-am simţit că nu mai suflă şi arcurile-i se destind. Atunci, m-am aşezat pe marginea ferestrei, privind la noaptea oarbă de afară. Eram atît de obosită, de parcă eu aş fi zăcut întinsă, pe canapea, în umbra de zăbranic a odăii. Parcă eu aş fi fost aceea ce, cu o clipă înainte, palidă şi plînsă, mă zvîrcoleam

în ghearele durerii. Îmi stăruia încă-n urechi vocea ei care se văicărește... Și-acum, deodată, s-a întins tăcere neclintită. Iese din ziduri, ca un fum al morții, înăbușindu-mă sub apăsarea ei. Acum sînt singură. Nu-i nimeni să m-ajute. Cealaltă nu mai este. Va trebui să lupt cu-nverșunare, ca să ajung la ținta mult dorită. Voi fi în stare, oare ? Așa mă întrebam atuncea, pe cînd o altă voce, în surdină, mă întreba, cu groază :

— Așadar, dumneata ai omorît-o ?

— Da, eu am omorît-o. Dar, asta nu-i nimic. Știți doar și dumneavoastră că-i vorba doar de-o crimă morală și, deci, nu poate fi vorba de cadavru. Opresiunea pe care o simțeam, după asasinat, am pus-o doar pe seama unei mustrări de conștiință ; durerea și amețeala ce mă prindea, adeseori, mi-o explicam prin doliul ce-l purtam după sora mea dreaptă, pe care o sacrificasem fără milă. Așadar, l-ai iubit mai mult pe Rec decît pe ea ? mă judecam, pe cînd o greutate de plumb mi se lăsa pe suflet. A trebuit să dau, azi-dimineață, la ora zece fix, peste delfinul mort, pe plajă, ca să simt dintr-o dată că cea dispărută e în mine. Nu-i straniu ? În Marea, în care mă zbătusem după ce rămăsesem singură, întruna mă sileam s-o uit. Trebuia să nu-i semăn, să mă desprind de vechile ei obiceiuri, care ne fac să fim asemenea ca pajurile din poveste, ce înghit de-atîta drag :

— Îmi vine să te mînînc ! ori :

— Vai, mînca-te-ar mama !...

La fel voise și Miranda cea nebună să-l înghită pe Cristi, ca să-l aibă în ea și numai pentru ea. Oricît își ascundea privirea, tot își dădea mereu în petec și asta îl scotea din fire pe Rechin. Rechin ? Cristi rechin ? Rechinul era ea, Miranda, care-i pîndea orice mișcare, îi da mereu tîrcoale, era întruna gata să-l înhațe. Oricît se-nvăluia în zîmbet și lumină, talazurile înspumate din Marea ei lăuntrică tot răzbăteau pîn' la urechea lui. Cerca s-o îmblînzească, cu răbdare ; blîndețea lui nemărginită, însă, se preschimba brusc în mînie, de cîte ori își dădea seama că munca îi era zadarnică și că sălbăticiunea oricînd putea sări asupra lui.

— Lup în piele de oaie !...

Mica sălbăticiune ce i se gudura, supusă, la picioare, lingîndu-i mînile și fața, și scheunînd de bucurie că-l zărește ; însă urlînd, zbătîndu-se și sărind pe pereți,

de-ndată ce se vedea singură-n cușcă, cu groaza că stăpînul nu mai vine. Ar fi vrut să-l urmeze pretutindeni, să-l aștepte la uși și la colțuri de stradă, flămîndă, nedormită, păzindu-l zi și noapte ; dar, neîmpăcîndu-se cu gîndul că el ar mai putea iubi și altceva, că timpul lui l-ar mai da altora, că ar putea s-o uite chiar pentru un timp.

— De ce te duci ? Mai stai !...

— Nu te-am găsit la telefon ! Unde erai ?

— Nu mergi cu mine ? Ai inimă să mă lași singură ?

— Cînd vii ? De ce nu vii ? Pentru ce n-ai venit ?

Cînd s-a întors în vară ceea, de la munte, pe neașteptate și i s-a dat răspuns de la serviciul lui că e în concediu și n-a mai dat pe la birou de-o săptămînă, a fost adevărată tragedie.

— Ei, ce-i ? i-a spus el, după o oră.

— Unde ai fost ?

— La ștrand.

— Dar mi s-a spus c-ai plecat în concediu !

— Dobitocii ! Lasă că le-arăt eu lor !...

Dar gheara îndoielii lăsase rană adîncă și dureroasă în ființa ei.

— Aaș, fără pic de încredere, este greu de trăit !... spusese el, cu bucuria revederii stinsă.

— Te cred !... strigase ea, înspăimîntată.

— Da, știu, se vede după fața ta... Parcă te-ai fi întors de la înmormîntare !...

Nu trebuia să-i semăn. Miranda cea vanitoasă, ce se credea excepție și se-ncăpățîna să prelungească la infinit o legătură ce-amenința să se dezlege, își propunea un rol față de Cristi : să-i iasă înainte zîmbitoare, să-și izgonească lacrimile-n scoici și să le dea la fund, să poruncească inimii să bată liniștit, nu ca nainte de furtună, să nu-l întrebe nimic, să nu-l apese cu grijile și păsurile ei, să nu-i telefoneze și nici să nu aștepte telefoane, să nu-l mai întovărășească pînă la poartă, întîrziind c-o clipă despărțirea, să-și facă singură programul, să iasă să se plimbe fără dînsul, să plece în vacanță fără să-l consulte. Stătea cuminte lîngă el, silindu-se să se gîndească la munca lăsată în atelier, veghindu-i liniștită somnul ; și-n loc de rugăciune, spunea mereu și seara la culcare și dimineața la sculare :

— N-aștept nimic. Nu cer nimic.

Da, domnule inspector, aș vrea să-mi fie de-ajuns nodul mîinilor noastre împreunate, prin somn, pe cînd stăm liniștiți alături, pe-o după masă albă, tainică și mută. Să mă hrănesc cu o privire duioasă oprită asupra mea, sub care să-nfloresc ca rozii tamarixi în primăvară. Să mă alint sub gestul lin al mîinii sale care îmi ciufulește părul, ca sălciile aromate sub adierea suflului călduț de mai. Să mă pot bucura de la distanță de prezența lui, așa cum mă gîndesc la Mare, cînd sînt în altă parte decît ca, cu sentimentul neasemuit de dulce că mă așteaptă, că e acolo, că ne vom revedea ; pe cînd șoptesc încet, să nu m-aud decît eu însumi :

— Sînt fericită că exiști !

*

— Mda, foarte frumos și înduioșător, — mă întrerupe cu glas acid inspectorul. Însă, de unde pot să știu că ăsta-i adevărul ?

— C-am omorît-o eu ?

— Da. Poate s-a sinucis ? Ori poate c-a murit din rana primită de la Cristi Ismail ? În orice caz, el este autorul moral al crimei, căci, dacă n-o lovea atuncea, în memorabilul nouăsprezece fevruar, n-ar fi murit, ori, dacă vreți, n-ați fi ucis-o dumneavoastră.

— Și-atunci ?

— Atunci, înseamnă că o luăm de la-nceput. Eu vreau preciziuni, vreau fapte, nu divagații poetice, parabole și fantasmagorii. De pildă : aș vrea să știu cum a-nceput povestea ?

— M-am aruncat în apă, am înotat vreo treisprezece metri și, cînd am vrut să mă las în picioare, să m-odihnesc, am dat de-un gol fără de fund. Vi s-a-ntîmplat vreodată așa ceva ? Să dai de-un gol fără de fund, să te simți suspendat între cer și pămînt, cu rădăcinile tăiate, ca o epavă pe care-o scoate apa din adîncuri ? Am început să strig și să mă zbat, să dau cu disperare din mîni și din picioare... pînă m-au auzit cei de pe mal și a venit Rec înaintea mea, de m-a scos pe nisip...

— Ce-i asta ? Vă bateți joc de mine ? E o poveste pe care parcă mi-ați mai spus-o.

— Se poate ; eu însă vă răspund la întrebare. Precis, cum ați dorit.

— Binee... atuncea, tot precis : cu ce haină eraţi... în mare ? Ori eraţi despuiată ?

— Aveam o haină de mătase verde cu floricele roz, însă, fiind colantă şi, cum era şi foarte cald, de năduşisem, aş putea afirma că eram goală...

— Binee... A treia întrebare : aş vrea să ştiu cît a durat... baia ?

— Pînă în zori, cînd musafirii au plecat acasă.

— A patra întrebare : ce cînta... Marea, în tot timpul acesta ?

— Rockuri, slowuri, twisturi... dar mai cu seamă "You and Me".

— Şi aţi băut din plin... apă sărată ?

— Eu două-trei pahare. Atît.

— Şi Cristi Ismail ?

— A ! El mai mult. N-aş putea spune cît. Avea mînă fierbinte şi ochi înfierbîntaţi.

— Bravo !... Şi altceva ?

— Nimic.

*

Dar cîte dintre „nimicurile" acestea nu zac în adîncimile fiinţei noastre, neştiute de nimeni, ba chiar şi pentru noi refuzînd uneori să se ridice la lumină, să le putem privi şi pescui. Te uiţi la Marea Neagră, pe-o zi fără vînt, senină, cînd nesfîrşita-i suprafaţă e ca un imens abajur verde iluminat pe dinlăuntru, ori pe-o zi liniştită cu nouri groşi, cînd e decolorată, aproape de culoarea apei de băut, — privind întinderea-i banală, care abia de-şi mişcă, alene, valurile, ca într-un *ralenti* — îţi vine greu să crezi că în adîncurile ei se află atîtea minunate flori vii, unele dînd din cozi şi aripioare, altele fluturînd firave tufe de lăbuţe, ori pur şi simplu plutind ca nişte paraşute mici, prin umedul văzduh care le leagănă. O lume-ntreagă de fantasme colorate ascunse de priviri, care, doar pe furtună, împinse de talazuri furioase, de-s aruncate pe mal, amestecate cu nisip, cu pietre, bărbi şi mustăţi de alge şi felurite alte gunoaie, pe care Marea le-a răscolit din vechile-i morminte de la fund. Căci, ca şi noi, şi Marea Neagră moare încetul cu încetul ; şi ea-şi ridică cerul ei viu tot mai deasupra, tot mai la suprafaţă, pe cînd în urmă, în adîncu-i neguros, straturi-straturi se-aşează tot

mereu, unele peste altele. Ele au tihna vînturilor, căci blestemata, neistovita frămîntare a talazurilor le răscoleşte şi jefuieşte întruna ; într-o zi pe cel galben, într-alta pe cel verde, uneori pe cel roz, adeseori pe cele vulgare, cenuşii, şi-arareori pe cele mov. Care-s criteriile acestor răscoliri, ce fel de vînt, de unde şi cît de tare trebuie să bată acest vîrtej fără de pietate pentru cele înmormîntate de cine ştie cînd, — poate de la zidirea lumii —, n-am înţeles şi nici nu cred că e ceva de înţeles. Furtuna vine, răscoleşte în adîncimi şi scoate ce nu te aştepţi la suprafaţă : oscioare, moaşte şi gunoaie amestecate cu flori miraculoase şi uneori unice.

Şi mă întreb : ce floare a ieşit din funduri de talazuri răscolite, atunci cînd, pe balcon, am stat alături, strînşi unul într-altul ? În acea zi şi-n zilele din acea vreme, Marea mea intimă fusese cînd violetă-arămie, cu valuri mocnite şi ascunse zbătîndu-se pe loc, cînd aburită cu palide sclipiri fugind pe unde ca nişte verzi tulpane străvezii, cînd ca de sticlă de culoarea turcoazelor... Ce s-a-ntîmplat în noaptea ceea, ca-n zori, din neguroasele adîncuri, să iasă floarea aceea miraculoasă, roşie ca focul, mare cît o planetă, care să stea uitîndu-se la noi ca o fiinţă vie, în vîrful unei raze de lumină ? Se vede că timpul adormise, ori moţăia alăturea de noi, pe largul balcon cu stîlpi al casei din Constanţa, desigur obosit ori puţintel mahmur, după o noapte de petrecere cu gălăgie, dans şi zăpuşeală — căci floarea răsărită din mările misterioase sta neclintită, deasupra aburitelor talazuri, şi strălucirea ei ne făcea să clipim des şi iute, pe cînd razele roşii ce ne-atingeau, ca nişte mîini fierbinţi, ne-nfiorau de-o negrăită şi tainică plăcere. Stam şi priveam floarea aceea minunată a unui soare ce se umflase dintr-o dată, ca un balon imens, şi care, în joacă ori într-o clipă de scrînteală, se încăpăţîna să stea în loc şi să se uite la noi, urcat pe gardul de ostreţe al zorilor... Noroc ori nenoroc că timpul, trezit de zarva chefliilor care se pregăteau de ducă, i-a dat drumul din sfori. Atunci, brusc, floarea miraculoasă s-a repezit în sus, spre cer, de unde, curînd, ne-a făcut semn de rămas bun, ca o micuţă minge trandafirie cu care ne-am fi jucat, într-un neverosimil vis de-o clipă.

Dar, de gunoaiele care fuseseră zvîrlite împreună cu soarele nebun ori beat, de către năzdrăvanul talaz al lăuntrului meu, pe ţărmul acela al unui răsărit, de ele nu-mi mai aduc aminte şi, chiar dacă aş fi cules atunci

cîteva pietre ori cioburi de oale pe care le-aş fi pus prin buzunare — cum fac de obicei — nu mai ştiu pe unde-or fi zăcînd, prin care strachină ori tavă de pe prichiciul bibliotecii mele memoriale ; oricît ar fi ele de colorate, oricît de curioase ca formă, oricît de blînde la pipăit, pe lîngă floarea aceea roşie, fierbinte, ce ne veghea ca pe doi prunci în leagăn, nu sînt decît bucăţi vulgare de roci, de marmură şi cărămidă, ori moaşte ale unei cetăţi demult apuse.

Dar, ca şi un pescar pornit cu barca-n larg care, în loc de guvizi, stavrizi ori aterine, n-a agăţat într-un cîrlig decît o rază de lumină, un nor trandafiriu, ori poate-un vis miraculos — şi noi, întocmai ca şi el, după ce am mărturisit prozaic aventura, la întrebarea cheie :

— Şi altceva ?

Am da acelaşi răspuns absurd :

— Nimic.

Da, domnule inspector, care-ai vrea să-mi dai buzna în suflet, — aşa cum ai intra, forţînd de e nevoie uşa apartamentul meu din Constanţa —, tot ce-ai găsi, după ce-ai răscoli intimitatea unui ciorap uitat pe-o margine de pat, a unei perne ce mai păstrează forma capului meu ce-a odihnit pe ea, a unei haine spînzurînd pe-un scaun — ca un alter-ego al meu ce-a părăsit pentru o vreme trupul —, ori a unei batiste mototolite poate de lacrimi, tot ce-ai găsi pus la păstrare, prin sertare ori într-o veche besactea de bronz înfăţişînd o gură de leu, ar fi aceste „nimicuri", ce n-ar putea să te ajute în ancheta dumitale. Ce-ai putea face, de pildă, c-un sărut, c-o strîngere de mînă, c-o luare de umeri ? Da, c-o luare de umeri, care e mult mai preţioasă pentru mine ca cel mai scump inel cu briliante, o poliţă de-asigurare ori un carnet de cec cu totul excepţional. Şi-apoi, la drept vorbind, nici n-aţi găsi-o, chiar dacă aţi căuta-o prin tainicele locuri, căci o am pururea asupră-mi : e ca o transparentă, uşoară, mătăsoasă eşarfă, pe care-o port pe umeri ; numai arareori o smulg ; dar şi atunci, aşa mototolită de furie, o pun în buzunar...

— Nu poate fi un corp delict ? poate c-aţi întreba.

— Poate că da, mai ştii ? aş rîde eu.

— Cine v-a dat-o ?

— Tot Cristi Ismail.

— Cînd ?

— Dimineaţa-n zori, după petrecerea aceea...

— Aşa, în văzul tuturor ? Abia vă cunoscuserăţi.

— Da, da, aveţi dreptate ; mi-am pus şi eu, atuncea, întrebarea... dar Cristi mi-a răspuns din ochi că n-avea nici o importanţă.

— A văzut cineva ?

— Poate că da ; da, cred că da ; însă, vă-nchipuiţi ce importanţă poate avea o mărturie a unei cete de nebuni ce petrecuseră o noapte-ntreagă ? Dacă l-ai întreba pe cel care-şi încheiase jacheta-n spate şi-şi spînzurase fularul fetei, cu care era la braţ, de gît, ca pe-o fantastică şi roză coamă transparentă, — ce crezi că şi-ar aduce-aminte ? Ori, ce-ar putea să-ţi relateze fata, care împrumutase şapca şi sacoul de la locotenentul de marină, în timp ce acesta avea pe umeri mantoul ei portocaliu şi-n cap bereta-i verde ? Ori, ce-ar putea să-ţi spuie tinerelul cel blond cu ochi albaştri, care purta surtucul bleumarin direct pe piele şi mergea grav, foarte încîntat de sine însuşi ?

— Aha ! Fusese o orgie !

— Aş ! Da' de unde ! Erau cu toţii tineri, la vîrsta cînd ţi se pare că toată lumea e a ta : şi-ntinsul Mării abia sculată din aşternutul ei de ceţuri alburii şi cerul limpede fără de nour şi-ntreg văzduhul proaspăt şi răcoros, care te îmbia în apa-i vie.

— Atunci, mă puteţi lămuri doar dumneavoastră ?

Să lămuresc ? Dar, dragă domnule inspector, eu nu pot face asta decît dacă sînt singură, în faţa Mării, ca acuma, şi îndrăznesc să port eşarfa năzdrăvană, care mă face să mă simt mică şi fragilă, ca acel Degeţel ori Neghiniţă gata să intre în buzunarul lui Cristi, dac-ar avea el chef. De-atuncea chiar, din clipa ceea, cînd mi-a trecut braţul pe umeri, ca să-mi puie eşarfa, m-am simţit dintr-o dată ca un copil ce are nevoie de protecţie. De-aceea mi-a şi spus, blînd :

— Hai, fii cuminte şi întoarce-te !

Şi eu l-am ascultat numaidecît, deşi aş fi dorit să-i întovărăşesc de-a lungul falezei pînă departe, cine ştie unde !

Acum cînd mă gîndesc, văd bine că încă decuseară fularul cu pricina era în buzunarul celui pe care îl numim noi, în joacă, „inculpat" ; căci altfel, pentru ce l-am ascultat, cînd mi-a spus doar atît :

— Ai plîns ? Hai, șterge-ți ochii și nu te mai gîndi la el !

Vedeți, stimate domnule inspector ? Pe el ar trebui să-l folosiți cînd vreți să dezlegați enigme. Da, o să ziceți că era natural să vadă cineva c-am lăcrămat, observînd ochii încă umezi, roșii ? Foarte frumos, nici vorbă că aveți dreptate ; dar, mai departe ? Credeți cumva c-a auzit tot ce telefonasem ? Eroare ! Pusesem receptorul înapoi pe furcă, cînd l-am văzut cum se apropie de mine, venind cu pasu-i legănat de-a lungul coridorului. A, da ; putea, desigur, să-și imagineze că lucrul cel mai natural din lume e ca o fată să telefoneze celui iubit, chemîndu-l cu stăruință la petrecere ? Bine, să zicem că și-aici aveți dreptate ; cu-atît mai mult cu cît pleoapele-nroșite de plîns nu-s totdeauna la fel, la aceeași persoană. N-ați observat pînă acuma asta ? Mă mir. Pleoapele din seara aceea, care primiseră, în adevăr, un răspuns negativ la o cerere arzătoare, erau pleoape de om ce suferă din dragoste și Cristi a văzut dintr-o privire asta. Dar, chiar de-admitem c-ați fi ghicit și dumneavoastră, ca și el, că-n seara aceea dezamăgirea dragostei îmi înroșise ochii ; dar că mă-ncăpățînam să mă agăț de-un om care nu mi se potrivea, că îmi pierdusem zădarnic și timp și energie căutînd să sar peste o prăpastie de netrecut — aceasta cred că nu-i la fel de lesne de citit în niște ochi care au lăcrămat ?

M-a prins de mînă și eu, supusă, l-am urmat. Eșarfa pusă peste umeri, în zori, n-a fost decît o simplă formalitate, să zicem „un simbol".

— Și, într-adevăr, nu-l mai văzuserăți pînă atunci ?... m-ar întreba, poate, acel straniu anchetator.

— Pe cine ? Pe Cristi Ismail ? Nu-l mai văzusem, dar auzisem de el...

— Era un personaj de marcă ?

— Nu.

— Frumos ?

— N-aș putea spune.

— Un strașnic dansator ?

— Nici gînd.

— Un cavaler care știa să-nvîrtă complimente ?

— Nici atîta.

— Atunci... spiritual ?

— Nu. Ager, însă, și bun observator. Cînd mă privea, mi se părea că-s străvezie. Știți, cînd am dat atuncea telefon lui Dima... Nu, nu, vă rog să nu mă întrebați nici cine-i Dima, nici pentru ce n-a vrut să vie la chemarea mea și nici care erau neînțelegerile dintre noi. De ce să răscolim grămada de gunoaie zvîrlite de talazuri, pe plaja dinlăuntrul nostru ? E ca și cum am ridica toți crabii aruncați de apă pe nisipul plajei și am cerca să-i înviem, aruncîndu-i înapoi cît mai departe, în Mare. Eu am făcut de multe ori așa, zădarnic. Da, crabii amestecați cu scoici, nisip și ierburi, ai amintirilor ce zac în soarele necruțător al conștiinței noastre și care tot mai mișcă, încleiat, cîte-un picior, cînd îi atingem, degeaba am cerca să-i aruncăm în valuri, că s-ar întoarce exact în punctul din care au plecat...

Mult mai interesant ar fi, prea onorate domnule inspector, dacă v-aș spune că-n noaptea ceea de iunie, cînd am primit eșarfa de care vă vorbeam, eu și cu Cristi Ismail am devenit complici. Îndată ați ciuli urechile și v-ați gîndi ce lovitură puneam oare la cale ? Cristi mă privea enigmatic ; simțeam că vrea să-mi spuie lucruri pe care ceilalți din jur să nu le bănuiască, nici cum să le audă. Taina era atît de primejdioasă, că nici o precauție nu părea de prisos. Nu trebuia măcar să fim văzuți dansînd mereu, de-aceea, Cristi, din cînd în cînd, schimba partenera. Îndată însă, se-apropia din nou de mine și iar cerca să-mi spuie ceva care făcea să-mi bată inima... Părea sigur că voi primi să-i fiu complice, mă și considera ca făcînd parte din acel tainic, primejdios complot ce se punea la cale. Dovadă că la plecare mi-a spus, ca și cum ar fi fost un lucru de mai înainte hotărît :

— Atuncea, ne vedem peste o săptămînă ?

— Așa tîrziu ? am spus eu, fără voie.

— Poate și mai devreme. Să vedem.

Și-n adevăr, că peste patru zile, a și venit la Eforie, unde m-am dus și eu, și unde ne-a întovărășit și-acea complicitate ce vă intrigă, desigur, domnule inspector ; dar nu în felul în care mă intriga pe mine, făcîndu-mi inima să bată ca o locomotivă ce urcă-n pantă mare și dîndu-mi curioase frisoane, și reci și calde, ca-n începutul primăverii, cînd soarele pe-o nară suflă cald și pe-alta rece ?

Şi-aveam dreptate să fiu aşa de agitată, nu găsiţi ? Habar n-aveam ce se punea la cale.

— Un fals ?

— Escrocherie ?

— Un furt ?

Nici vorbă, detectivul din dumneavoastră ar merge mai departe :

— O spargere de bancă ?

— O crimă ?

La nici o întrebare nu puteam da răspuns. Şi, în emoţia şi-ngrijorarea ce mă stăpînea, mi se părea că toată lumea ne priveşte suspicios, întoarce capul după noi, şopteşte chiar, în urma noastră. Erau, desigur, păreri ; poate că unii se uitau la noi doar pentru că mergeam ţinîndu-ne de mînă ? Ori, poate, fiindcă ochii noştri lunecau peste ei ca pe nişte ziduri ori stîlpi, care ar fi făcut picioare şi ne-ar fi împiedicat din mers ? A, da ! Poate că îşi închipuiau că sîntem doi îndrăgostiţi ! Ce ziceţi, domnule inspector ?

Da, înţeleg că dumneavoastră nu vă puteţi, desigur, pronunţa într-o poveste încîlcită ca asta, fără a audia vreo cîţiva martori oculari. De pildă casa, casa aceea din Constanţa, ea v-ar putea, nici vorbă, da multe lămuriri, căci ne-a privit atent în noaptea ceea, stînd neclintită între ziduri nalte. Ea poate să-şi aducă aminte cam cîte grade aveau mîinile noastre transpirate, cîte carate ochii noştri de hoţi de giuvaieruri şi tactul cronometrului unic, care bătea în inimile noastre... Ce-ar fi să mergem s-o găsim pe casa cu balcon deasupra Mării şi, pătrunzînd în atmosfera ei intimă, să regăsim senzaţii preţioase uitate pe-un colţ de canapea, vorbe agăţate pe-un colţ de draperie, pe lemnul balustradei ori pe divanul mare îmbrăcat în rips portocaliu cu flori ?

Casa ? Dar casa nu mai este în fiinţă. În locul ei, se-nalţă un bloc cu opt etaje... Casa în care s-a hotărît complicitatea mea cu Rec a fost de multă vreme demolată, domnule inspector !

Era un han în care doi călători din două colţuri ale lumii se întîlniseră din întîmplare, într-o noapte şi — bătînd palma — încheiaseră un pact. Şi-acuma, faianţa albă din bucătărioara care-l văzuse pe bărbat cu rîşniţa în mînă şi c-un şăluţ negru pe umeri iar pe femeie oficiind

cu un ibric și-o lingură cu coadă lungă cafeaua rituală, poate că zace pe undeva făcută țăndări ? Ori cîte-un ochi stingher al ei se uită, căutîndu-ne, prin cine știe ce apartament al noilor clădiri, poate chiar în acel bloc cu opt etaje, care a profanat locul pe care a căzut eroic bătrîna casă cu cerdac de lemn ? Poate că povestesc cîte ceva vechile cărămizi schiloade, rămase după urma atacului în care se prăbușiseră, dar nimeni nu le înțelege ? Poate perdeaua mare din sala în care se dansase atunci mai flutură pe undeva, la vreo altă fereastră, și-n gestul ei prietinos și ospitalier mai e ceva din calda complicitate pe care ne-o acorda, atunci, nouă — necunoscuți de-o clipă, care trecuseră pe lîngă ea, îmbrățișați și încărcați de taine ? Ori poate și perdeaua mucezește prin fundul unei lăzi, de-avalma cu draperiile albastre și verzi pe care degetele noastre le-au atins — lăsînd amprente nevăzute de ochiul liber ? Aș fi dorit ca peste mii și mii de ani, — ca acel sarcofag găsit anul acesta în săpăturile de la Calatis —, povestea acelei nopți ciudate să se păstreze peste veacuri și s-o găsească un poet-arheolog, intactă : cu toate giuvaierurile, ulcioarele, oglinzile, sandalele și moaștele acelei case care a existat cîndva... Dar asta nu se poate, cenușile primului nostru han vor fi zburat pe vînt, — la fel cum și ființa cenușii noastre lăuntrice se scurge încetîncet, că pînă la sfîrșit rămîne în picioare doar forma noastră exterioară, pe dinăuntru goală, ca o păpușă de celuloid ori un arbore găunos, pe care o zbatere de vînt mai tare îl doboară. Aș vrea măcar ca floarea aceea miraculoasă din primul nostru răsărit de soare să stăruie prin veacuri, să se pietrifice și să rămîie atîrnată în ostrețele zorilor, — ca un imens și roș ulcior, într-un par din basmele copilăriei...

Dar unde-ai dispărut, inspectore fantomă ? Văd că sînt singură, pe pietrele fîntînii părăsite, privind la apa Mării, ce fierbe mocnit în cazanul albiei ei adînci și nesfîrșit de largi, atît de largi că ochii nu-i cu putință s-o cuprindă. Stau și mă uit la spuma ce dă pe dinafară, umezind plita încinsă a plajei aurii, pe cînd urechile primesc, tocmai de-acolo, de departe, chiuiturile și răcnetele nunții din sat și inima-mi zvîcnește în piept, stăpînind clipele ce vor cu orice chip s-ajungă cît mai curînd la telefon.

— Alo !
— Alo !
— Vii sîmbătă ?
— Nu pot. Mi-e imposibil.
— De ce ?
— Îţi spun cînd ne vedem.
— Atuncea... săptămîna viitoare ?
— Poate... mai caută-mă. Joi, cu telefonul. Salut !
— Salut !

Colecția

ROMANUL DE DRAGOSTE

221

ULTIMELE APARIȚII :

216 Ionel Teodoreanu • Lorelei
217 Anthony Trollope • Turnurile din Barchester
218 Henri Queffelec • O lumină se aprinde pe mare
219 Eugen Lovinescu • Mite. Bălăuca
220 Stratis Mirivillis • Învățătoarea cu ochii de aur

„Și mă întreb : ce floare a ieșit din funduri de talazuri răscolite, atunci cînd, pe balcon, am stat alături, strînși unul într-altul ? În acea zi și-n zilele din acea vreme, Marea mea intimă fusese cînd violetă-arămie, cu valuri mocnite și ascunse zbătîndu-se pe loc, cînd aburită cu palide sclipiri fugind pe unde ca *niște verzi tulpane străvezii, cînd ca de sticlă de culoarea turcoazelor*... Ce s-a-ntîmplat în noaptea aceea, ca-n zori, din neguroasele adîncuri, să iasă floarea aceea miraculoasă, roșie ca focul, mare cît o planetă, care să stea uitîndu-se la noi ca o ființă vie, în vîrful unei raze de lumină ?"

Lei 9